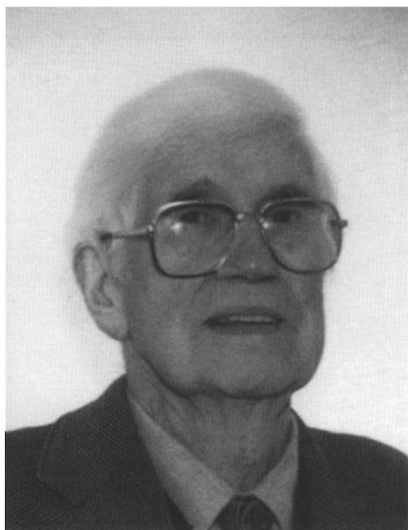

Johs. Godsk Hansen

1921 – 2007

»Den gamle købmand er død« var overskriften på mindeartiklen i Jyske Vestkysten om Johs. Godsk Hansen d. 5. 12. 2007. Johs. Godsk Hansen var den gamle købmand og den sidste af de gamle købmænd i stationsbyen Brørup. Han havde sammen med sin hustru Betty overtaget købmandsbutikken midt under Besættelsen i 1944 og lukket den i 1995. Gennem de 51 år blev han vidne til en af de store omvæltninger i det danske samfund. Det gamle samfund, der bestod af mange små enheder – byer, mejerier, butikker o. s. v. – blev til et samfund med store enheder og dermed også en voksende afstand mellem menneskene i samfundet. Den lille købmand på hjørnet var jo mere end et indkøbssted,

det havde vigtige sociale funktioner i det lille lokalsamfund, som kundekredsen kom fra. I dag er den tætte forbindelse mellem handlende og kunde næsten helt væk.

Johs. Godsk Hansen oplevede den udvikling og beklagede den – både som købmand og som menneske. Hans butik i Søndergade i Brørup havde i alle årene formået at fungere både som et indkøbssted og som et samlingssted med en vigtig social funktion i nærområdet. Når han og jeg igennem 11 år, kørte sammen til bestyrelsesmøderne i Historisk Samfund, frem til han i 1996 gik ud af bestyrelsen, var det et emne, vi ofte talte om.

Hans interesse for historien havde dog ikke blot rod i denne »Ak, hvor forandret« holdning til tidernes stadige omskiftelse, men havde lige så meget sin rod i hans sønderjyske baggrund.

Han var født i Bevtoft i året efter Genforeningen – i et hjem, hvor der var en nær kontakt mellem generationerne. Han sagde selv, at den nære kontakt med bedsteforældrene og deres fortællinger om fortiden, var med til at give ham interesse for historie.

Han var købmand af den gamle slags, men han var også et meget aktivt foreningsmenneske af den gamle slags.

Han brugte meget af sin fritid på at arbejde i frivillige organisationer inden for især de humanitære og kulturhistoriske områder. Han var bl. a. i mange år meget aktiv inden for Røde Kors og fik organisationens fortjensttegn. På det historiske felt var det lokalhistorien, der optog ham. Han var med til at oprette Lokalhistorisk Arkiv i Brørup i 1971 og var arkivets formand i

mange år, ligeledes var han med til at oprette Holsted-Brørup-Vejen Egnens Museumsforening i 1979 og var dens formand i en årrække. Han sad i bestyrelsen for Historisk Samfund for Ribe amt fra 1978 – 1996. I Historisk Samfund var han med til at arrangere udflugter og møder. Han var – som hele hans virke inden for det historiske arbejde vidner om – optaget af, hvordan man bedst muligt formidler den lokale

historie til den bredest mulige gruppe mennesker. Han skrev ikke selv historiske artikler, men indskrev sig i det lokalhistoriske arbejde i kraft af sin vilje til at gå ind i det nødvendige foreringsarbejde, uden hvilken det er svært at skabe et godt og nødvendigt fundament for det folkelige historiske arbejde.

Hans Jørgen L. Larsen

Bestyrelsens beretning

Så er der gået et år igen og i lighed med sidste år på generalforsamlingen begynder vi med at omtale et dødsfald.

Den gamle købmand er død. Sådan stod der i JyskeVestkysten den 5 december 2007. Alle der boede i Brørup og omegn og alle medlemmer af Historisk Samfund kunne ikke være i tvivl om at den gamle købmand var Johannes Godsk Hansen fra Brørup.

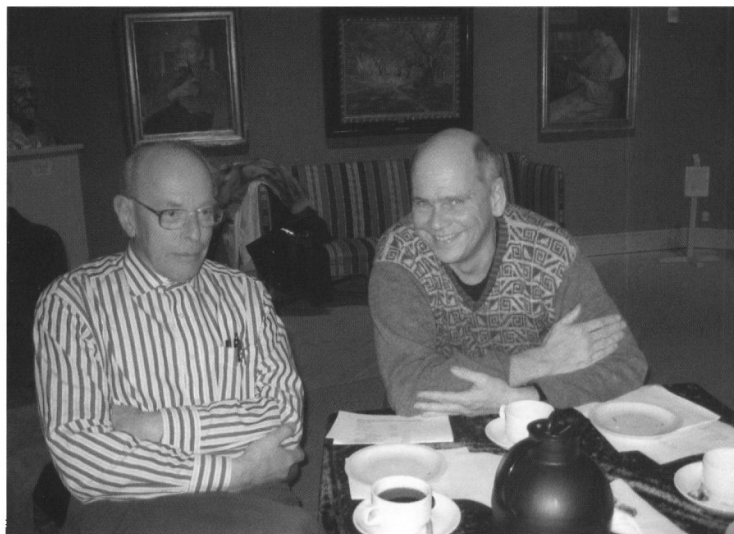
Johannes var et mangeårigt medlem af Historisk Samfund. Han blev medlem i 1963 sammen med sin for et par år siden afdøde hustru Betty, hvorefter han fortsatte sit medlemskab alene til sin død.

Johannes Godsk Hansen blev valgt ind i bestyrelsen for Historisk Samfund i 1978, en post han bestred til i begyndelsen af 1990erne hvor han i stedet blev vores revisor.

I årene i bestyrelsen var han medlem af arrangementsudvalget og det blev til mange udflugter, han sammen med andre fra bestyrelsen, blev leder af. Han var god til at finde på særligt udvalgte udflugtsmål.

I det hele taget var Johannes Godsk Hansen en ivrig deltager i alt hvad Samfundet foretog sig, og rigtig mange vil huske hans utrættelige arbejde med at fordele årbøger, en indsats der sparede Samfundet for mange portoudgifter, og som var til Johannes store glæde, han elskede at komme rundt til folk og få en god snak om både dette og hint. Som revisor vil han blive husket som meget samvittighedsfuld. Hvert lille stykke papir blev nøje gennemgået.

Jeg vil gerne bede forsamlingen rejse sig og sammen med mig udtale et Ære være Johannes Godsk minde.

Formand for folkeuniversitetet i Esbjerg, Bent Iversen, og professor Martin Reinheimer fra Syddansk Universitet. Foto: Olga Pedersen.

2007 har været et travlt og godt år for Historisk Samfund. Efter generalforsamlingen konstituerede vi os med mig som formand og redaktør af årbogen, som redaktionsmedlemmer Søren Mulvad og Uwe Dall. Søren Mulvad blev fortsat næstformand og Edel Overgaard kasserer. Sekretær blev Søren Frederiksen der sammen med Mette Guldborg og Mogens Hansen påtog sig opgaven med at tilrettelægge samfundets arrangementer.

Det blev en krævende opgave, men de levede fuldstændig op til bestyrelsens forventninger til dem.

Vi fik et rigtigt godt program udsendt fra dem.

Allerede søndag den 10. juni var der en velbesøgt udflugt til Mandø. Vejret var i top, hvilket vel ikke kan siges at være en selvfølge i den våde sommer 2007. Vi blev guidet af Hartvig Bundesen, Vork Bakker, han tilhører en gammel mandøslægt og derfor kunne fortælle spændende og engageret om de gamle sømandsslægter og deres liv. Vi så også Manø kirke og kirkegård, en spændende og god tur.

Næste gang vi mødtes var den 18. august hvor årbogen 2007 blev præsenteret ved et arrangement på Varde Museum. Museumsinspektør Ole Faber havde læst bogen forud og kommenterede den. Varde Museum var vært ved kaffen og bestyrelsen havde medbragt brød.

Ole Faber uddelte ros og ris, mest det første og det kan nok siges at dette er blevet fulgt op siden, idet vi fra flere sider har fået tilbagemeldinger om at årbogen som sædvanlig var læseværdig.

Vi glæder os hvert år til denne udgivelsesdag og håber oprigtigt at vi kan blive ved med at bringe gode artikler fra det gamle Ribe Amt. Og jeg vil her benytte lejligheden til at opfordre til, at man skriver eller henviser til folk, der evt. har spændende emner i ærmet at skrive om.

Søndag den 2. september var det historisk

søndag. Denne gang besøgte vi Karlsgårdeværket og Nørholm Gods. Her deltog rigtig mange, og en spændende eftermiddag blev det. Først fortalte fhv. museumsleder Søren Manø fra Ølgod om Karlsgårdeværket, der er Danmarks næststørste vanddrevne elektricitetsværk. Det stammer fra 1921, men blev kraftigt udbygget under Anden Verdenskrig. Det drives af vand fra Varde Å og Holme Å.

Fra Karlsgårde kørte vi til Nørholm gods hvor godsejer Karl Kristian Nielsen fortalte og viste rundt på det gamle gods, der kan spores tilbage til Margrethe den 1.s tid. Hovedbygningen er ret enestående efter vestjyske forhold, og er opført af etatsråd Teilmann 1776-1780. Den medbragte kaffe blev indtaget her.

Som et ekstra indslag arrangeredes endvidere en aften i Ribe, hvor sidste års modtager af H. K. Kristensen prisen Torkil Funder, viste rundt på Katedralskolen. Han var en meget engageret fortæller og afslutningsvis var vi alle klar over, at han kunne have fortalt den hele nat, så her er i al fald stof til nok en aften – mindst.

Et andet ekstraarrangement i året løb er, at vi sammen med folkeuniversitetet i Esbjerg Kommune er medindbydere på en foredragsrække om Vestjyder. Spørgsmålet vi stillede til foredragsholderne er: Er der et særligt vestjysk udviklingsforløb – eller er det en myte?

Foreløbig har Ellen Damgaard fra Lemvig Museum og Søren Toftegaard fra Herning Museum prøvet at besvare spørgsmålet.

Allerede tirsdag den 8. april vil vi så høre Mette Slynghborg fra Esbjerg Museum og tirsdag den 29. april Peter Dragsbo fra Museet på Sønderborg Slot.

Svaret er ikke givet endnu, men jeg er dog sikker på, at vi vestjyder er noget særligt.

Foredragsrækken der foregår på Syddansk Universitetscenter, Niels Bohrsvvej 9 i Esbjerg, er tænkt at fortsætte til efteråret.

Lørdag den 3. november var der atter arrangeret en eftermiddagstur, denne gang til Vorbasse museum.

Vi blev her af museumschef John Rendboe vist rundt på udstillingen »Vorbasse – en arkæologisk perle«.

Udstillingen var bygget op omkring udgravninger i Vorbasse og omegn, hvor arkæologiske undersøgelser som det eneste sted i Danmark har vist en landsby, Vorbasse, begyndte som for mere end 2000 år siden, og som derefter gennem de næste 1200 år flyttede hele ni gange. For ca. 900 år siden flyttedes det til sin nuværende placering. Udstillingen har sat Vorbasse på verdenskortet.

Vi nød kaffen og brødet stående, der var lidt trangt med pladsen her, men det gjorde ikke oplevelsen og glæden ved samværet mindre.

Og så har vi taget hul på 2008. Det skete ved et arrangement den 26. februar i Janderup.

Her havde udvalget allieret sig med historikeren Agnete B. Larsen fra Århus der fortalte os om levevilkår for mødre og uægte børn i to danske sogne 1830-1880.

Agnete B. Larsen tog udgangspunkt i sin phd. afhandling, der omhandlede to sogne, et i Nordjylland og så Janderup.

Det viste sig, at der ikke i de forløbne 50 år var født ret mange børn uden for ægteskab i Janderup, mens det nordjyske sogn nærmest vrimlede med dem. Hun fortalte om børnene og deres mødres liv og skæbner. Et meget velbesøgt og spændede foredrag der var arrangeret i samarbejde med Varde Folkeuniversitet og Janderup Sogneforening og Lokalarkiv.

Det var lidt om de arrangementer udvalget fik stablet på benene i det forløbne år. Vi er selv lidt stolte af det, idet vi synes det har været spændende og varieret. Det har vist os, at der stadig er stor interesse omkring vore arrangementer der bakkes op af et veloplagt publikum. Denne

opbakning fra medlemmernes side er af uvurderlig værdi.

Medlemsskaren er det primære og vigtigste for Samfundets arbejde, og vi håber at vi fremover kan leve op til forventningerne.

2007 bragte ikke de store udgivelser fra Historisk Samfund. Året før udgav vi Uwe Dalls bog »Skoleliv i Vestjylland« og »Våben og gyldne kæder« som var en markering af kommunesammenlægningerne, så i det forgange år har vi ligesom pustet lidt ud hvad udgivelser angår. Men tro ikke vi ikke kommer igen. Vi har flere ting på beddingen.

I årets løb har vi modtaget en stor bog gave fra afdøde Johannes Godsk Hansens arvinger. Det omfatter en stor samling af Fra Ribe Amt, både gamle og lidt nyere. Disse håber vi selvfølgelig at få solgt. Der var ligeledes en stor samling af Sønderjyske årbøger, som vi ligeledes har til salg. Ved henvendelse til vores kasserer kan må få oplyst, hvad der findes og hvad det koster.

Fremtiden for Historisk Samfund synes vi ser god ud. Godt nok er vi en smule betænkelige ved vore tilskud fremover og har derfor været tilbageholdende med investeringer i årets løb. Vi har tidligere – i al fald siden 1930 -40erne – modtaget støtte fra samtlige kommuner i amtet. Disse er jo nu som bekendt blevet reduceret til fem, og kun to af dem – nemlig Vejen og Fanø – har bevilliget os det samme beløb som tidligere, hvilket vi er meget taknemlige for. En enkelt kommune, Billund, har helt slettet os af deres liste, mens de andre to Esbjerg og Varde har skåret meget i støtten. Vi er dog forhåbningsfulde og tror på vores fortsatte eksistens.

Til slut vil jeg på bestyrelsens vegne takke vores samarbejdspartnere, Folkeuniversiteterne, Ribe Amts lokalarkiver, Historisk Samling fra besættelsestiden i Esbjerg. Tak til kommuner og tak til Lida og Oskar Niensens fond i Esbjerg for tilskud.

Man hyggede sig meget på Vejen Kunstmuseum ved generalforsamlingen. Foto: Olga Pedersen.

En meget stor personlig tak vil jeg gerne rette til bestyrelsesmedlemmerne, der har vist mig stor overbærenhed og forståelse i arbejdet som formand.

Generalforsamling på Vejen Kunstmuseum tirsdag den 1. april 2008

Der var mødt 40 deltagere til generalforsamlingen, der valgte 2. viceborgmester, formand for kultur og fritid i Vejen Kommune, Tage Sørensen, Rødding som ordstyrer.

Både formandsberetning og regnskab godkendtes uden kommentarer.

Nyvalgt til bestyrelsen blev Peder Thygesen Nielsen, Blåvand og Henrik Præstholm, Ribe, og som nye revisorer valgtes Edel Overgaard, Brørup og Frede Møller Kristensen, Ølgod.

Under evt. opfordrede fhv. museumsleder Søren Manøe, Ølgod bestyrelsen til, i lyset af at de kommunale tilskud er blevet reducerede, at hæve kontingentet.

Formanden takkede Tage Sørensen for at have været ordstyrer og de afgangede bestyrelsesmedlemmer Edel Overgaard og Uwe Dall, samt de to afgangede revisorer Søren Manøe og Ejvind Busk Jensen, for deres store indsats for Historisk Samfund.

Nye medlemmer 2007

Anders Jul Kristensen, Bække

Lis Øllgård, Frederiksberg

Karen M. Nielsen, Varde

Troels List, Esbjerg

Britta Balle Clausen, Glejbjerg

Harry Hansen, Ansager

Bent Hermansen, Fanø

Ole Will, Oksbøl

Poul Bennedsen, Agerbæk

Lene Kristensen, Næsbjerg

Bente Aalund Balle, Holsted

Laila Skousen, Tarm

Axel Okholm, Vorbasse

Ingrid Madsen, Esbjerg

Flemming Maiborg, Odense

Ole Lauridsen, Esbjerg

Alice Østergaard, Vorbasse

Kirsten og Jens Åge Thomasen, Vorbasse

Kirstine og Åge Andersen, Agerbæk

Inger og Ole W. Lauritsen, Tjæreborg

Maria Ottosen, Esbjerg

Flemming Årestrup, Greve

Michael Cain, Esbjerg

Christel Volquartz, Nørre Nebel

Hanne og Kjeld Jespersen, Esbjerg

Christina Balslev Jespersen, Esbjerg

Henning Jessen, Agerbæk

Knud Erik Bjerrum, Lintrup

Kirsten Lehnemann, Silkeborg

Kurt Juul, Ribe

Claus Toftgaard, Haderslev

Hans Daugaard, Ribe

Historisk Samfunds regnskab 2007

Indtægter		Udgifter	
Kontingent	97430,00	Løn	12800,00
Tilskud:		Kontorudgifter	17267,48
Esbjerg Kommune	3200,00	Møder/udflugter	2962,05
Varde Kommune	2000,00	Bestyrelsen	13316,20
Vejen Kommune	2000,00	Årbogen 2007 incl. Porto	72853,55
Fanø Kommune	500,00	Porto	7738,75
»Ribe Amt«	21134,00	H. K. Kristensen prisen	2500,00
L. og O.Nielsens Fond.	2000,00	Våben og Gyldne Kæder	43561,90
Tilskud i alt	30834,00	Julegave annonce	8743,75
Nettorenter/afkast:		Moms på Årbog til medlemmer	7494,27
Aktieudbytte	4664,75	Moms på Våben og Gyldne Kæder til medlemmer	6015,20
Investeringsafkast	1264,49	Foreningsudgifter i alt	195253,15
Fusionsafregning	87,44		
Gebyrer	-355,39	Årets resultat	-8958,58
Nettoindtægter bogsalg	23769,28		
Tilskud Våben og Gyldne Kæder	25600,00	Balance	Indtægter Udgifter
Tilskud til Slaugs Herred udg.	3000,00		186294,57 186294,57
Foreningsindtægter i alt	186294,57		

Efter generalforsamlingen fortalte museumsleder Teresa Nielsen, Vejen Kunstmuseum, i et lysbilledforedrag os om billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen, der blandt meget andet er kunstneren bag springvandsfiguren »Trolde lugter kristen blod« og de øvrige særprægede skulpturer, der er placerede foran Kunstmuseet.

Et meget spændende og engageret foredrag der afsluttedes med at deltagerne med lommelygter i hånden gik op på Vejen Kirkegård for at se og høre om nogle af de utallige gravsten, der ligeledes er udført af Niels Hansen Jacobsen.

Det var en helt speciel oplevelse og en generalforsamling der vil blive husket længe.

Bibliografi 2007

Fra Ribe Amt bringer hvert år en liste over bøger og tidsskrifter vedrørende det gamle Ribe Amts historie. Oversigten er udarbejdet efter oplysninger fra biblioteker, museer, arkiver og enkelte private, der velvilligt har stillet deres udgivelser til rådighed for redaktionen. Her vil man fortsat være meget taknemlig for oplysninger, der kan føre til, at listen bliver så fuldkommen som mulig.

Når der i listen henvises til Egnsbogen 2006, er det Grindsted-Billund egnen, der henvises til. Lokalårbogen omhandler den gamle Bramming Kommune og RA 2006 er Historisk Samfund for Ribe Amts årbog 2006.

Årbøger og skrifter

Brørup og Omegn. Historisk Arkiv i Brørup. Brørup 2007.
By, marsk og geest. Kulturhistorisk årbog for Ribe-egnen. Ribe 2007.

Egnsbogen 2007. Grindsted 2007.

Fra Ribe Amt. Historisk Samfund for Ribe Amt. Årbog 2007. Esbjerg 2007.

Lokalhistoriske Meddelelser. Varde Lokalhistoriske Arkiv 2007.

Mark og Montre. Årbog for Ribe Amts museer 2007. Haderslev 2007.

Ravn, Cert. Vardesyssel årbog 2007. Oksbøl Lokalhistoriske Værksted 2007.

Ribe Katedralskole 2007. Ribe 2007.

Ribe Stiftsbog 2007. Ribe 2007.

Vestjyske Fortællere. Varde 2007.

Ølgod Museum 2006.

Videoer og Cd-rom, hjemmesider

Bak, Olaf. <http://olafbak.blogspot.com/> Bramming 2007.

Den sydvestjyske Venstrepresses A/S. 90 år 1917-2007. CD-Rom Esbjerg 2007.

Thomsen, Lars Ulrik. Folkets træ – kampens træ: DKP i Esbjerg 1923-1948. Esbjerg 2007. 1 Cd-Rom.

Andelsmejerier

Junk, Niels Erik og Stig Hegn: »Mælketuren i Vong« i Lokalårbogen 2007 s. 91-96.

Klitmøller, Linda og Povl-Otto Nissen: »Rent lys i mejerierne« i Mark og Montre 2007 s.65-84.

Timmermann, Kurt. En arbejder i Bramming under besættelsen. Bramming 2005.

West, Charlotte: »Hjedding Andelsmejeri – 125 år og nationalt industriminde« i Ølgod Museum 2006 s. 30-32.

Anden Verdenskrig

Gorridsen, Verner: »Besættelsen oplevet fra Sømandshjemmet Ny Havn« i Fra Ribe Amt 2007 s.47-62.

Lauridsen, John T.: »Monsun og Taifun – tysk strejkebekæmpelse i Danmark belyst ved undtagelsestilstanden i Esbjerg 16.-19. november 1944« i Magasin fra Det kongelige Bibliotek 2007 s. 11-25.

Lund, Ove. Bomber over Esbjerg under Anden Verdenskrig 1939-1945. Esbjerg 2007.

Pedersen, Olga: »Aastrup Sogn i besættelsesårene 1940-1945« i Fra Ribe Amt 2007 s.81-96.

Arkæologi

Feveile, Claus. Ribe Studier: det ældste Ribe. Århus 2006.

Pedersen, Christian-Peter: »Brolagte staldgulve – en vestjysk specialitet fra ældre jernalder« i Mark og Montre 2007 s.50-57.

Søvsø, Morten: »Arkæologiske undersøgelser i Ribes Dagmarsgade – topografi og bebyggelsesstruktur i de ånære områder« i By, marsk og geest 2007 s. 17-47.

Vælds, Søren: »Jern i Vestjylland« i Mark og Montre 2007 s.58-64.

Aviser

Bak, Olaf: »Bramming Lydavis – kom og gik« i Lokalårbogen 2007 s 30-32.

Egnsbeskrivelser

Gammeltoft, Peder: »Ribe Stift år 1752 – uddrag fra en tidlig dansk geografibog« i Fra Ribe Amt 2007 s. 17-28.

Thygesen, Sven Erneberg: »En gammel bog. Historiske oplysninger om Slaugs Herred« i Fra Ribe Amt 2007 s. 43-46.

Jensen, Ingrid: »Rebelsig – engang et varieret landsbysamfund« i Lokalbogen 2007 s. 86-90.

Engvanding

Villumsen, Holger: »Enge og engvanding ved Grindsted-Varde Å-system« i Mark og Montre 2007 s. 85-112.

Erindringer

Fenger, N. Palmer: »Fra Svenskekrigens tid« i Lokalbogen 2007 s. 120-123.

Madsen, Ernst: »Mennesker og steder på min skolevej« i Egnsbogen 2007 s. 24-31.

Riis, Jacob A. »Den gamle By« Barndomserindringer om byen Ribe af dansk-amerikaneren Jacob A. Riis. Oversat af Søren Mulvad. Ribe 2007.

Sommerlund, Hans: »Livet på landet før og nu – Sommerlunds erindringer« i Lokalbogen 2007 s. 76-85.

Elektricitet

Brockhoff, Lars Hyldahl. Elektriciteternes Esbjerg. 100 år med Dansk El-forbund i Esbjerg. Esbjerg 2007.

Nielsen, Tage: »Brammings ældste El-forretning – El-huset« i Lokalbogen 2007 s 18-25.

Fiskeri

Rasmussen, Alan Hjort. En udmærket bekvem fiskeplads. Årstidsfiskeriet fra Nyminddegab og Holmslands Klit i 1800-årene. Varde 2007.

Flygtninge

Jensen, John V.: »Barn og fjende – et kritisk blik på en kritisk afhandling om de tyske flygtninge i Danmark 1945-49« i Mark og Montre 2007 s.123-133.

Lindhardt, Charlotte: »De tyske flygtninge 1945-1949 – en arkivalisk undersøgelse« i Mark og Montre 2007 s.134-141.

Frysehuse

Jensen Ingrid: »Fælles frysebokse« i Lokalbogen 2007 s11-17.

Formidling

Feveile, Lene Lund: »Kristine og Rolf, to børn fra middelalderen – 5 års erfaring med et formidlingsprojekt for børn og voksne« i By, marsk og geest 2007 s. 49-55.

Gårdhistorie

Holm, Johannes. Vejrup – om gårdene i det gamle Vejrup Sogn. Vejrup 2007.

Schacke, Adam Tybjerg. Gods, gårde og kulturlandskab – Besiddelsesforhold og godsstruktur i den sydlige del af Nørrejylland 1570-1788. Landbohistorisk Selskab 2007.

Hellige kilder

Jensen, John V.: »Hellige Kilder – Kilder til undren i Fra Ribe Amt 2007 s. 3-16.

Industri

Brockdorff, Lars Hyldahl. Esbjergs industri – set indefra. Esbjerg 2007.

Inventar

Hansen Mogens: »Fortuna- lykkens gudinde som kakkelovn« i Fra Ribe Amt 2007 s. 29-34.

Jubilæer

Andersen, H.C.: »Lokalbogen i 25 år« i Lokalbogen 2007 s. 144-146.

Bjerg, Peter Løgstrup: »Om hundred år er alting glemt. Oprettelsen Varde Bymarks sygekasse 1907.« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv 2007.

Brockhoff, Lars Hyldahl. Elektriciteternes Esbjerg. 100 år med Dansk El-forbund i Esbjerg. Esbjerg 2007.

Den sydvestjyske Venstrepresses A/S. 90 år 1917-2007. Video. Esbjerg 2007.

Fuglsang, Hans Christian, m.fl. Bakkevejens skole i 100 år. Bramming 2006.

Hahn-Pedersen, Morten og Mette Guldberg. Sikkerhed til søs. ESVAGT gennem 25 år. Esbjerg 2006.

Hegn, Stig: »Lindegade i 100 år« i Lokalbogen 2007 s. 141-143.

Jarl, Anette Bruun: »Man kan godt leve uden at klappe. Musikskolen i Grindsted ....30 år.« i Egnsbogen 2007 s. 4-8.

Rasmussen, Jørgen Dieckmann. Det er godt at bo godt. Boligforeningen 32 i 75 år. Esbjerg 2007

Ribelund i 100 år. Jubilæumsskrift 2007.

Thura, Christian de: »Varde Bio – 100 år« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv.2007.

Varde Lokalhistoriske Arkiv. Billeder fra Varde Lokalhistoriske arkivs magasiner dokumenterer Varde Bys historie i 1950'erne. Varde 2007.

Lystanlæg

Bak, Olaf: »Træer og læ i 100 år ... og langt, langt borte anede man en park« i Lokalbogen 2007 s 33-39

Kirke- og klosterhistorie

Bargisen, Møller: »Jernkors som gravminder på Ølgod Kirkegård« i Ølgod Museum 2006 s. 14-25.

Bramming, Torben: »Jacob A. Riis' gamle Ribe. Billeder og forkyndelse« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 117-126.

Christensen, Kirsten Elisabeth: »Carl-Henning Pedersens udsmykning af Ribe Domkirkes kor« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 106-116.

Dalgaard, Jeanne: »Du må ikke lave dig noget gudebillede« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 45-55.

Esildsen, Karsten: »Hvem ringer klokkerne for?« i Ribe Katedralskole 2007 s. 15-22. [Om Ribe Domkirkes klokker] Frederiksen, Hans Jørgen: »Portalens budskab« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 93-105.

Græsholt, Georg: »Hvad er det for billeder, vi gør os, af Gud og de andre?« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 56-68.

Hallbäck, Geert: »Esbjergvangeliet« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 8-17.

Hvid Olsen, Eigil: »Fra traditionel Jesus til Splatter-Kristus« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 69-81.

Hvid-Olsen, Mette: »Jammeregøjen og en rød reje« i Ribe Stiftsbog 2007 s.24-33.

Krarup, Jens Kristian. Den danske klosterrute. Gennem Sønderjylland til Ribe. Forlaget Unitas 2006.

Madsen, Peter og Eigil Hvid-Olsen: »Jesus, Job og Signe« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 34-44.

Nørager-Nielsen: »Alterbilledet i Ansager Kirke« i Ølgod Museum 2006 s. 26-29.

Nysten, Jens: »Kristne temaer i nyere danske film« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 82-92.

Sønderby, Kirsten: »Billedprædikener« i Ribe Stiftsbog 2007 s.18-24.

Kirkegårde

Mulvad, Søren. Kirkegårdens Krønike. Liljebjerget Ribe 2007.

Kroer og Hoteller

Hoffmann, Birthe: »Hotel Kikkenborg – noget forsvandt« i Lokalårbogen 2007 s 40-45.

Lokalhistorie

Furdal, Kim: Dansk lokalhistorie nord og syd for Kongeåen. I Sønderjysk Månedsskrift nr. 7 2007. Haderslev 2007.

Museer

Guldborg, Mette: »Amter forgår, men samfund består« i Mark og Montre 2007 s. 5-7.

Hansen, Mogens: »Fremtidsvisioner for Bramming Egnsmuseum« i Lokalårbogen 2007 s. 152-154.

Jensen, Peter Munch: »Allegoriske og mytologiske motiver på herregården Sønderkov« i Mark og Montre 2007 s.20-37.

Nielsen, Teresa med bidrag fra Linda Klimmøller og Steffen Søndergaard: »Vejen Kunstmuseums arkitekt Niels Ebbesen Grue« i Mark og Montre 2007 s.38-49.

Ploug, Marianne: »Nyminddegab museum – et nyt kulturhistorisk museum« i Mark og Montre 2007 s.8-19.

Søvsø, Mette Højmark: »Fra magasinets gemmer« i By, mark og geest 2007 s. 56-62.

Musik

Jarl, Anette Bruun: »Man kan godt leve uden at klappe. Musikskolen i Grindsted ....30 år.« i Egnsbogen 2007 s. 4-8.

Natur

Jespersen, Christina Balslev: »Ribe og Storken 1899-2005« i Fra Ribe Amt 2007 s.63-80.

Kulturarvstyrelsen. Vadehavet. Kulturatlas. Kulturarvstyrelsen i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen og Miljøcenter Ribe. 2007.

Personalhistorie

Haahr, Poul: »Bertel Nielsen – Bramming Efterskole« i Lokalårbogen 2007 s. 54-61.

Jensen, Knud: »Jeg hedder Frede, fordi.....« i Lokalårbogen 2007 s. 46-53.

Juhl, Magne: »Om læge Palmer N. Fenger i Bramming og Askov, Minnesota, eller, Hvad en suppeterrin i Askov, Minnesota fortæller« i Lokalårbogen 2007 s. 113-119.

Knudsen, Irving Rask: »Vilfred Martinussen – hans familie og lidt neurologi« i Lokalårbogen 2007 s. 69-70.

Lund, Magne og Stig Hegn: »Jep fra Sejstrup omkom ved Væderdrab på Røsnæs 1808« i Lokalårbogen 2007 s. 104-108.

Nielsen, Ole Nørskov: »Fra bondedreng til Ridder af Dannebrog« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv 2007. [omhandler fhv. borgmester (1966-89) Christen Nielsen, Varde]

Schmidt, Kristoffer og Stig Hegn: »Jeps slægt« i Lokalårbogen 2007 s. 109-112.

Vejrup, Kristian: »Vilfred Martinussen – en dreng fra Dalshøj« i Lokalårbogen 2007 s. 62-68.

Skibs- og Søfart

Andersen, Andy. En krigssejler fra Hjerting. Fiskeri- og søfartsmuseet, Esbjerg 2007.

Hahn-Pedersen, Morten og Mette Guldborg. Sikkerhed til søs. ESVACT gennem 25 år. Esbjerg 2006.

Rasmussen, Alan Hjort. En udmærket bekvem fiskeplads. Årstidsfiskeriet fra Nyminddegab og Holmslands Klit i 1800-årene. Varde 2007.

Skolehistorie

Fuglsang, Hans Christian, m.fl. Bakkevejens skole i 100 år. Bramming 2006.

Haahr, Poul: Bertel Nielsen – Bramming Efterskole« i Lokalårbogen 2007 s.54-61.

Nielsen, Niels Jørgen. Vi hilser vor skole med hundrede smil. Lykkesgårds skolen i Varde 2007.

Olesen, Jacob Kieffer og Ejnar Vilstrup: »Skolen, Museet og samlingerne« i Ribe Katedralskole 2007 s. 57-58.

Watts, Jeremy: »I landet, på landet. Et causeri over at komme til Danmark sidst i 1960'erne – og livet på landet i 1970'erne og frem, set gennem en udenforståendes mere eller mindre fokuserende øjne« i Egnsbogen 2007 s.32-40. [Grindsted Gymnasium]

Vestergaard, Kirsten. Skolen i Næsbjerg. Næsbjerg Sognearkiv 2007.

Slakteri

Habekost, Erling: »et stærkt og sejt træk gennem mange års tjeneste på Midtjylland« i Egnsbogen 2007 s. 50-54. [Grindsted Andelssvineslagteriet Midtjylland].

Larsen, Marie: »Hjemmeslagting på Gammelbro i Lourup« i Lokalårbogen 2007 s. 97-103.

Slægtshistorie

Dall, Uwe: »Stat Wandringsmand og Læs« – slægterne i et ripensisk hus og deres gravminder 1591-2003« i By, marsk og geest 2007 s. 63- 79.

Mandø, Anne Christine og Søren Manøe. Om vor Fanø slægt. Forfædre og efterkommere til Laurids Nielsen Hansen og Mette Jensine Jensen. Varde 2007.

Snedkeri

Nielsen, Tage: »Patino a/s interiørsnedkeri. Ved Anne-Mette Kristiansen og Allan Sejerup Kristiansen« i Lokalårbogen 2007 s 26-29.

Stationsbyer

Rendboe, John: »Grindsted – den ideale stationsby? « i Mark og Montre 2007 s.113-122.

Sygeplejevæsen

Aja Høy-Nielsen: »Uden løn og på prøve et år – om Ribe Amts første hjemmesygeplejerske og sygeplejeforening« i Fra Ribe Amt 2007 s. 35-42.

Sport

Haahr, Poul: »Håndbold i Hunderup i 50'erne« i Lokalårbogen 2007 s. 71-75.

Turisme

Esbjerg – byen ved havet. Esbjerg 2006.

Eskildsen, Karsten. Ribe –byens oplevelser. Ribe 2007.

Ulykker

Knudsen, Kai: »Frygtelig ulykke ved Mølby femte juledag 1918« i Ølgod Museum 2006 s. 8-13.

Vikingetid.

Baastrup, Maria Panum: »Vikingetidens og den tidlige middelalders emaljefiber fra Sydvestjylland.« I By, marsk og geest 2007 s. 5-15.

Det gamle Ribe Amt.

Gammeltoft, Peder: »Ribe Stift år 1752 – uddrag fra en tidlig dansk geografibog« i Fra Ribe Amt 2007 s.17-28.

Guldberg, Mette: »Amter forgår, men samfund består« i Mark og Montre 2007 s. 5-7.

Høi, Arne. Vadehavet kulturatlas: Natur, landskab, kulturarv og byer. Kulturarvstyrelsen 2007.

Pedersen, Christian-Peter: »Brolagte staldgulve – en vestjysk specialitet fra ældre jernalder« i Mark og Montre 2007 s.50-57.

Pedersen, Olga og Søren Manøe. Våben og Gyldne Kæder. Historisk Samfund for Ribe Amt 2007.

Schacke, Adam Tybjerg. Gods, gårde og kulturlandskab – besiddelsesforhold og godsstruktur i den sydlige del af Nørrejylland 1570-1788. Landbohistorisk Selskab 2007.

Vælds, Søren: »Jern i Vestjylland« i Mark og Montre 2007 s. 58-64.

Billund Kommune**Billund**

Reher, Steen: »Billund-Paris – 7 dage på cykel til fordel for Landsforeningen Ønskefonden« i Egnsbogen 2007 s. 55-60.

Grindsted

Jarl, Anette Bruun: »Man kan godt leve uden at klappe. Musikskolen i Grindsted ... 30 år.« i Egnsbogen 2007 s. 4-8.

Habekost, Erling: »et stærkt og sejt træk gennem mange års tjeneste på Midtjylland« i Egnsbogen 2007 s. 50-54. [Grindsted Andelssvineslagteriet Midtjylland].

Madsen, Ernst: »Mennesker og steder på min skolevej« i Egnsbogen 2007 s. 24-31.

Rendboe, John: »Grindsted – den ideale stationsby?« i Mark og Montre 2007 s.113-122.

Watts, Jeremy: »I landet, på landet. Et causeri over at komme til Danmark sidst i 1960'erne – og livet på landet i 1970'erne og frem, set gennem en udenforståendes mere eller mindre fokuserende øjne« i Egnsbogen 2007 s.32-40. [Grindsted Gymnasium]
Villumsen, Holger: »Enge og engvanding ved Grindsted-Varde Å-system« i Mark og Montre 2007 s. 85-112.

Vorbasse

Thygesen, Sven Erneberg: »En ny gammel bog. Historiske oplysninger om Slaugs Herred« i Fra Ribe Amt 2007 s.43-46

Esbjerg Kommune

Bramming

Andersen, H.C.: »Lokalårbogen i 25 år« i Lokalårbogen 2007 s. 144-146.

Bak, Olaf: »Træer og læ i 100 år...og langt, langt borte anede man en park« i Lokalårbogen 2007 s 33-39.

Bak, Olaf: »Bramming Lydavis – kom og gik« i Lokalårbogen 2007 s 30-32.

Bak, Olaf. Baks Bramming billeder. Fotografier 1954-1984. Bramming 2007.

Bak, Olaf. <http://olafbak.blogspot.com/> Bramming 2007.

Fenger, N. Palmer: »Fra Svenskekrigens tid« i Lokalårbogen 2007 s. 120-123.

Fuglsang, Hans Christian, m.fl. Bakkevejens skole i 100 år. Bramming 2006.

Hallbäck, Geert: »Esbjergvangeliet« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 8-17.

Hansen, Mogens: »Fremtidsvisioner for Bramming Egnsmuseum« i Lokalårbogen 2007 s. 152-154.

Hoffmann, Birthe: »Hotel Kikkenborg – noget forsvandt« i Lokalårbogen 2007 s 40-45.

Haahr, Poul: »Bertel Nielsen – Bramming Efterskole« i Lokalårbogen 2007 s. 54-61.

Haahr, Poul: Bertel Nielsen – Bramming Efterskole« i Lokalårbogen 2007 s.54-61.

Hegn, Stig: »Lindegade i 100 år« i Lokalårbogen 2007 s. 141-143.

Hegn, Stig. Nørregade. Huse og mennesker- fra Trianglen til Møllegade. Bramming 2006.

Hegn, Stig. Ribevej- huse og mennesker. Bramming 2007.

Hegn, Stig. Stensymposierne i Bramming 2004,1999,1997. Bramming 2005.

Jensen Ingrid: »Fælles frysebokse« i Lokalårbogen 2007 s.11-17.

Jensen, Knud: »Jeg hedder Frede, fordi ...« i Lokalårbogen 2007 s. 46-53.

Juhl, Magne: »Om læge Palmer N. Fenger i Bramming og Askov, Minnesota, eller, Hvad en suppeterrin i Askov, Minnesota fortæller« i Lokalårbogen 2007 s. 113-119.

Lauridsen, John T.: »Monsun og Taifun – tysk strejkekæmpelse i Danmark belyst ved undtagelsestilstanden i Esbjerg 16.-19. november 1944« i Magasin fra Det kongelige Bibliotek 2007 s. 11-25.

Lund, Ove. Bomber over Esbjerg under Anden Verdenskrig 1939-1945. Esbjerg 2007.

Nielsen, Tage: »Patino a/s interiørsnedkeri. Ved Anne-Mette Kristiansen og Allan Sejerup Kristiansen« i Lokalårbogen 2007 s 26-29.

Nielsen, Tage: »Brammings ældste El-forretning – El-huset« i Lokalårbogen 2007 s 18-25.

Timmermann, Kurt. En arbejder i Bramming under besættelsen. Bramming 2005.

Darum

Vejrup, Kristian: »Wilfred Martinussen – en dreng fra Dalshøj« i Lokalårbogen 2007 s. 62-68.

Esbjerg

Brockhoff, Lars Hyldahl. Elektriciteternes Esbjerg. 100 år med Dansk El-forbund i Esbjerg. Esbjerg 2007.

Brockdorff, Lars Hyldahl. Esbjergs industri – set indefra. Esbjerg 2007.

Esbjerg – byen ved havet. Esbjerg turistkontor 2006.

Den sydvestjyske Venstrepresses A/S. 90 år 1917-2007. CD-rom. Esbjerg 2007.

Gorridsen, Verner »Besættelsestiden oplevet fra Sømandshjemmet Ny Havn« i Fra Ribe Amt 2007 s.47-62.

Hahn-Pedersen, Morten og Mette Guldborg. Sikkerhed til søs. ESVAGT gennem 25 år. Esbjerg 2006.

Rasmussen, Jørgen Dieckmann. Det er godt at bo godt. Boligforeningen 32 , 75 år. Esbjerg 2007

Thomsen, Lars Ulrik. Folkets træ – kampens træ: DKP i Esbjerg 1923-1948. Esbjerg 2007. 1 Cd-rom.

Gørding

Larsen, Marie: »Hjemmeslagning på Gammelbro i Lourup« i Lokalårbogen 2007 s. 97-103.

Hjerting

Andersen, Andy. En krigssejler fra Hjerting. Fiskeri- og søfartsmuseet, Esbjerg 2007.

Hunderup

Haahr, Poul: »Håndbold i Hunderup i 50'erne« i Lokalårbogen 2007 s. 71-75.

Nykirke

Junk, Niels Erik og Stig Hegn: »Mælketuren i Vong« i Lokalårbogen 2007 s. 91-96.

Ribe

Baastруп, Maria Panum: »Vikingetidens og den tidlige middelalders emaljefibler fra Sydvestjylland« i By, marsk og geest 2007 s. 3-15.

Bramming, Torben: »Jacob A. Riis' gamle Ribe. Billeder og forkyndelse« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 117-126.

Christensen, Kirsten Elisabeth: »Carl-Henning Pedersens udsmykning af Ribe Domkirkes kor« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 106-116.

Dall, Uwe: »Stat Wandrings Mand og Læs – slægterne i et ripensisk hus og deres gravminder 1591-2003« i By, marsk og geest 2007 s.63-79.

Eskildsen, Karsten: »Hvem ringer klokkerne for?« i Ribe Katedralskole 2007 s. 15-22. [Om Ribe Domkirkes klokker].

Eskildsen, Karsten. Ribe –byens oplevelser. Ribe 2007.

Feveile, Claus. Ribe Studier: Det ældste Ribe. Århus 2006.

Feveile, Lene Lund:»Kirstine og Rolf, to børn fra middelalderen – 5 års erfaring med et formidlingsprojekt for børn og voksne« i By, marsk og geest 2007 s.49-55.

Frederiksen, Hans Jørgen: »Portalens budskab« i Ribe Stiftsbog 2007 s. 93-105.

Hansen, Mogens: »Fortune – Lykkens gudinde som kakkeldovn« i Fra Ribe Amt 2007 s.29-34.

Jespersen, Christine Balslev: »Ribe og storken 1899-2005« i Fra Ribe Amt 2007 s.63-80.

Krarup, Jens Kristian. Den danske klosterrute. Gennem Sønderjylland til Ribe. Forlaget Unitas 2006.

Mulvad, Søren. Kirkegårdens Krønike. Liljebjerget Ribe 2007.

Nørregaard-Nielsen, Hans Edvard. Ribe og Deromkring. Ribe 2005.

Olesen, Jacob Kieffer og Ejnar Vilstrup: Skolen, Museet og samlingerne: »i Ribe Katedralskole 2007 s. 57-58.

Ribelund i 100 år. Jubilæumsskrift. 2007.

Riis, Jacob A. »Den gamle By« Barndomserindringer om byen Ribe af dansk-amerikaneren Jacob A. Riis. Oversat af Søren Mulvad. Liljebjerget Ribe 2007.

Søvsø, Mette Højmark: »Fra magasinets gemmer« i By, marsk og geest 2007 s. 56-62.

Søvsø, Morten: »Arkæologiske undersøgelser i Ribe

Dagmarsgade« i By, marsk og geest 2007 s.17-47.

Søvsø, Morten: »Et mønstempel fra Ribe« i Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad 2007 nr. 3. s. 114-122.

Sejstrup

Knudsen, Irving Rask: »Vilfred Martinussen – hans familie og lidt neurologi« i Lokalårbogen 2007 s. 69-70.

Lund, Magne og Stig Hegn: »Jep fra Sejstrup omkom ved Våderdrab på Røsnæs 1808« i Lokalårbogen 2007 s. 104-108.

Schmidt, Kristoffer og Stig Hegn: »Jeps slægt« i Lokalårbogen 2007 s. 109-112.

Vejrup

Holm, Johannes. Vejrup – om gårdene i det gamle Vejrup Sogn. Vejrup 2007.

Jensen, Ingrid:»Rebelsig – engang et varieret landsbysamfund« i Lokalårbogen 2007 s. 86-90.

Sommerlund, Hans:»Livet på landet før og nu – Sommerlunds erindringer« i Lokalårbogen 2007 s. 76-85.

Varde Kommune

Bjerg, Peter Løgstrup: »Om hundred år er alting glemt. Oprettelsen Varde Bymarks Sygekasse 1907.« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv 2007.

Nielsen, Ole Nørskov: »Fra bondedreng til Ridder af Dannebrog« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv 2007. [omhandler fhv. borgmester (1966-89) Christen Nielsen, Varde]

Thura, Christian de: »Varde Bio – 100 år« i Lokalhistoriske meddelelser, Varde lokalhistoriske arkiv.2007.

Ansager

Engelbrecht, Helge. Så spil da knejt. Ansager 2007.

Nørager-Nielsen: »Alterbilledet i Ansager Kirke« i Ølgod Museum 2006 s. 26-29.

Næsbjerg

Vestergaard, Kirsten. Skolen i Næsbjerg. Næsbjerg Sognearkiv 2007.

Nymindegab

Ploug, Marianne: »Nymindegab Museum – et nyt kulturhistorisk museum« i Mark og Montre 2007 s.8-19.

Rasmussen, Alan Hjort. En udmærket bekvem fiskeplads. Årstidsfiskeriet fra Nymindegab og Holmslands Klit i 1800-årene. Varde 2007.

Oksbøl

Ravn, Gert. Vardesyssel aarboeg 2007.

Skovlund

Knudsen, Kai: »Frygtelig ulykke ved Mølby femte juledag 1918« i Ølgod Museum 2006 s. 8-13.

Varde

Jensen, John V.: »Hellige kilder – kilder til undren« i Fra Ribe Amt 2007 s. 3-16.

Lindby, Jens og Inge Gelsam Kjær og Preben Palle. Varde i 1950'erne. Varde Lokalhistoriske Arkiv 2007.

Nielsen, Niels Jørgen. Vi hilser vor skole med hundrede smil. Lykkesgårdskolen i Varde 2007.

Varde Lokalhistoriske Arkiv. Billeder fra Varde Lokalhistoriske arkivs magasiner dokumenterer Varde Bys historie i 1950'erne. Varde 2007.

Ølgod

Bargisen, Møller: »Jernkors som gravminder på Ølgod Kirkegård« i Ølgod Museum 2006 s. 14-25.

West, Charlotte: »Hjeddning Andelsmejeri – 125 år og nationalt industriminde« i Ølgod Museum 2006 s. 30-32.

Vejen Kommune**Askov**

Furdal, Kim: Dansk lokalhistorie nord og syd for Kongeåen. I Sønderjysk Månedsskrift nr. 7 2007. Haderslev 2007.

Høy-Nielsen, Aja: »Uden løn og på prøve et år – om Ribe Amts første hjemmesygeplejerske og sygeplejeforening« i Fra Ribe Amt 2007 s. 35-42.

Klitmøller, Linda og Povl-Otto Nissen: »Rent lys i mejerierne« i Mark og Montre 2007 s.65-84.

Brørup

Brørup og Omegn. Historisk Arkiv i Brørup. Brørup 2007.
Jensen, Peter Munch: »Allegoriske og mytologiske motiver på herregården Sønderskov« i Mark og Montre 2007 s.20-37.

Vejen

Nielsen, Teresa med bidrag fra Linda Klitmøller og Steffen Søndergaard: »Vejen Kunstmuseums arkitekt Niels Ebbesen Grue« i Mark og Montre 2007 s.38-49.

Aastrup

Pedersen, Olga: »Aastrup Sogn i besættelsesårene 1940-1945« i Fra Ribe Amt 2007 s.81-96.

Register 2008

Registret henviser til navne, steder/byer, men ikke til enkelte gader. Der er tilstræbt at gøre registret så fuldkommen som muligt. * betyder at der henvises til en illustration.

Emneregister 2008

Postkort fra Hjerting Sanatorium	4ff
Sanatorier	3ff
Sct. Joseph Hospital, Esbjerg	3ff
Tuberkulosens bekæmpelse	4ff
Henrettelse i mordsag fra Ribe	9ff
Breve fra H.C.Andersen til Signe Læssøe i Ølgod præstegård	27ff
Købstadslatin eller nationalromantik – indbyggerbetegnelser i Varde Kommune	32ff
Personalhistorie. Valdemar Nielsen, Bryndum	47ff
Afholdslogens historie i Bramming	75ff
International Order off Good Templar	75ff
Erindringer (om Grimstrup)	95ff
Generalforsamling 2008	115
Mindeord	113

Forfatterregister 2008

Høy-Nielsen, Aja: Hilsen fra Spangsborg Sanatorium	3ff
Mulvad Søren: Den seneste offentlige henrettelse i Ribe	9ff
Jessen, Finn: Hilsen fra Esbjerg	5
Manø, Søren: H.C.Andersen og Ølgod Præstegård	27ff
Jensen, John V.: Købstadslatin eller nationalromantik	32ff
Eskildsen, Karsten: Valdemar Nielsen – den republikaner degn fra Bryndum	47ff
Pedersen, Olga: Afholdslogen »Støt os Vel« i Bramming	75ff

Frandsen, Johannes Nørregaard: Grimstrup – on my mind	95ff
Larsen, Hans Jørgen: Mindeord om Johs. G.Hansen	114

Personregister 2008

A	
Andersdatter, Elisabeth, moderske fra Egtved	24
Andersen, H. C. forfatter ,29*,47	24 27ff
Andersen, lærer i Grimstrup	98
Andreassen, Anton, gårdejer i Bryndum	60
Apitz, vidne i mordsag i Ribe	10
B	
Bach, H., Varde Socialdemokrat	66*
Balslev, præst i Bramming	91
Bang, Jørgen, karl hos Anders Weiss, Ribe	12
Berntsen, Klaus, politiker, konseilpræsident	51ff
Bjarnhof, Karl	71
Bjerg Anders, mand i Ribe	11
Bohr, Niels, atomfysiker	47
Bojsen, Frede, leder af Det moderate Venstre	52
Bojsen, Peter, ejer af Gedved seminarium	52
Bondegaard, Christoffer Nielsen, (1814-1875)Varming*	9
Bovien, stationsforvalter i Ribe	84
Brinch, Thomas, læge i Esbjerg	3f
Brodersen, Anne Marie, billedhugger, gift med Carl Nielsen	52ff
Bruun, mekaniker i Grimstrup	96

Busk-Jensen, Ejvind	115
Byskov, Jens, forstander på Gedved seminarium	53

C

Christensen, cykelhandler i Bramming	83
Christensen, Folmer, logeleder	84
Christensen, Hans, højskoleforstander	52
Christensen, J. B. ølhandler	82
Christensen, Jacob, kromand i Lyhne	14
Christensen, Søren, værtshusholder i Ribe	13, 18ff
Christoffer, skrædder fra Kærbøl	18
Clausen, præst i Nr. Lyndelse 1885	50

D

Damgaard, arrestforvarer i Varde	14
De Falsen Zytphen-Adeler, Georg Frederik, lensbaron	50
Dinnesen, afholdsmand i Bramming	86
Duus, Karen, patient på Spangsborg	7

E

Elkjær, Aage, lærervikar i Bryndum	67*
Enevoldsdatter, Mette Marie, fruentsimmer af Lindknud	20
Estrup, konseilpræsident	76
Faber, Ole, museumsleder i Varde	116

F		Jepsen, Magnus, gårdejer	103	Lautrup, Peder Bondegaard,	
Fønns, præst i Møgeltønder	16	Jespersen, sekretær	66*	banearbejder i Rødekro	9f
Fourup, Hans	18	Johansen, Jens, landbrugslærer	63	Lind, grosserer i Bramming	83
Frandsen, Mikkil, Kærboel Mark	18	Johansen, Maren Kirstine	72	Lise, tjenestepige i Ølgod	
Freudendahl, D.D.	4 - 008	Jørgensen, Alfred, husejer	107	præstegård	27
Freudendahl, Marie Christine,		Jørgensen, Broder, malermester	70*	Lønneth, cand. theol. et mag.	
patient på Spangsborg	7f	Jørgensen, Eigil, Bryndum	71	Fra Henne	32ff
Friis, P., Varde Dagblad	66*	Jørgensen, Eigil, fhv. maler	60	Lorentzen, Thomas, Gårdejer	
		Jørgensen, Jørgen, afholdsmænd	93	i Frisvad	63
		Jørgensen, Niels, Nr. Søby alias		Lyngbo, Christen, kunstmaler	43
		Niels Maler	49*		
G		Jørgensen, Simon, husejer	107	M	
Gunnar, vognmand i Grimstrup	102	Juhl, Mogens, satiretegner	71	Madsen, Peder, gårdskarl i Ribe	12
				Maler, Niels, Valdemar Nielsens	
H				fader	58ff*, 61*
Hansen, Anna, patient på		K		Manø, Søren	115
Spangsborg	7	Kalhauge, Peder, vægter i Ribe	10	March, købmand i Bramming	82
Hansen, Dagmar, gift med		Kirsten, krokone i Højer	17	Mathiesen, Hanne, gift med	
Valdemar Nielsen	53ff	Klingenberg J. P. loge-		værtshusholder i Ribe	13
Hansen, dyrlæge	102	formand	81ff, 87*	Mathiesen, Thomas, værtshus-	
Hansen, Johan	66*	Klingenberg, Else Margrethe		holder i Ribe	13
Hansen, Johannes Godsk	113	f. Hostrup	86*ff	Meinert, Marie, frøken på	
Hansen, Laurids, snedkermester	85	Koch, Christian, biskop i Ribe	22	Nr. Vosborg	31
Hansen, Sylvester, hotelvært	88	Krarup, Hans, vognmand	108	Meyer, Torben, forfatter	72
Henrik, tysker, karl på		Kristensen, Anders, Askov	34	Møller, Cathrine Cathinka,	
Seemgaard	19	Kristensen, Evald Tang, folke-		proprietærdatter og præstekone	27
Hjerrild, Johanne, husejer	107	mindeforsker	38	Møller, Christen, sprogforsker	40
Holmberg, Johanne, køgekone	89	Kristensen, lærer i Forum	70*	Møller, Irmelin Eggert	71
Høyer, borgmester i Ribe	20	Kruuse, skomager i Ribe	16	Møller, Tage, præst i Bryndum	
				1925-29	72
I		L		Munch, Christiane, patient på	
Iversen, Bent,	118*	Læssøe, Christian (1813-1901)		Spangsborg	7
Ivsen, Hans, mælkekusk	102	præst i Kvong	32		
Ivsen, Maren	102	Læssøe, Frederik, oberst	27-008		
		Læssøe, Niels Frederik,		N	
J		(1775-1831) grosserer og		Nielsen Lovise	52*
Jacobsen, Carl, brygger	76	havnekontrollør	27	Nielsen, Astrid	67*
Jensen, Andreas, gæstgiver	88	Læssøe, Signe (1781-1870),		Nielsen, C. smed i Bramming	82
Jensen, Ernst, overretssagfører	86	enke	27ff, 30*	Nielsen, Carl, komponist	47ff, 58*
Jensen, fru, lærer i Grimstrup	98	Læssøe, Viggo, præst i Ølgod		Nielsen, Christian, fra	
Jensen, Henrik, Vestjyllands		1858-1869	27ff	Kærboel Mark	12
Folkeblad	66*	Larsen-Ledet, Lars, afholds-		Nielsen, Dagmar	57*
Jensen, Jens, Bække, politiker	68	agitator	59f	Nielsen, Elna	67*
Jensen, Johannes A. redaktør	72	Larsen-Ledet, Lars, afholds-		Nielsen, Hans Børge, søn	
Jensen, Klara, Varde	72	agitator	85f	af Carl Nielsen	60
Jensen, N., Ribe Amtstidende	66*	Laurisdatter, Johanne, ugift		Nielsen, Ingrid	67*
Jensen, Niels fra Nørboelling	17	fruentimmer fra Mors	16	Nielsen, Julie, Nr. Søby	49*51f
Jensen, Niels, værtshusholder		Laursen, murer i Grimstrup	107	Nielsen, Karl Kristian,	
i Ribe	11	Lautrup, Carl, Ribe	10	godsejer	116
Jepsen, Hans, Jep Hansen		Lautrup, Nielsine (1855-1941)	9-008	Nielsen, Knud Erikdyrlæge	102*
Ulvs søn	17				

Nielsen, Maren	49*	Sørensen, Marinus Søren, alias	Blåbjerg	34ff
Nielsen, Marie	67*	Kandidat Lønneth*	Blåvand	33
Nielsen, Marie, gift med Valdemar N. i Bryndum	47ff	Sørensen, Søren, Varde kredsens venstre	Blåvandshuk	34ff
Nielsen, Peter	58*	Sørensen, Tage, byrådsmedlem	Bramming	36, 75ff
Nielsen, præst i Allerup	1	i Vejen	Bryndum skole	55f*
Nielsen, Rasmus, lærer i Sdr. Nærå	51	Stilling Jacob, præst i Ølgod 1851-58	Bryndum	47ff
Nielsen, Rigmor	67*	Stilling, Marie Gabrielle, enke	Brønderslev	72
Nielsen, Soohus	58*	Storgaard, Andreas Andersen, morder	Brørup Sogn	9,24,80
Nielsen, Sophie (1856-1875)	51	12-15ff	C	
Nielsen, Thorvald	67*	Syversen, Ole, lærer og afholds- agitator	Chicago	51f
Nielsen, Valdemar, degn i Bryndum	47ff, 48*, 55f*	76	D	
Nissen, Peder Nielsen, værtshusholder i Ribe	12	T	Dørken	54
Nissen, Thomas, værtshus- holdersøn i Ribe	12	Tang, etatsråd på Nørre Vosborg	Egtved	24
Nørgaard, kirurg på Mors	16	Thomsen, smed i Bramming	Endrup posthus	15,107
O		Thura, præst ved Ribe Domkirke	Esbjerg	3ff, 40, 47ff, 80, 96ff
Olesen, Maren, fotograf	81	V	F	
Olsen, Ribe Amtstidende	66*	Vad, Anders, fra Tjæreborg	Fanø	7, 33, 85
P		Vardbo, Jens, omtales 1579	Foldingbro	15
Paulsen, præst i Grimstrup	100	Vedel, Anders	Fole	16
Petersen, Ditlev, skibstømrer	7	Villy, landpost i Grimstrup	Frankrig	43
Pinholt, Vilhelm, klitinspektør	63, 66*	Vind, Sophus, hofjægermester	Frisland	43
R		W	Fyn	3f
Rasmussen Sigrud, datter af Valdemar Nielsen	65	Warthbo, Nicholau, omtales 1377	Føhr	10ff
Rasmussen, Knud, polarforsker	47	Weiss, Anders, værtshusholder i Ribe	Fåborg, Varde Kommune	40
Rasmussen, lærer i Alslev	70*	Wilmann, Peder Lorensen, fuldmægtig i Ribe ret	G	
Reinheimer, Martin	118*	Wilslef, vidne i mordsag i Ribe	Galgebakken, Ribe	9
Riis, gårdejer i Seem	12ff	Z	Gedved	51ff
Rode, Ove, indenrigsminister	68	Zahle, radikal regeringsleder	Gersdorffsgave, gård i Ribe	17
S		Stedregister	Give	54
Sabro, Peter, afholdsagitator, folketingsmand	86	Agerbæk	Gram Sogn	20
Schouby, Sigurd, forfatter	91	Allerup	Gredstedbro	14
Skautrup, Peter, sprogforsker	38	Assens	Grimstrup	95ff
Skjærbæk, lærer ved Bryndum skole	56	Australien	Gørding Sogn	16
Sørensen, Botilde, patient på Spangsberg	7	Australien	H	
Sørensen, Jens Smærup, forfatter	95	B	Haderslev	77
		Billum	Helle	34ff, 106
			Helsingør	58
			Henne	32ff
			Herstedøster	59
			Hjerting	3ff
			Hjortkjær	98
			Ho	37
			Holstebro	43
			Holsted	80

Horne	38ff	O		T	
Horsens	51	Odense	48ff	Thisted Amt	16
Husum	18	Oksbøl i Ål Sogn	37	Tirsstrup	24
Hvobøl Mark, rettersted	24	Oksbøl v. Haderslev	37	Tistrup	38
Højby	51	Orten	37	Tjæreborg	10f, 63
Højer	17	Ottersbøl i Mjolden sogn	17	Toftlund	43
		Outrup	38ff	Tranum	27
J		R		V	
Jelling	36	Raunsø	102	Vallekilde	100
Jylland	3ff, 15	Rejsby Sorn	17	Varde	14, 32ff, 106
K		Ribe	8ff, 9ff	Varming	9ff
Klæstrup	72	Roust	65, 98	Vester Nebel	57
Knoldeflod	106	Rousthøje	65, 106	Vester Vedsted	65
Kolding	14, 24, 57	Rødding	16, 100	Ø	
Kringlum, Ballum Sogn	17	Rømø	65	Ølgod præstegård*	29
Krogsgaards Mark	17	S		Ølgod	27ff, 34ff
Kvong	31, 37	Salling	18	Å	
Kærbøl v. Ribe	10	Seem	12	Århus	44
København	3ff, 27ff, 47ff	Serup	54		
L		Silkeborg	43		
Lindknud	20	Skanderborg	51		
Lovrup, Gørding Sogn	53	Skanderup	98		
Lunde	38ff	Skive	34		
Lyhne	14	Skælskør	24		
Lønne	38f	Skærbæk	11		
M		Skåne	43		
Mandø	65	Slagelse	24		
Mors	14	Slesvig	80		
N		Sneum Sogn	11		
Nr. Farup	9ff	Solbjerg Sogn	16		
Nr. Lyndelse	48ff	Strellev	27ff		
Nr. Søby	48ff	Svinninge	36		
Nymindegab	44	Sylt, tysk ø	11		
Næsbjerg	40	Særslev	51		
Nørre Nebel	37	Sønderjylland	43		

Historisk Samfund for Ribe Amt

Historisk Samfund for Ribe Amt et landets ældste af sin art. Omkring århundredskiftet 1899 – 1900 var der stor interesse for historie i Danmark og på Askov højskole sad en kreds af lærere og mænd med stor interesse for historie. Dette især måske omkring den kendsgerning at grænsen mod syd der siden 1864 havde trukket en linie mellem landsdelene Syd- og Nørrejylland, var til stadig diskussion.

Grænsen afstedkom store vanskeligheder, den havde adskilt familier og gjort en dansk landsdel, Sønderjylland, til tysk område.

Noget sådant vil altid vække nationale følelser og måske derfor opstod en bølge af historisk interesse.

Et af resultaterne af denne »bølge« var Historisk Samfund for Ribe Amt, der på initiativ fra højskoleforstander Ludvig Schrøder stiftedes i Askov i 1902.

Formålet med foreningen var »at virke til oplivelse af den historiske sans ved at fremdrage den stedlige historie, idet man vil søge at samle oplysninger om folks liv og færd i tidligere tider her i amtet«.

Historisk Samfunds årbog, der er udkommet siden 1903, var vejen til at "samle oplysninger om folks liv og færd i ældre tider", og sådan er det stadigvæk.

Årbogen Fra Ribe Amt har i årenes løb rummet en lang række artikler, der har kunnet fortælle amtets historie. Mange er kommet til orde, mange har sendt deres erindringer, oplevelser,

har skildret livet i landsbyer, fællesskabet, udskiftningen og meget mere. Årbogen for Historisk Samfund er en guldgrube af lokalhistorisk viden.

At være medlem af Historisk Samfund har altså gennem mere end hundrede år været adgangstegn til historisk viden og interesse. Meget er kommet til, der findes i dag lokalhistoriske foreninger i mange lokalsamfund, men Historisk Samfund er stadig en levende forening med medlemmer over hele amtet.

Formand:

Olga Pedersen

Vestergade 6, 6670 Holsted

Tlf. 75 19 82 80

E-mail: Olga.pedersen@stofanet.dk

Kasserer:

Søren Frederiksen, Tværvej 10, 6620 Bække

Tlf. 75 38 97 06

E-mail: histsamf@profibermail.dk

Fra Lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt 2007

Ribe Amts Lokalarkiver (RAL)

Bestyrelsens beretning for 2007

Et år er gået, og vi kan vi se tilbage på det første år under den nye strukturreform, som måske ikke umiddelbart forventedes at påvirke arkiverne så meget, og så alligevel. For RALs vedkommende gælder, at Ribe Amt forsvandt – fra amtets kulturforvaltning fik vi blandt andet støtte til konsulentordningen, som heldigvis er videreført gennem Kulturministeriet i en fireårig periode, men også midler til en række af de tværgående projekter, som blev gennemført i de senere år.

Også på det kommunale plan er der de fleste steder sket store forandringer for lokalarkiverne – mindst på Fanø, fordi øen fortsatte med uændret kommunal status. Ellers har lokalarkiverne i de øvrige kommuner måttet forsøge at tilrette sig den nye tids vilkår. Fra RALs side havde vi efter bedste evne forsøgt at forberede arkiverne på den nye situation fra 1. januar 2007. Forud for reformen havde vi med støtte fra Ribe Amt afholdt en konference, som bl.a. omhandlede mulige måder at organisere lokalarkivarbejdet lokalt i fremtiden, og konferencen blev nogle måneder senere fulgt op af et aftenmøde, hvor der blev gjort status over, hvor langt man var nået de forskellige steder. På det tidspunkt havde et par af de nye kommuner »fundet deres fødder«, mens andre stadig svævede i det uviste. Nøkk var der forslag og tanker, men af én eller anden grund var de ikke blevet realiseret endnu – det kunne være et manglende lokomotiv til at trække toget i gang, det kunne måske også skyldes, at man endnu ikke helt havde erkendt størrelsen af den »klub«, man ville blive medlem af i fremtiden, men man fornemmer også enkelte steder, at langsommeligheden i processen skyldtes mødet mellem forskellige kemier. Ikke alle steder har denne proces undgået at ende i gnister. Det sidste er det værste, for uenighed og indbyrdes strid gavner ikke arkivsgagen.

Alligevel har man måttet konstatere en forsinkelse selv der, hvor man var kommet på plads. Blot at få vedtægter igennem kunne forsinke processen, som det

f.eks. blev tilfældet i Esbjerg Kommune, men så vidt jeg ved, ser arkivlandskabet i det gamle Ribe Amt således ud, hvis vi tager kommunerne i alfabetisk orden:

Billund Kommune – arkiverne har etableret et arkivsamvirke, som har forhandlet øget kommunalt tilskud til arkiverne på plads og gjort det muligt at få kommunelicens på Arkibas.

Esbjerg Kommune – arkiverne er gået ind i et arkivsamvirke under det såkaldte arkivudvalg. Der er opnået øget økonomisk støtte til arkiverne, der drives af frivillig arbejdskraft, så den store forskel i tilskuddene mellem de gamle kommuner kan påbegyndes udlignet og arkiverne få et passende driftsbudget.

Fanø Kommune – uændret status, men der etableret et tættere samarbejde mellem arkiverne, så man kan få kommunelicens på Arkibas. Arkiverne på Fanø har også fået øget kommunal støtte.

Varde Kommune – der har så sent som i eftermiddags været møde om den fremtidige struktur, som handler om at knytte arkiverne drevet af frivillig arbejdsplads til Varde Museum, mens Varde Byhistoriske Arkiv forbliver for sig selv. Der tales også om etablering af et §7-arkiv.

Vejen Kommune – ifølge rygter – RAL har ikke været inddraget og/eller modtaget papirer endnu – er der etableret et arkivsamvirke, som omfatter alle arkiver i kommunen undtagen Vejen Lokalhistoriske Arkiv.

Forhåbentlig – for lokalarkivernes skyld – bliver processen snart tilendebragt.

Jeg har allerede brugt ordet §7-arkiv – altså forstået som »et offentligt arkiv«, der er godkendt til at modtage offentlige – typisk kommunale – arkivalier. Også i debatten rundt om i kommunerne har betegnelsen været taget i brug, men indtil videre har kun Esbjerg Kommune etableret et sådant arkiv. I det lys kan det undre, at RAL så sig nødsaget til at aflyse det planlagte kursus om §7-arkiver. Det kunne ellers være god grund til at få mere at vide om, hvad et sådant arkiv egentlig er, og hvad arbejdsopgaverne nærmere går ud på. Der er nemlig ikke blot tale om at flytte papirer og gamle protokol-

ler – man kan ikke undgå at blive viklet ind i e-arkivering og helt aktuelle forvaltningsproblemer. Det er bestyrelsens håb, at kommuner, der måtte have alvorlige planer om at overveje et § 7-arkiv, kontakter arkivkonsulent Richard Bøllund for nærmere oplysninger og måske endda aflægger Esbjerg Byhistoriske Arkiv besøg.

Det er ikke blot lokalt, men også nationalt, der er sket forandringer. Som nævnt sidste år var der sket en sprængning af SLA og en ny arkivorganisation ved navn ODA blevet dannet. Der kom også en tredje udløber DEA, men den er så vidt jeg ved gået al kødets gang og nåede aldrig at få nogen stor udbredelse. Hvad angår de øvrige organisationer, forblev alle arkiver i Ribe Amt med en enkelt undtagelse i SLA. Dels stod det i vores vedtægter, at vi var medlemmer af SLA, dels var der hele spørgsmålet om adgangen til at bruge Arkibas, vores elektroniske registreringssystem, som vi ikke kan være foruden. Ikke mindst m.h.t. Arkibas spillede SLA et stærkt kort ud i efteråret 2007, idet man valgte at indføre kommunelicens med virkning fra 1. januar 2008. Kommunelicensen gør det meget billigere for SLA-arkiverne at bruge Arkibas, og samtidig burde licensformen understøtte dannelsen af arkivsamvirker og samarbejdet mellem arkiverne i kommunerne i det hele taget – ellers kan rabatten ikke opnås. På RALs vegne vil jeg gerne bringe en tak til SLAs styrelse for kommunelicensen – det gør et helt uundværligt værktøj tilgængelige for mange, der i forvejen bruger megen fritid på det lokale arkivarbejde.

Om RALs øvrige aktiviteter i 2007 vil jeg henvise til konsulentens beretning, men jeg vil slutte af med at sige,

at det var godt, arkiverne i Ribe Amt holdt fast i RAL. Ellers havde vi ikke bibeholdt konsulentordningen – og jeg skal hilse og sige, at der er mange telefonopkald med mange store og små spørgsmål til Richard Bøllund, ligesom min bil tit »kapres« til konsulentbesøg. Uden konsulenten ville der heller ikke være så mange lokale kurser, så der er grund til at nyde ordningen, som I tager som en selvfølge, men som ikke mange andre har tilsvarende.

Lad mig til sidst på RALs bestyrelses vegne takke medlemmerne for aktiv deltagelse i vores aktiviteter – mærkelig nok flest til generalforsamlingen, hvor der bydes på gule ærter m.m. Også en tak til bestyrelsen for godt samarbejde samt til Historisk Samfund for Ribe Amt for det fortsatte samarbejde om udgivelse af arkivernes årsberetninger.

Selv om Richard Bøllund ikke er her i aften, synes jeg, han fortjener en oprigtig tak for sin store indsats og tålmodighed i arbejdet som arkivkonsulent. Det er ikke hans skyld, hvis arkivarbejdet kører på lavt blus nogle steder.

Amtskonsulentens beretning

2007 var året, hvor kommunesammenlægningen trådte i kraft, og dette kom også til at påvirke mit arbejde i løbet af året. Arkiverne har stået på gyngende grund, uden helt at vide hvad der skulle blive af dem i de nye storkommuner. Da de nye kommuner opstod den 1. januar var der vist ingen, der havde fundet en løsning på arkivernes situation, så i de fleste tilfælde blev 2007 et år uden de store forandringer. Det er først med de møder og forhandlinger med kommunerne, der har fundet

Fra RALs generalforsamling i Janderup den 12. marts 2008. Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

sted i løbet af 2007, at man vil kunne se nogle resultater i 2008. Nogle steder er man ikke kommet så langt endnu, men man må også erkende, at det er en lang og sej proces arkiverne skal igennem.

Arkiver med vidt forskellige baggrunde er blevet bragt sammen. Interessefællesskabet er blevet meget større, end man har været vant til, kommunerne er blevet meget større, og det har ikke været nogen let omstilling for nogen parter. Ligesom så mange andre har arkiverne dog haft tid til at forberede sig, og fra RALs side har vi også gjort forskellige tiltag for at ruste arkiverne. Et af de vigtigste budskaber herfra, og fra SLA i øvrigt, har været, at det er vigtigt at sta sammen. Sammenhold og fælles fodslag er nogle af kodeordene for at trænge igennem i de nye kommuner.

Arkiverne i Esbjerg Kommune er kommet i god dialog med kommunen, men de har i løbet af 2007 også fået et aktivt arkivudvalg, med repræsentanter fra fem forskellige sognearkiver, op at stå. Jeg har været indbudt til de møder, arkiverne i kommunen har afholdt, og jeg har bidraget med at levere oplysninger om arkivernes forhold. På foranledning heraf har jeg været på en rundtur til arkiverne i kommunen for at kunne levere en status over arkivernes tilstand. Det er glædeligt, at jeg har kunnet bruges til sådan en opgave, og at jeg har været med til at levere noget af skytset, som arkiverne kunne bruge i forhandlingerne med kommunen. Det går lidt mere trægt i nogle af de andre kommuner, men der er arkivernes forskellighed måske også større.

En beslutning truffet ved SLAs generalforsamling i efteråret har også tvunget arkiverne ind på en fælles bane, nemlig vedtagelsen af den såkaldte kommunelicens på Arkibas. Den nye licensordning tegnes fælles for alle arkiver i kommunen, og der foretages en samlet tilmelding. I modsætning til den tidligere licensordning, er det nu blevet muligt for alle arkiver at koble sig på Arkibas4 til en overkommelig pris. Opgaven er at finde ud af, hvilke arkiver der er parate til at springe over på det nye registreringssystem. Etablering af en Internetforbindelse til arkivet, og klargøring af data til konvertering fra Arkibas3 er nogle af de ting, som skal være på plads. En del af min tid i 2007 har bestået i at rådgive herom.

En af kerneaktiviteterne i RAL, nemlig uddannelse og kurser, har kørt på det normale, høje blus i 2007. Der har været et spændende og varieret kursusudbud, synes jeg. I foråret havde vi tre aktiviteter: Et kursus i digital billedbehandling, et heldagskursus i billedregistrering (som var udsat fra efteråret 2006) samt en introduktion og spørgerunde vedr. Arkibas4 ved Morten Nielsen fra SLAs hotline. I efteråret var der et kursus i at lave en udstilling og et Arkibas3 kursus. Desværre måtte vi også aflyse et kursus, der inkluderede et besøg på Esbjerg

Byhistoriske Arkiv for at høre nærmere om §7-sektionens arbejde, da der kun var kommet få tilmeldinger. Nogle af kursusforløbene har jeg stået for, mens vi i andre tilfælde har hentet eksterne undervisere med den rette ekspertise. RALs kursusaktiviteter er blevet en uundværlig del af arkivsamrådet inden for det tidligere Ribe Amt. Jeg kan kun have, at dette vil fortsætte også efter 2010, hvor den nuværende konsulentordning ophører.

Den 8. januar 2007 blev der underskrevet en kulturaf-tale for Vadehavsregionen med kulturminister Brian Mikkelsen som den fornemste pennefører. Aftalen indbefatter bl.a. kommunerne Varde, Fanø og Esbjerg, og den kom dermed også til at berøre vores område. For arkivernes vedkommende har aftalen resulteret i, at der sigtes mod etableringen af et ABM-samarbejde i området, og hvor målet skal være en fælles kulturhistorisk Internetportal for institutionerne i området. Institutionerne fik inden årets udgang nedsat en styregruppe og en arbejdsgruppe i det videre arbejde, som efter planen skal strække sig til 2013. Som repræsentant for lokalarkiverne har jeg deltaget i de møder, der har været, og jeg er blevet udpeget til at deltage i arbejdsgruppen, som skal arbejde på at finde en platform og en måde at formidle lokalhistorien til et bredt udvalg af befolkningen.

Lokale aktionsgrupper (LAG) er noget andet, som vi skulle lære at kende i 2007. LAG er en forlængelse af de tidligere kendte delvist EU finansierede landdistriktsprogrammer, og det er noget arkiverne bør være særlig interesse for, idet LAG er i besiddelse af ikke ubetydelige millionbeløb til udvikling af landområderne. Det er nogle projektmidler arkiverne kan og bør arbejde på at få del i. Lokalt engagement, liv i landområderne og samspil mellem land og by er nemlig noget af det, LAG er sat i verden for at støtte, og er der noget, arkiverne står for, er det netop det. I løbet af 2007 er der etableret LAG-grupper i de enkelte kommuner, alle formalia er kommet på plads, og jeg har i samspil med bl.a. RALs bestyrelse drøftet hvilke projekter og muligheder arkiverne har for at komme i betragtning. I løbet af det kommende år vil jeg arbejde videre på det, og evt. være arkiverne behjælpelige med at komme med oplæg og ideer til konkrete projekter.

Til sidst vil jeg takke alle i og omkring mit arbejde – ikke mindste de mange arkiver der støtter op omkring og gør brug af konsulentordningen, og de mange arkivfolk som kommer til RALs kurser og aktiviteter. Det beviser, at der fortsat er behov for en konsulentordning, også efter 2010, hvor den nuværende ordning ophører. Jeg takker også RALs bestyrelse for de mange gode møder gennem året og for støtten i mit arbejde.

Beretninger fra de lokalhistoriske arkiver

Billund Kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Grene Sogn

Billund Centret, Hans Jensensvej 6, 7190 Billund

Tlf.: 75 33 24 72

Åbningstid: Tirsdag kl. 19.00-21.00 samt efter aftale

Leder: Hanne Gosvig, Hjørnegården 15. 25,

7190 Billund. Tlf.: 75 33 17 46

Mail: hegosvig@stofanet.dk

Arbejdet i arkivet har ikke ændret sig meget i 2007. Vi registrerer i Arkibas3, og det er jo i sig selv et stort arbejde. Vi er også ved at gøre alle indkomstjournaler klar til Arkibas4. Vi regner med, at det bliver konverteret først i 2008.

Vi fotograferer de gamle huse i Billund, og billederne bliver også registreret, så der er meget at give sig til i det daglige. I vores udstillingsskab bliver der sat forskellige ting op hver måned, f.eks. avisudklip, billeder af konfirmander og andre billeder hvortil vi mangler oplysninger. Borgerne i Billund er flinke til at kigge forbi, for at se hvad vi har, og om der er nogle, de kender på billederne.

I den nye Billund Kommune er vi syv arkiver, der skal arbejde sammen i fremtiden, hvor vi sikkert får nok at se til.

Grindsted Lokalhistoriske Arkiv

Grindsted Bibliotek, Tinghusgade 16, 7200 Grindsted

Tlf.: 75 32 09 00

Åbningstid: 1. og 3. onsdag hver måned kl. 15.00-18.00

(juli måned undtaget) samt efter aftale. Læsestuen er åben i bibliotekets åbningstid

Leder: Jens Erik Starup, Horsbølvej 13, 7200 Grindsted

Tlf.: 75 32 23 53

Mail: Jens.Starup@post2.tele.dk

Hjemmeside: www.lokalarkiverbillund.dk

Året har i høj grad været præget af kommunalreformen, forstæet på den måde, at der er anvendt en del kræfter på at få arkivsamvirket i Billund Kommune etableret.

Selv om vi måske ikke har alting helt på plads, ser det i skrivende stund ud til, at arbejdet lykkes. Vi har også haft den glæde, at Billund Kommune har vist sig meget velvillige, således at alt tegner til, at arkiverne i Billund Kommune fremover får fornuftige arbejdsbetingelser hvad angår lokaler og økonomi.

Ser man på publikums krav til lokalarkiverne over et lidt længere tidsrum, så er der ingen tvivl om, at arkiverne i fremtiden bør gøre mere brug af Internet og e-mail. Slægtsforskerne, som er lokalarkivernes største brugergruppe, har efter etableringen af Arkivalier Online fået meget nemmere ved at skaffe sig oplysninger fra kirkebøger og folketællinger. Det betyder, at arkivernes kopisamlinger bliver mindre attraktive for disse brugere, hvilket naturligvis medfører, at antallet af slægtsforskerbesøg i arkiverne bliver mindre. Egentlige forskere, hvad enten det er professionelle historikere eller lokalhistorisk interesserede, er jo ret sjældne gæster på lokalarkiverne. I givet fald vil disse ofte bede om at få specifikke arkivalier indlånt til et større arkiv i nærheden af vedkommendes bopæl. Dette forhold øger ej heller besøgstallet. De øvrige arkivbrugere, hvad enten det er privatfolk eller virksomheder, stiller ofte nogle ret konkrete spørgsmål til arkiverne, det kan være om bygninger, personer eller begivenheder. Disse brugere er ofte ikke indstillede på at gennemgå registraturer og arkivalier for at få besvaret deres spørgsmål, men forventer at arkiverne udfører arbejdet og besvarer de stillede spørgsmål. Efter min mening bør arkiverne forsøge at betjene alle interesserede bedst muligt.

Fremtiden for lokalarkiverne gemmes i de lokale arkivalier. Gode velregistrerede samlinger fra lokalområdet, en samling som til stadighed udbygges, er grundlaget. Samlingerne skal opbevares i gode velordnede magasiner, dels for at bevare samlingen bedst muligt og dels for at lette arbejdet. Dernæst skal samlingen gøres synlig for offentligheden. Dette gøres i dag lettest og billigst via Internettet. Disse tiltag vil måske ikke give mange flere besøgende i arkivet, men det vil formentlig give mange flere brugere af samlingerne.

Hejnsvig Lokalhistoriske Arkiv

Hejnsvig Skole, Bakkevej 9, 7250 Hejnsvig
 Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 14.00-16.00 og
 3. onsdag hver måned kl. 18.00-20.00
 Leder: Hans Jensen, Højene 1, 7250 Hejnsvig
 Tlf.: 75 33 58 57
 Arkivets postadresse: Højene 1, 7250 Hejnsvig
 Mail: hejnsvig.sognearkiv@privat.dk
 Hjemmeside: www.hejnsvigbynet.dk

Sognearkivet har i årets løb modtaget ca. et besøg hver uge, og vi har fået telefoniske henvendelser ca. en gang månedligt. Vi har i årets løb modtaget 101 stk. arkivalier til arkivfondsregistrering i Arkibas, og 40 stk. billeder som er blevet B-registreret. Arbejdet med at overføre vores data fra det manuelle registreringssystem til Arkibas er næsten færdiggjort, men vi mangler en revision samt nogle rettelser i gruppen 46.4 til det nye decimal-klassesystem.

Arkivernes Dag blev afholdt den 11. november. Vi havde en dag med godt besøg, og masser af snak, kaffe og småkager. Emnet var i år »Foreninger i Hejnsvig« fra år 1891 til i dag. I alt ca. 80 forskellige foreninger har der været. Udstillingen med fotografier af personer der har været i foreningernes ledelse, samt forskellige billeder fra foreningernes aktiviteter er ophængt i vores lokale, og vil blive der til næste gang, der er Arkivernes Dag.

Kommunesammenlægningen og dermed også arkivsammenlægningen er nu ved at være på plads. Billund, Filskov, Grindsted, Hejnsvig, Stenderup-Kroager, Sdr. Omme og Vorbasse med tilsammen 26.133 indbyggere kan nu blive betjent af lokalhistoriske arkiver og foreninger.

Sdr. Omme Egnarkiv

Sdr. Omme Bibliotek, Skole Allé 3-5, 7260 Sdr. Omme
 Tlf.: 75 34 14 46. Åbningstid: Torsdag kl. 14.30-17.00
 Leder: Hans Møbjerg, Stakrogevej 75, 7260 Sdr. Omme
 Tlf.: 75 34 72 18 (21 61 99 11). Mail: skaervang@mail.dk

2007 har været et meget stille år, bl.a. på grund af at vi stadig ikke har fundet en ny arkivleder. Endvidere skete der det at biblioteket, som vi har til huse i, blev lukket på grund af skimmelsvampe. Vi står nu i den situation, at vi skal have fundet nogle nye lokaler. Skønt det er kommunen, der skal stille lokaler til rådighed for arkivet, er der pt. ingen afklaring på dette.

Selv om arkivet har kørt på lavt blus, får vi stadig indleveret mange forskellige arkivalier. Da det har knebet med den faste åbningsdag efter bibliotekets lukning, sker de fleste henvendelser til bestyrelsen, og der aftales så et tidspunkt, hvor det er muligt at komme ind på arkivet.

Der er oprettet et arkivudvalg i Billund Kommune. Udvalget er et styrende organ for arkiverne, og alle arkiver i kommunen er med i udvalget. Udvalget består af syv medlemmer, et fra hvert arkiv. Økonomisk har arkiverne i den nye kommune fået et løft, og derudover råder arkivudvalget også over et beløb, som kan bruges til gavn for alle medlemmer.

Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse
 Åbningstid: Tirsdag kl. 19.00-21.00 samt efter aftale
 Leder: Jørgen Møller, Dalgasvej 6, 6623 Vorbasse
 Tlf.: 75 33 35 54
 Arkivets postadresse: Dalgasvej 6, 6623 Vorbasse
 Mail: jom@pc.dk

Kommunalreformen bevirkede, at arkiverne i Billund og Vorbasse ikke længere kunne forblive kommunale institutioner. En anden organisation skulle vælges. Vi har derfor besluttet, at Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv skal være en selvejende institution med de vilkår, som deraf følger. Der er udarbejdet nye vedtægter, og der arbejdes på at udpege en ny bestyrelse for arkivet. Arkivet er en del af arkivsamvirket i Billund Kommune.

*Alice Østergaard er ved at klargøre en fotoudstilling.
 Foto: Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv.*

Arkivets trofaste leder gennem mange år, Sven Tygesen, har valgt at frasige sig lederjobbet for at kunne bruge mere tid på arbejdet med det historiske stof. Arkivet udtrykker her sin store tak til Sven for den store indsats gennem årene. Som afløser er valgt Jørgen Møller, som i 1970'erne var med til at starte arkivet. Arkivet har i år haft to medarbejdere på Arkibas-kursus. Vi arbejder fortsat i Arkibas3, men overvejer et skift til Arkibas4. Forinden skal vi dog have fuldt overblik over de arbejdsmæssige konsekvenser forud for en konvertering.

Arkivet har i årets løb arrangeret en udstilling om Vorbasse Fritidscenter ved indvielsen af den nye hal. Arkivet har i årets løb haft et stigende besøgstal. Det er positivt, men det har nødvendiggjort, at vi flytter vores »arbejdstid« væk fra selve åbningstiden.

Esbjerg Kommune

Bramming Byhistoriske Arkiv

Skolegade 10, 1. sal, 6740 Bramming, Tlf.: 75 17 39 20

Åbningstid: 2. og 4. onsdag i måneden kl. 16.00-18.00 samt efter aftale

Leder: Niels Erik Christiansen

Mail: bram-byhist@mail.dk

Hjemmeside: www.brammingby.dk

Arkivet har i 2007 modtaget 37 afleveringer, 14 forespørgsler og taget imod 79 besøgende. Tallene taler sit eget tørre sprog. Men den kontakt, arkivet også får ved bl.a. by- og kirkegårdsvandringerne taler et helt andet sprog. Og det sprog er levende. Det er herligt at blive afbrudt under seancerne og få nye, relevante oplysninger, at møde brammingensere med historier fra dengang og op til i dag. Vi er så privilegerede, at der kommer mange interesserede deltagere til vore arrangementer. Og som det fremgår af ovenstående, er der efterfølgende godt gang i salget af arkivets udgivelser. Desværre nyder vi ikke helt den samme opmærksomhed, når vi ønsker os flere aktive til arkivarbejdet. Vi står foran overgangen til registrering i Arkibas og kunne godt bruge flere fingre på tastaturet. Men vi arbejder på sagen!

Flytningen af de mange indbundne årgange af Vestkysten var en hård omgang. Foto: Bramming Byhistoriske Arkiv.

Årets helt store begivenhed har været flytning til nye lokaler. Vi boede i en historisk bygning i Jernbanegade, byens første lægebolig, under ikke helt optimale forhold. Dem har vi fået nu, hvor vi bor i Skolegade på 1. sal i det hus, som engang var byens første efterskole. Vi pakkede og pakkede, og så pakkede vi ud igen og satte på plads. Det gik heldigvis let og forholdsvis smertefrit, idet der var udarbejdet planer for hvordan og hvorledes. Det største spørgsmål i forbindelse med flytningen var avisarkivet, som består af indbundne årgange af dagbladet Vestkysten, og hvert bind vejer 15 kg! Men også de er nu på plads. En flytning er altid forbundet med ekstra udgifter. Vi måtte købe nye reoler til arkivalierne, og det var en ikke ubetydelig udgift. Vores indrammede fotos har fået en god placering i »gallerigangen« og i avisrummet, der også fungerer som læsesal. Et rart mødelokale har vi fået og et rum til foredrag. Vi er glade for de nye omgivelser.

Darum Sognearkiv

Nørrebyvej 12, Store Darum, 6740 Bramming

Åbningstid: 1. oktober – 31. marts: Onsdag kl. 15.00-17.00.

Resten af året 1. onsdag hver måned kl. 19.00-21.00

samt efter aftale med lederen

Leder: Erling Schmidt, Refshedevej 9, Store Darum, 6740 Bramming, Tlf.: 75 17 90 11

Arkivets postadresse: Refshedevej 9, Store Darum,

6740 Bramming, Mail: sognearkivet@darum.dk

Hjemmeside: www.darumsognearkiv.dk

Darum Sognearkiv flyttede sidst på året 2006 til nye lokaler i Darum Kultur- og Fritidscenter. Første halvår i 2007 har derfor været præget af flytning og oprydning. Der er stadig ting, der skal lægges på plads og nogle ting, der måske skal kasseres. Indtrykket af det nye lokale er, at det fungerer godt, og vi i arkivet er glade for det. Den 31. marts holdt vi åbent hus for sognets beboere. 26 personer mødte op og blev trakteret med kaffe og småkager. Arkivets nye beliggenhed i Darum Kultur- og Fritidscenter har også betydet flere besøgende i kraft af, at vi har åbnet dørene, når der har været arrangementer i centeret f.eks. Lokalhistorisk Forenings generalforsamling og ved en reception for den nye halinspektør. I alt har der i forbindelse med arrangementer i centeret været 72 besøgende i arkivet. Af besøgende i arkivets åbningstid eller efter aftale har der været ti.

Darum Sognearkiv har i 2007 modtaget 13 afleveringer. Blandt afleveringerne var der meget materiale fra den nu nedlagte Darum Brugsforening, bl.a. regnskabsmateriale fra 1888 og frem. I en anden aflevering var der to dagbøger fra krigen 1848-1850, skrevet af en lokal veteran.

Endrup/Vester Nykirke Sognearkiv
 Vibækvej 2, Endrup, 6740 Bramming
 Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 16.00-17.00
 Lukket i juli
 Leder: Otto Christoffersen, Ommevej 2,
 6740 Bramming. Tlf.: 75 19 12 59
 Arkivets postadresse: Niels Erik Junk,
 Gummesmarkvej 8, Vong, 6740 Bramming

Arkivet har i 2007 modtaget en aflevering bestående af statusbøger, protokoller, regnskabsbøger, møllebog (dagbog) fra Endrup Mølle samt en spændende kulegning af Endrup Møllehus med kro, kørestald og deothus. Der har været to henvendelser, som vi desværre ikke har været i stand til at finde svar på. Arkivet deltog den 19. maj i »Glad Dag«, arrangeret af foreningerne i Endrup for at gøre opmærksom på deres arbejde.

Esbjerg Byhistoriske Arkiv
 Torvegade 47, Postboks 522, 6701 Esbjerg
 Tlf.: 76 16 39 00. Fax: 76 16 39 10
 Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10.00-16.00, torsdag
 tillige kl. 16.00-18.00
 Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen
 Mail: byhistoriskarkiv@esbjergkommune.dk
 Hjemmeside: www.eba.esbjergkommune.dk

2007 vil gå over historien som et epokegørende år i Esbjerg Byhistoriske Arkivs historie. Hovedårsagen var gennemførelsen af strukturreformen pr. 1. januar 2007. Dels betød det en udvidelse af arkivets arbejdsområde, ikke blot med hensyn til geografi, men også med opgaver at passe, dels betød det integration af næsten 2/3 så mange lokalarkiver i Arkivudvalget som i den gamle Esbjerg Kommune, dels betød det tilgang af en filial, idet Ribe Byhistoriske Arkiv overgik fra at være en afdeling af Ribe Bibliotek til at være en afdeling af Esbjerg Byhistoriske Arkiv, dels betød det tilførsel af personale, som arkivet længe har haft behov for.

Med sådanne radikale ændringer fra 2006 til 2007 blev det nødvendigt at omorganisere virksomheden. Grundlæggende skete det ved oprettelse af tre sektioner: En sektion for privatarkiver, en sektion for kommunearkiver og så en publikumssektion. Ved årsskiftet 2006/2007 indtrådte cand.mag. Lars Hyldahl Brockhoff som vikar i den ledige stilling som leder af privatarkivsektionen, og da stillingen senere på året blev besat permanent, fik han stillingen. E-arkivar Nicolai Dupont Heidemann blev leder af kommunearkivsektionen og kunne gå i gang allerede den 2. januar 2007, mens publikumssektionen blev arkivchef Jørgen Dieckmann Ras-

mussens område, og som sådan kunne den del af virksomheden også rettes til straks efter årsskiftet.

Selv om organisationen således lå næsten klar ved årsskiftet, skulle virksomheden dog omstilles og nye folk oplæres i nye og/eller ukendte arbejdsopgaver, men heldigvis var arkivet ikke det eneste sted, hvor folk indtog nye pladser og skulle arbejde med nye opgaver, så det gik. Selv om opgaverne på en del områder var nye og flere, mødte medarbejderne de nye tider med gåpåmod og entusiasme.

Privatarkivsektionen har som sin primære opgave at modtage materiale fra borgere, foreninger, forretninger og virksomheder og sørge for at få materialet registreret. Antallet af afleveringer i 2007 nåede op på 152, heriblandt bl.a. arkivet fra Den Lille Børnehøve (som blev lukket), Ribe Amts Personaleforening, pressefotograf René Hollmanns negativmapper, materiale fra Fonden Børnenes Vel, materiale fra KC Radio, arkivet fra Esbjerg-kredsen af Kvindernes Internationale Liga For Fred Og Frihed, arkivalier fra Boligforeningen '32, arkivalier fra G. Ibsen Sørensen, en samling kæresterbreve fra tiden omkring 1. Verdenskrig, materiale vedr. skulpturgruppen Mennesker ved Havet, forhandlingsprotokol fra Esbjerg Bogtrykkerforening, fotos af dommere, som havde prydnet det tidligere domhus i Frodesgade og meget, meget mere. Som sædvanlig blev året rundet af med en udstilling, som viste eksempler på nogle af de mange gode indleveringer i årets løb. Udstillingen åbnede i forbindelse med arkivets »nytårskur«, torsdag den 27. december.

Ét er imidlertid modtagelsen af afleveringer, noget andet er registreringen af dem, for her venter der mange timers arbejde. På registreringsområdet blev der ydet en stor og god indsats i 2007 med registrering af i alt 217 arkivfonde. Billedsamlingen voksede med 2.846 nye fotografier. Heraf var en stor del husbilleder, som Tonny Sørensen optog til Esbjerg Ugeavis i tidsrummet ca. 1980-1992. Derudover blev en del tidligere registrerede billeder godkendt, så de kunne komme videre i systemet og ikke mindst komme på plads. Det drejede sig fortrinsvis om billeder, taget af pressefotograf Knud Rasmussen for dagbladet Vestkysten. 1.848 billeder blev skannet i løbet af 2007, og sammen med de nye digitale optagelser, som også blev tilgængeliggjort via arkivets hjemmeside, nåede arkivet op på over 20.000 digitale optagelser. Af disse er ca. 7.000 registreret. Det store efterslæb i registreringer skyldes bl.a., at registreringsprogrammet begyndte at performe anderledes i september, så alt registreringsarbejde måtte indstilles, indtil fejlen var fundet – og det viste sig ikke at være nogen let sag.

Med hensyn til udklip voksede samlingen med 922 numre. En stor del af tilvæksten vedrører udklip fra

gammel samling. Det er ét af målene i privatarkivsektionen løbende at registrere fra gammel samling, så arkivets materiale bliver søgbart via Arkibas. Denne prioritering fik særlig betydning sidst på året, da der for alvor kom gang i arbejdet med at rette henvisninger og placeringer, så Esbjergs data i Arkibas matcher kravene til den Windows-baserede Arkibas4, som Esbjerg Byhistoriske Arkiv snart skifter til.

Privatarkivsektionen arbejder imidlertid ikke blot med registrering af arkivets samlinger, men bidrager også med at formidle dem, bl.a. i forbindelse med udstillinger. Den årlige udstilling med årets afleveringer er allerede nævnt, men i 2007 kom yderligere en særudstilling i anledning af industrikulturens år. Esbjergs industri set indefra blev titlen på arkivets udstilling om tidligere og nuværende virksomheder i Esbjerg. Som led i forberedelsen af udstillingen blev der bl.a. afholdt en række fortælleformiddage, hvor ansatte eller tidligere ansatte kunne møde op og medvirke med fortællinger om fabrikkerne og livet på dem. Fortælleformiddagene blev optaget på bånd og indgik sammen med indlånede fotos samt fotos fra arkivets samlinger i den efterfølgende udstilling samt det teksthæfte, der blev udgivet i tilknytning til udstillingen. Den åbnede torsdag, den 31. maj og forventes at være på plakaten indtil august måned 2008. Økonomisk støtte fra fagforeninger, fonde og lokale virksomheder gjorde såvel udstillingen som det tilhørende teksthæfte til en stor succes. Mange har benyttet sig af muligheden for at se tilbage på et arbejdsliv, hvor antallet af hænder var flere end antallet af maskiner – og som i tid endda ikke er så langt væk endda.

På det kommunale område blev der som allerede nævnt oprettet en §7-sektion med ansvar for kommunens arkiv. Sektionen blev opdelt i to grupper: En e-arkiveringsgruppe og en mellemarkivgruppe. eArkiveringsgruppen bestod af en eArkivar og en e-arkivassistent. Mellemarkivgruppen bestod af en arkivar og tre arkivassistenter fordelt på Esbjerg Kommunes tre rådhus i henholdsvis Esbjerg, Ribe og Bramming, heraf blev to ansat i midlertidige stillinger på et år.

Selv om mellemarkivets medarbejdere først blev ansat den 1. januar 2007, havde de dog allerede fra første dag ansvaret for alle de tre gamle kommuners papirarkivalier. Arbejdet blev tilført en ny dimension derved, at sagsbehandlingen blev gjort digital i den nye Esbjerg Kommune, så arkivets medarbejdere skulle indgå i denne fødekæde. På baggrund af elektroniske bestillinger skulle de fremfinde og indskanne papirsager til kommunens sagsbehandlere. Denne opgave blev meget udfordrende, idet mange sagsbehandlere først skulle vænne sig til den nye procedure, hvor de ikke selv havde direkte adgang til papirarkiverne. Herudover var arki-

verne fra de gamle kommuner ikke helt i den stand, man kunne ønske. Samlet set betød det, at de første seks måneder af 2007 blev meget hektiske, men også spændende, hvor ikke en dag var ens.

I løbet af 2007 nåede mellemarkivets medarbejdere at ekspedere omkring 4.000 bestillinger på sager fra sagsbehandlere. Udover selve ekspeditionsopgaverne var mellemarkivet desuden beskæftiget med lokalisering og oprydning i arkivalierne i forbindelse med de mange flytninger og omrokeringer på alle tre rådhus. Herudover nedpakke mellemarkivet i samarbejde med SKAT ca. 700 hylde-meter skattearkivalier, der skulle flyttes til SKATs nye fjernmagasin i Billund. Af yderligere pakkeopgaver kan nævnes, at mellemarkivets medarbejdere nedpakke op imod en hyldekilometer socialsager. Ikke overraskende viste det sig allerede i foråret nødvendigt at forlænge de to midlertidige arkivassistentstillinger i henholdsvis Ribe og Bramming med endnu et år til udgangen af 2008.

For at forberede mellemarkivet til at kunne operere efter 2008 blev der igangsat et større kassations-, nedpaknings- og flytteprojekt. Formålet var at gøre arkivet under Esbjerg Rådhus til nærarkiv med de arkiver, der oftest ekspederes i. Ribe- og Bramming-afdelingerne skulle fungere som fjernarkiver til sager med lav ekspeditionsfrekvens. Dette arbejde blev intensiveret ved udgangen af 2007, efter der var faldet mere ro over kommunen.

Også på eArkivområdet blev 2007 et travlt år. Centralt var det derfor, at Esbjerg Byhistoriske Arkiv fik ansat en eArkivassistent til at assistere eArkivaren. Den altoverskyggende opgave var igangsætningen af arbejdet med at få arkiveret de mange elektroniske kommunale systemer omfattet af bevaring fra de gamle kommuner. Det viste sig dog i flere tilfælde at være vanskeligere end som så, idet en lang række IT-systemleverandører ikke afsatte tilstrækkelige ressourcer til opgaven. Alligevel kunne eArkivgruppen ved udgangen af året notere sig, at 52 arkiveringsversioner var modtaget i løbet af 2007. Den største aflevering var Esbjerg Kommunes ESDH-system eDoc, som fyldte 26 GB. Afleveringen af eDoc blev modtaget i november 2007.

For at håndtere de mange arkiveringsversioner udarbejdede eArkivgruppen en procedure for modtagelse, test, opbevaring, konvertering og tilgængeliggørelse af systemerne. eArkivgruppen prioriterede også i 2007 arbejdet med tilgængeliggørelse højt og fortsatte sammen med Aalborg Stadsarkiv udviklingen af programmet SIGA (Søgning, Import og Generering af Arkiveringsversioner). SIGA gør det muligt at søge i arkiveringsversionerne samt producere arkiveringsversioner af mindre systemer. SIGA er det første system af sin art i Danmark. I 2007 gennemførte eArkivgruppen et omfat-

tende testforløb af SIGA, mens systemet sideløbende blev anvendt til at fremsøge sager på baggrund af henvendelser fra forvaltningerne i Esbjerg Kommune.

Kommunesammenlægningen satte øget fokus på e-Arkivområdet og de kompetencer, arkiverne fremover også skal have. I forlængelse heraf indgik Esbjerg Byhistoriske Arkiv en aftale med Kolding Kommune om, at e-Arkivgruppen leverer eArkivkonsulentytelser til Kolding Stadsarkiv. Der blev også indgået en aftale med Billund Kommune om, at Esbjerg Byhistoriske Arkiv fremover modtager Billund Kommunes eArkivalier. Mod slutningen af året indgik Esbjerg Byhistoriske Arkiv endvidere en aftale med Kolding og Haderslev kommuner om, at arkivet modtager arkiveringsversioner fra KMD klyngevis og efterfølgende opsplitter dem kommunevis.

Endelig blev eArkivgruppen hovedadministrator for adgangen til Regionens E-arkivet.dk i Esbjerg Kommune i 2007. Der er tale om en hjemmeside med en mellemarkivfunktion for sager fra de gamle amter. eArkivgruppen stod her for den indledende oplæring af lokaladministratorer og løbende for ajourføring, opdatering og support på e-Arkivet.dk, hvorfra Esbjerg Kommunes medarbejdere først og fremmest skal finde elektroniske sager fra det tidligere Ribe Amt.

Arkivet blev også i 2007 endnu mere centralt placeret i ESDH-udbredelsen i Esbjerg Kommune, hvor både Jørgen Dieckmann Rasmussen og Nicolai Dupont Heidemann deltog i forskellige arbejdsgrupper. Herudover underviste Jørgen Dieckmann Rasmussen og Nicolai Dupont Heidemann på over 40 eDoc-kurser i KL-journalplanen for ansatte ved Esbjerg Kommune.

Sidst på året fik Esbjerg Byhistoriske Arkiv endelig visshed for, at Esbjerg Kommunes hjemmesideløsning kunne løfte de krav, arkivet havde til en ny hjemmesideløsning. I lyset heraf gik arkivet i gang med at udforme den ny hjemmeside, der vil blive lanceret i første halvdel af 2008.

Sideløbende med afklaringen af alt det tekniske med hensyn til hjemmesiden blev der arbejdet på at forberede data til publicering. Ikke mindst arkivets frivillige under ledelse af Henning Jessen har ydet en stor indsats på det område. Udtil er indtastningen af Esbjergborgere i borgerdatabasen det mest synlige projekt, for flere gange i årets løb er opdateringer blevet publiceret på hjemmesiden. Skattemandtalisten 1909 blev gjort færdig, og straks derefter kastede man sig over mandtalisten 1914. Sideløbende er der blevet tastet trykte skattebøger, Esbjerg Byråds forhandlinger, Bryndum-Vester Nebel Sogneråds forhandlingsprotokoller samt Peter Nissens negativarkiv, men disse indtastninger har desværre ikke været muligt at publicere endnu, da det viste sig meget kompliceret at fastlægge søgefunktioner for databaser på den nye hjemmeside. Yderligere et pro-

jekt kom til i efteråret, da arkivet fik en cand.theol. i arbejdsprøvning. Hans opgave blev at skrive Esbjerg Kommunes kirkehistorie i en database, og dette arbejde ligger også klar til publicering. Yderligere venter flere artikler til Esbjerg Leksikon at finde vej til leksikonudgaven på den nye hjemmeside.

Jonna Lehmann (t.v.) og Henning Jessen hjælper med at tyde indførsler i skattemandtalisten 1909, som Benny Raunsbæk er i gang med at indtaste. Foto: Torben E. Meyer. Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

Ingen tvivl om at Internet-publicering er fremtiden. Det mærker man i det daglige – og også på læsesalen, hvor Statens Arkivers publicering af kirkebøger fra hele landet helt frem til 1925 har påvirket antallet af besøgende på arkivets læsesal i nedadgående retning. Tidligere ars investeringer i mikrokort har dog ikke været forgæves. Dels er ikke alle skanninger lige gode, så vi får jævnlige besøgende, der kommer forbi for at tjekke skanningerne. Dels er alle borgere ikke lige gode venner med PC'en, og for dem tjener mikrokortene stadig et formål. Dels er en del af de første skanninger ikke af den bedste kvalitet, så mikrokortene kan måske vise, hvad der står uklart på skærmen.

Det rige udbud af data på nettet gør, at mange kaster sig ud i at drive slægtsforskning, men at der er let adgang til data på Internettet er ikke ensbetydende med, at det også er nemt at slægtsforske. Derfor er der stadig stor tilslutning til kurser i slægtsforskning, hvor nybegyndere forsøges gelejdet ind på en sikker kurs. Samtidig stiger slægtsforskernes behov for at få at vide, hvordan man kommer videre til andre kilder end blot kirkebøger og folketællinger – skal der kød på skelettet, er de nemlig ikke tilstrækkelige. Derfor er stadig stor tilslutning til turen til Landsarkivet i Viborg, ligesom der også kan konstateres et øget antal indlån af arkivalier fra det statslige arkivvæsen. Denne sidste arbejdsopgave er yderligere vokset i 2007, idet Statens Arkiver besluttede at fratage en

del folkebiblioteker indlåsningen til arkivalier og overføre denne til §7-arkiver som Esbjerg Byhistoriske Arkiv og/eller forskningsbiblioteker som biblioteket på SDU-Esbjerg. Af den grund dækker Esbjerg Byhistoriske Arkiv et stort geografisk område indlåsningssigt, og med et voksende antal ekspeditioner blev det en post, der lod sig læse af arkivets regnskab.

Fremgangen for den elektroniske formidling aflæses også af de mange forespørgsler – store og små – som løbende kommer ind i arkivets mailboks. Afsendernes forventninger til arkivets mulighed for at hjælpe er ofte meget store, men med udgangspunkt i en byrådsbeslutning må vi f.eks. ikke lave slægtsforskning for folk, med mindre de betaler for det. På den anden side må det også konstateres, at traditionel formidling stadig har sit publikum. Det ses f.eks. ved det store fremmøde til arkivets fyraftensforedrag og søndagsmatineeer, ligesom der måtte meldes udsolgt til arkivets fire billeddagter og Hanna Iversens formiddagsarrangementer i både forår og efterår under overskrifterne På opdagelse i din by Esbjerg og Barn af Esbjerg. Derudover var Esbjerg Byhistoriske Arkiv booket til at holde 43 foredrag i forskellige sammenhænge, og skønmæssigt har 9.350 personer overværet disse arrangementer. Det forholdsvis høje tal skyldes, at arkivchef Jørgen Dieckmann Rasmussen var taler ved sankthansfesten i Lergravsparken. Endelig skal det også nævnes, at tilslutningen har været stor til arkivets udflugter. Den 25. maj var 50 personer på en yderst vellykket tur til Föhr, som i det solrige forårsvejr fremtrådte enestående smuk. Det blev en fantastisk dag med lederen af den danske skole på øen som guide.

Lørdag, den 1. september var 65 personer på »kunstvandringstur« i Esbjerg centrum med Hans Tyrrestrup som guide. Besøgsmålene var Zions Kirke, Esbjerg Rådhus, Vestjysk Musikkonservatorium og Hotel Britannia, hvor vi trods igangværende ombygning fik hotellets Hans Tyrrestrup-malerier at se samtidig med, vi indtog en let anretning. Den 30. august var deltagerne i Dansk Udenrigspolitisk historie på en tur til Sønderjylland med temaet Tysk i Danmark. På turen besøgte bl.a. Det Tyske Mindretals hus i Aabenraa, hvor chefredaktør Siegfried Matlok fortalte om Det Tyske Mindretal og deres avis Der Nordschleswiger, og i programmet indgik også et besøg på mindretallets museum i Sønderborg og mindretallets samlingssted Knivsbjerg. Den 20. september gik turen til Sild, hvor deltagerne på en dagstur fik en introduktion til øens historie og natur. Alene hjemturen fra Sild var usædvanlig, for den foregik med biltoget fra Westerland over Hindenburg-dæmningen til Niebüll.

Foruden den almindelige drift af Esbjerg Byhistoriske Arkiv skulle det nye arkivsamarbejde under Arkivudval-

gets vinger løbes i gang. Den administrative og politiske afklaring af vedtægterne for virksomheden blev en meget kompleks sag, som trak ud, så først den 28. juni 2007 kunne arkiverne i Esbjerg Kommune vælge det nye arkivudvalg. Valgt til bestyrelsen blev Nora Olsen, Gørding, Jytte Knudsen, Hviding, Henning Jørgensen, Vester Nebel, Johannes Holm, Vejrup, og Ole Steinmeier, Jernved. Udvalget gik straks i gang med sit arbejde, som bl.a. kom til at handle om strategi m.m. og ikke mindst arkivernes forskellige økonomiske vilkår. Et udredningsarbejde med konsulent Richard Bøllund i spidsen blev derfor sat i gang med det formål at have en hvidbog klar til præsentation for byråd m.fl. i slutningen af 2007/begyndelsen af 2008.

Således nærmede efteråret sig og dermed udgivelsen af Esbjerg Kalender 2008, der blev årets sidste publikation fra Esbjerg Byhistoriske Arkiv. Også på andre måder var 2008 blevet forberedt, for i september og oktober 2007 stod fhv. sygeplejerske Aja Høy-Nielsen for to fortælleformiddage om Spangsborg Sanatorium, som markerer sit 100-år i august 2008. Fortælleformiddagene skulle bl.a. bruges til den bog om tuberkulosesanatoriets historie, som Aja Høy-Nielsen arbejdede på, og som bidrag til den udstilling, Esbjerg Byhistoriske Arkiv planlægger at lave i jubilæumsmåned.

Esbjerg Idrætsarkiv

Gl. Vardevej 62, 6700 Esbjerg. Tlf.: 75 45 60 57

Åbningstid: Onsdag kl. 9.00-12.00 samt efter aftale

Leder: Erik Smedegård, Hobrovej 11, 6700 Esbjerg
Tlf.: 75 12 98 56. Mail: esbjergidraetsarkiv@esenet.dk

2007 blev så året, hvor vi for alvor kom i gang med registrering i Arkibas4, trods de mange småfejl programmet stadigvæk har. Især er det et problem, at det ikke er muligt at ændre et registreringsnummer og ligeledes at slette et billede eller ændre opsætningen af dette. Vores bekymringer har vi naturligvis rettet til administrator af Arkibas, der har erkendt problemet, som vil blive rettet, så programmet i løbet af 2008 vil blive mere brugervenligt.

Da Arkibas3 blev lukket ned i 2006, valgte vi at starte helt forfra med al registrering i Arkibas4. Vi besluttede at begynde med at inddatere alle de mange scrapbøger, jubilæumsbøger samt de ca. 2.000 billeder vi har, ud fra den betragtning, at netop disse ting indeholder mange foreningers historie, fra de første blev dannet i 1898.

Især billeder har givet arkivet meget arbejde, idet det er utrolig svært at få fat på de rette navne. Et eksempel er et billede med et damehold, der deltog i en gymnastikopvisning i 1923 i Gøteborg. Vi henvender os til mange personer, som vi ved, har indgående kendskab til netop

de ting, og vi får også mange gange hjælp til vores problem. Omvendt får vi også mange henvendelser fra folk, der efterspørger forskellige navne på tidligere idrætsfolk. I de fleste tilfælde er vi i stand til at hjælpe med disse oplysninger.

I en lang periode har vi hjulpet Lone Marie Jessen fra EFB-Fodbold med inspiration, billeder og andet materiale til en CD-rom om EFBs tilblivelse, historie og aktiviteter gennem tiderne. Det blev en meget vellykket CD-rom som vi fik lejlighed til at se hos EFB, hvor vi også fik et eksemplar med hjem til registrering i Idrætsarkivet. I 2006 hjalp vi to studerende fra Århus Universitet med billeder og inspiration til deres afsluttende projekt der mandede ud i en bog om dansk klubfodbolds historie. Som tak for vores hjælp har vi modtaget et eksemplar af bogen, der blev færdig i november 2007.

Vi har haft mange rundvisninger på arkivet, dels af folk med interesse for specifikke emner, dels andre med almen idrætsinteresse. Ligeledes har vi også modtaget flere forskellige genstande, som vi registrerer i en Access-database, som er oprettet efter samråd med Esbjerg Byhistoriske Arkiv og Esbjerg Museum. Det hænder også jævnligt, at der kommer nogen forbi med gamle idrætsbilleder. Den største samling, vi har modtaget, er fra et par tidligere håndboldspillere i EHK, brødrene Bent og Erik Andersen, som berigede os med 21 scrapbøger og seks protokoller, som fortæller den gamle håndboldklubs historie fra begyndelsen, til den blev en del af Team Esbjerg. Desværre mangler en tiårs periode, men mange gode kræfter er nu sat ind på at finde de manglende bøger.

Uden for arkivet har vi deltaget ved Esbjerg Kommunes Idrætsfest, ved Esbjerg Idrætsråds repræsentantskabsmøde, i et introduktionskursus til Arkibas4 samt i diverse møder med Arkivudvalget for Esbjerg Kommune.

I november måned kunne vi byde velkommen til Frede Clausen som medarbejder i Idrætsarkivet. Frede har sin baggrund i atletik, har tidligere været formand for Esbjerg Idrætsforbund og er nuværende formand for Esbjerg Idrætspark. I årets løb har vi haft besøg af arkivkonsulent Richard Bøllund tre gange, som har påtalt et par små justeringer i forhold til vores registrering, hvilket vi har rettet.

Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Farup Forsamlingshus, Farup Kirkevej 33, 6760 Ribe
Tlf.: 75 41 03 73

Åbningstid: Torsdage i ulige uger fra kl. 16.00-18.00
Leder: Mette Lind, Farup Kirkevej 29 A, 6760 Ribe
Tlf.: 45 80 82 56

Arkivets postadresse: Farup Kirkevej 29 A, 6760 Ribe
Mail: mette42lind@yahoo.dk

Året er igen gået godt – kommunalreformen har ikke givet anledning til problemer i vores lille arkiv. I løbet af året er der kommet en afklaring vedrørende tilslutning til (og drift af) det centrale arkiveringssystem Arkibas. Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv kan således se frem til at blive tilsluttet Arkibas i begyndelsen af 2009. Finansieringen er sikret ved tilskud fra kommunen, hvilket blev muligt, da SLA nedsatte beløbet for betaling af installationen, og kommunen vil betale for driften. Vi skal selv blot investere i en ny computer.

I årets løb har skolens endelige lukning fyldt meget i lokalsamfundet. Det er nu fastlagt, at den sidste skole i Farup Sogn lukker til sommerferien 2008, og at der, netop samtidig med vores årlige offentlige møde, afholdes møde på skolen, hvor medarbejdere fra kommunen vil diskutere bygningernes fremtid med sognets borgere. En uheldigt valgt dag, da også arkivet er inviteret til mødet, men altså ikke kan deltage. Ivan Jørgensen, der tidligere var lærer på Farup Skole, har i skolelukningen fundet en god anledning til at skrive om Farup Sogns Skolevæsen 1870-2008. Artiklen er offentliggjort i det lokale blad, Marsk & Muld.

I løbet af året har vi desuden haft en udbytterig kontakt til tipoldebarnet til Bendt Lindhardt, Henning Lindhardt, Albertslund, som har skrevet meget indgående om Bendt Lindhardt, der var pastor ved Farup Kirke 1841-1862. Arkivet har i den forbindelse kunnet deltage med fakta og skrøner fra Bendt Lindhardts glørværdige tid i Farup. Vi overvejer nu, hvordan vi på grundlag af Henning Lindhardts slægtsbog kan lave en lille artikel til offentliggørelse i Marsk & Muld.

I 2007 er der blevet sorteret i de gamle gravsten i lapidariet. Det gav anledning til nogle hyggelige timer med registrering af de tidligere Farup-beboere, som er symboliserede ved de sten, som de efterladte foranledigede sat over deres døde slægtninge. Specielt fandt vi en god beskrivelse af soldaten John Peter-Frias Mortensen, som deltog i 1. Verdenskrig som amerikansk soldat, døde den 27. september 1918 og ligger begravet ved Meuse-Argonne i Frankrig. Stenen blev sat på kirkegården i hans fødesogn af hans venner her som et minde både over en udvandrer, og samtidig over én af de utallige soldater der faldt i 1. Verdenskrig. Om John P. F. Mortensen ved vi, at han er født i Hillerup, og at han udvandrede til Amerika i 1907 som 19-årig. Det hedder sig, at han frivilligt meldte sig som soldat, men sådan forholder det sig nu ikke helt. Som immigrant var man nødt til at melde sig, hvis man ville have amerikansk statsborgerskab. John blev sendt til Frankrig og døde den første dag, han var i kamp. Hans mindesten har foreløbigt fået lov til at blive stående i lapidariet. På listen over sten, der skulle destrueres, stod Villy Lønnes olde- og bedsteforældres stene, hvilket Villy

ikke kunne lade ske upåagt, hvorfor han resolut sørgede for, at stenene blev bragt hjem i egen have.

Grimstrup Sognearkiv

Grimstrup Skole, Skovbrynet 2, 6818 Årre
 Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 15.00-17.00
 Leder: Kirsten Lunding, Nørrevang 22, Grimstrup
 6818 Årre. Tlf.: 75 19 12 63
 Arkivets postadresse: Niels Ove Thøgersen,
 Dalmosevej 8, Grimstrup, 6818 Årre
 Hjemmeside: www.grimstrupsgn.dk

Arkivet har i 2007 haft nogle besøg og henvendelser, dog ingen vedr. slægtsforskning. Der er indkommet nogle nye afleveringer, ligesom vi igen i år har modtaget en del billeder. Det har desværre ikke været muligt at få ajourført vores hjemmeside på Grimstrup-online.dk. Vi håber, det snart kommer i orden.

Efter vi er kommet under Esbjerg Kommune er dagbladsgrænsen i sognet blevet delt, men arkivet i Bramming har været gode til at komme med artikler fra Grimstrup. Vi er så heldige, at et bestyrelsesmedlem holder Varde-udgaven, så på den måde får vi også artikler fra Roust, Routhøje og Hjortkær. Artiklerne fra sognet bliver sat i mapper, så eftertiden kan få glæde af dem.

Hvornår registreringsprogrammet Arkibas4 kommer til at køre er lidt usikkert. Vi venter besked fra Arkivudvalget for Esbjerg Kommune. Vintermødet den 7. februar havde pænt fremmøde med ca. 30 deltagende personer. Jørgen Dieckmann Rasmussen fortalte og viste billeder fra Esbjerg i 1950'erne. Sommerturen i år blev afholdt den 3. juli sammen med pensionistforeningen. Vi blev guidet rundt i Esbjerg af Jørgen Dieckmann Rasmussen. Det var en god tur.

Guldager Sognearkiv

Guldagervej 76, 6710 Esbjerg V
 Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 18.30-21.00
 samt efter aftale med lederen
 Leder: Christian Jakobsen, Guldagervej 76, 6710 Esbjerg V
 Tlf.: 75 11 60 24

I beretningen for 2006 meldte vi fra Guldager Sognearkiv, at vi var klar til at registrere på Arkibas4, så snart de tekniske problemer med at komme på nettet var løst. De viste sig desværre at være næsten uovervindelige. Efter utallige kontakter og afvisninger fra TDC måtte vi hente hjælp hos konsulent Richard Bøllund for at komme videre. Nu er teknikken langt om længe på plads, så forude venter registreringsarbejdet med et års forskinkelse.

I løbet af 2007 har vi modtaget flere store foreningsafleveringer, bl.a. fra Guldager Aktivitetshus, Guldager Forsamlingshus, Guldager Gymnastikforening og Grundejerforeningen Elmegårdsvej. Desuden har vi videresendt en stor aflevering til et andet arkiv. Udover disse større afleveringer har vi i løbet af året modtaget en del mindre samt fotos og udklip.

I forbindelse med Byfesten 2007 arrangerede vi en udstilling med titlen: »Hvad skete der i Guldager for 50 år siden?« Udstillingen var baseret på avisudklip, protokoller og regnskabsbøger. Vi satte fokus på Guldager Skole, der både i sommeren 1957 og igen i 2007 var i fare for at blive nedlagt, på Guldager Forsamlingshus med regnskab og uddrag af protokollen, på en medlemsliste fra Guldager Gymnastikforening samt en billedserie fra opførelsen af Guldager Foderstof. Udstillingen gav anledning til en del snak og debat blandt byfestdeltagerne og opfyldte dermed sit formål.

Guldager Sognearkiv leverer stadig artikler i lokalbladet NordVest-Nyt, der udkommer tre gange årligt. I det seneste nummer skrev vi om kommunalreformens indvirkning på lokal- og sognearkiverne og om den nye struktur for arkivsamarbejdet. Atter i år har vi måttet konstatere, at flertallet af besøgende kommer uden for åbningstiden efter aftale med arkivlederen, der er meget imødekommende og gerne viser frem.

Gørding Sognearkiv

Plejehjemmet Østergården, Nørremarken 23,
 6690 Gørding
 Åbningstid: 1. og 3. mandag hver måned kl. 19.00-21.00
 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli måned
 Leder: Jeffrey Andersen, Nr. Høvevej 7, 6740 Bramming
 Tlf.: 75 17 23 66
 Arkivets postadresse: Nora Olesen, Birkevænget 9,
 6690 Gørding. Mail: hjerg@olesen.mail.dk

Arkivet har i 2007 modtaget 18 afleveringer, store såvel som små. I januar havde vi Lokalhistorisk Aften, hvor tidligere viceskoleinspektør Chr. Beksgaard fortalte om sit lange arbejdsliv på Gørding Skole. Efter kaffen spillede Ernst Jensen og Henning Kristensen på harmonika.

I årets løb har vi haft en del besøgende, blandt andet fire skoleklasser fra Gørding Skole, som gerne ville se og høre noget om stationsbyens udvikling gennem tiderne. Det tidligere aholdshotel (Bykroen) i Søndergade blev revet ned i august måned. I krostuen var der mange vægmalerier – og disse blev affotograferet, og billederne kan ses i arkivet. I forbindelse med nedrivningen fotograferede vi også. Vi er godt i gang med indtastning i Arkibas3. I efteråret satte vi en annonce i Sognebladet,

om nogen havde lyst til at hjælpe med dette arbejde. Vi fik to henvendelser, og Henning Nielsen og Sven Bodee er nu i gang med arbejdet.

Vore gamle film og videoer er blevet spillet over på DVD og er derved blevet nemmere at fremvise. Til dette projekt har vi fået hjælp fra Vagn Olesen og Erik Jørgensen. Pengene til projektet har vi fået af et legat. Til den nye udstilling på Egnsmuseet i Bramming har arkivet leveret en del materiale og forskellige oplysninger. Udstillingen er i en stor glasmontre og meget seværdig. Lokalhistorisk Forening for Brammingegnen har i 25 år udgivet en årbog. I anledning af jubilæet er der udgivet et register til årbøgerne. Dette bevirker, at det nu er meget nemt at finde de forskellige artikler frem, når der kommer henvendelser, enten pr. telefon, mail eller ved personlig henvendelse. Arkivudvalgets medlemmer har også i år deltaget i forskellige kurser. Vi håber at komme med på Arkibas4 i løbet af 2009.

Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-45

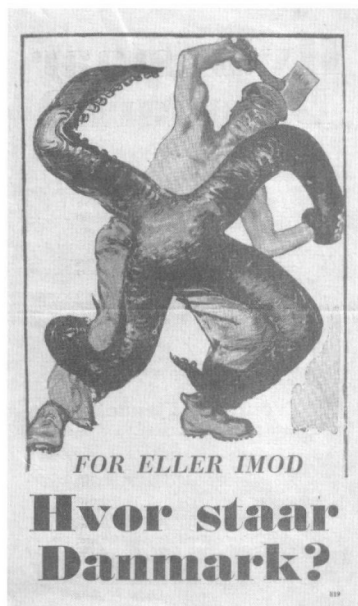
Niels Bohrs Vej 9, 6700 Esbjerg

Tlf.: 65 50 42 50. Fax: 65 50 42 51

Åbningstid: Tirsdag kl. 10.00-12.00 og torsdag kl. 10.00-18.00

Leder: Henrik Lundtofte. Mail: hsb@hsb.dk

Hjemmeside: www.hsb.dk

Britisk flyveblad, nedkastet over Vestjylland september 1941.

2007 bød på bred interesse for Samlingens arbejde, arrangementer og udgivelser og desuden på gode afleveringer af arkivmateriale og bøger. Mere end noget andet vil 2007 dog stå tilbage som året, hvor HSBs arkiv langt om længe blev om- og nyregistreret. Således kunne Samlingen ved årsskiftet lancere en godt 100 sider lang elektronisk arkivregistrant på Internettet. Arkivregistranten er af stor værdi for Samlingens synlighed, ligesom den i betydeligt omfang letter søgningen i arkivet, hvad enten jagten gælder personarkiver, britiske flyveblade eller materiale fra modstandsbevægelsen, kan en hvilken som helst bruger via www.hsb.dk nu selvstændigt gå på opdagelse i HSBs arkivbestand. Derfor er registranten lidt af en milepæl i Samlingens historie.

Samlingens medarbejdere har også i 2007 været beskæftiget med at besvare henvendelser og forespørgsler fra alle hjørner af Danmark og fra udlandet. Cand. mag. Mona Jensen har været projekttilknyttet Samlingen det meste af året i en ansættelse med løntilskud. Mona Jensen har i samarbejde med arkivlederen været beskæftiget med ny- og omregistreringen og har her ydet en stor arbejdsindsats. Desuden vikarierede hun for arkivlederen under dennes orlov og har bl.a. ordnet de indkomne dokumenter om det britiske SOE, skrevet bidrag til FV-Bladet, Nyhedsbrevet og Internetleksikonet samt arbejdet på en ansøgning til et nyt forskningsprojekt. Studentermedhjælper Christina Christensen afleverede først på året sit historiespeciale med et toprekultat til følge. Vi har dermed måtte sige farvel til Christina. Nyregistreringen af Samlingens trykte småskrifter, pjecer og mindre bogudgivelser i en særlig smatrykregistrant var derfor et anliggende for vores nye studentermedhjælper Knud Møller Andreasen. Han begyndte arbejdet på HSB i maj måned. Foruden registreringsarbejde har han skrevet bidrag til Internetleksikon www.besaettelse-befrielse.dk.

Kredsen af frivillige, Hilda Pedersen, Anni Sønderborg og Lise Østergaard Petersen, blev i årets løb udvidet med Benneth Østergaard Petersen og Verner Blom. De fem frivillige har med humør og engagement fortsat hestearbejdet med at skabe et person- og sted-index til de 12 trykte bind af det illegale Information 1943-45. I uge 38 var Peter G. Christensen fra Brørup Skole i praktik på Samlingen. Han sorterede og registrerede HSBs bestand af originale aviser fra mellemkrigstiden, besættelsen og befrielsesdagene. Samtidig var Peter en engageret prøvekanin på et undervisningsforløb om undergrundspresse, censur og ytringsfrihed, der er under udvikling. Projekttilknyttet cand. mag. Palle Andersen har via et legat fra Statens Kunsthøjsskole Litteraturudvalg arbejdet videre på sin spændende undersøgelse af den illegale presses informationer om nazisternes jødeud-

ryddelse, der har sit afsæt i HSBs store samling af illegalt materiale. Der foreligger nu et manuskriptudkast.

Arkivleder Henrik Lundtofte var i februar-marts på forældreorlov. Inden for sin udforskning af besættelsestidens holdningsdannelse publicerede han i antologien Umistetligt – en artikel om billedet af tyskerne og Nazi-regimet i undergrundspresen. Artiklen bygger udelukkende på Samlingens illegale blade og bøger. Arkivlederen bidrog endvidere til mammutværket Over Stregen med en stor artikel om terroristen Henning Brøndum. Over Stregen rummer bidrag af en række anerkendte besættelsestidshistorikere og er blevet omtalt i TV og i stort set alle landsdækkende dagblade. Derudover medvirkede Henrik Lundtofte i planlægningen af Auschwitz-dagen den 27. januar og bidrog med tekster og materiale om nazisternes jødefølgelser til udstillingen »Hvem taler i dag om udryddelsen af armenierne?«. Udstillingen blev til i samarbejde med folkedrabsforskeren, cand. mag. Matthias Bjørnlund, og skal i 2008 vises på biblioteker i Danmark. Arkivlederen har desuden været optaget af ny- og omregistreringen af Samlingen og af arbejdet med at planlægge og skaffe fondsmidler til en udstilling om besættelsestidens illegale presse på HSB. Sommerens besøg af turister har endnu en gang demonstreret relevansen af, at Samlingen for alvor »opdyrker nyt land« med en fast udstilling om undergrundspresen i Danmark. Henrik Lundtofte har taget del i avisdebatten og blev bl.a. interviewet i Jyllands-Posten den 6. september i forbindelse med omtale af landsforræderproblematikken i Norge og udgivelsen af Over stregen. Endelig har han i årets løb holdt 11 foredrag.

Samlingens hjemmeside blev besøgt af godt 16.000, mens vores Internetleksikon www.besaettelse-befrielse.dk i 2007 havde endnu flere besøg end de forgangne år, nemlig over 38.000. Det er det klare indtryk, at Internetleksikonet i høj grad benyttes af kernemålgruppen, nemlig skolebørn og gymnasieelever. Nyhedsbrevet udkom to gange. Hvert nummer blev trykt i 750 eksemplarer, hvoraf 660 stk. udsendes til faste abonnenter. Samlingen fik også i 2007 flere positive læserreaktioner, og Nyhedsbrevets form som trykt og postomdelt blad med nyheder og større artikler fastholdes derfor på trods af rigelige portoforhøjelser. HSBs jubilæumsudgivelse fra 2006 Samarbejde og sabotage – seks mænd 1940-45 høstede også i de første måneder af 2007 flotte anmeldelser og bred omtale til Samlingen i landsdækkende dagblade som Jyllands-Posten og Politiken samt i bl.a. Fyns Stiftstidende og Nordjyske Stiftstidende. Jubilæumsbogen er nu taget i kommission af Syddansk Universitetsforlag. Foruden plancheudstillingen i anledning af Auschwitz-dagen bidrog Samlingen med materiale til Museet for Samtidshistorie (BDIC) i Paris, der i efter-

året åbnede en stor udstilling under overskriften Kærlighed, Krig og Seksualitet 1914-45 med lyd, film, breve, fotos og plakater fra hele Europa. HSB forsynede pariser-udstillingen med en billedserie fra 1943 af en fingeret afstraffelse af en tyskerpige. Der er endvidere udgivet et flot udstillingskatalog, hvor billedserien fra Samlingen også indgår. Endelig er HSB repræsenteret på den omfattende portal til museer, arkiver og forskningsinstitutioner over hele Europa, som Stiftung Denkmal für die ermordeten Juden Europas – organisationen bag det store Holocaust-minde mærke i Berlin – er ved at udarbejde. I portalen indgår materiale fra de enkelte institutioner – fra HSB er der danske undergrundsblade med vidnesbyrd om jødeudryddelsen.

For de fleste af Samlingens foredragsgæster er der næppe tvivl om, at et af årets mest uforglemmelige foredrag fandt sted onsdag eftermiddag den 21. november. Da berettede Arlette Andersen åbent og levende om sine mere end 12 måneder som fransk-jødisk fange i Auschwitz. Arlette Andersen fortalte sin historie ved et særarrangement, hvortil Samlingen havde inviteret samtlige 9-10. klasser, gymnasier med flere fra hele den nye Esbjerg Kommune. Sammen med rigtig mange almindeligt interesserede fyldte skole- og gymnasieleverne Syddansk Universitets auditorium til sidste plads. HSB håber i fremtiden at kunne invitere skoler og uddannelsesinstitutioner til lignende særarrangementer. Efterårets ordinære foredragsrække handlede om Holocaust og medførte interesse fra bl.a. København. Der var – trods pludselig sygdom under det første foredrag – mange tilhørere til Torben Jørgensens forelæsninger om Endlösungs historie, Peter L. Smiths forelæsning om Auschwitz og Henrik Lundtoftes om Danmark og Holocaust. Interessen var også stor om forårets foredragsrække om Anden Verdenskrigs »Tre Store«. Forelæsningerne om Stalin (ved Erik Kulavig), Churchill (ved Jørgen Sevaldsen) og Roosevelt (ved Jakob Sørensens) var velformidlede og velbesøgte. Foruden disse i alt otte forelæsninger, der som vanligt var arrangeret i samarbejde med Sydvestjysk Folkeuniversitet, har HSB i årets løb været besøgt af syv grupper af skoleelever og alment interesserede.

Samlingen indgik i en fælles ansøgning med Frihedsmuseet, Det Kgl. Bibliotek, Københavns Universitet og Rigsarkivet for at kunne byde ind på en stor pulje til etablering af »forskningsinfrastrukturer«. Puljen var på 200 mio. kr. Desværre blev det et afslag. I årets sidste måneder blev grundlaget for et samarbejde mellem HSB og Syddansk Universitet og Fiskeri- og Søfartsmuseet skabt via en associeringsaftale mellem Center for Maritime og Regionale Studier (CMRS), der drives af universitetet og museet, og HSB. Fra 2008 indgår HSB således som associeret medlem af CMRS. Samlingen ser

frem til dette samarbejde, som alle involverede parter vil få gavn af. Der blev i årets løb skabt fornyet kontakt til Undervisningscentret (det tidligere Amtscenter for undervisning) samt til EMU-undervisningsportalen, der henviser til HSBs netleksikon på fagsiderne for elever i 10.-12. klasse. Desuden er forbindelsen til Skoletjenesten i Esbjerg Kommune fornyet – mens Samlingen på forskellig måde kan bistå med litteratur og kildemateriale, kan HSB tilsvarende trække på Skoletjenestens netværk og viden om undervisning.

HSB har i 2007 modtaget et spændende materiale fra familien til Egon Johansen, der var landbetjent i Løgumkloster 1943-56. I rapporter, anonyme opråb, breve og optegnelser kan man især følge konflikten lokalt mellem dansk og tysk under besættelsen og i anden halvdel af fyrerne. Desuden har HSB modtaget en større brevveksling mellem boghandler Carl Fr. Algreen-Petersen og hans familie. Algreen-Petersen blev arresteret af Gestapo i 1944. Brevene til og fra hans ufrivillige opholdssteder Staldgården, Vestre Fængsel, Horserød og Frøslevlejren giver et meget direkte indblik i konsekvenserne af en fængsling: Hjemme i Haderslev skulle familien uden sit overhoved få dagligdag og forretning til at fungere. Afleveringen af disse breve supplerer Samlingens i forvejen perspektivrige materiale fra fangelejrene i Horserød og Frøslev.

Det årlige bestyrelsesmøde afholdtes den 20. marts, hvor bestyrelsesformand Preben Schmidt kunne byde to nye medlemmer af bestyrelsen velkommen. Det er Mogens Berg og Karl Kr. Knudtzen, der begge er udpeget af Esbjerg Kommune. Bestyrelsen har således sagt farvel til Knud Jager Andersen og Tage E. Jacobsen, der varmt takkes for deres engagement og positive bidrag som medlemmer af HSBs bestyrelse i en årrække. Bestyrelsen vil gerne rette en stor tak til Samlingens ansatte, frivillige og venner. Desuden ønsker bestyrelsen at takke Samlingens samarbejdspartnere: Forskningschef John T. Lauridsen, Det Kongelige Bibliotek, Museumsleder Henrik Skov Kristensen, Frøslevlejren, adjunkt Niels Wium Olesen, Aarhus Universitet, Jørgen Dieckmann Rasmussen og Esbjerg Byhistoriske Arkiv samt Bent Iversen og Sydvestjysk Folkeuniversitet foruden Esbjerg Højskole. Bestyrelsen glæder sig desuden over det fortsat gode lokale samarbejde med Syddansk Universitet og professor Martin Rheinheimer, professor Flemming Just, adjunkt Mogens Nissen og med Syddansk Universitetsbibliotek. Desuden takker bestyrelsen KPMG og statsautoriseret revisor Kim Junk samt Lotte Rask for revisionen af regnskaberne. Endelig glæder bestyrelsen sig over Esbjerg Kommunes positive indstilling til Samlingen og takker desuden alle interesserede brugere og dem, der i årets løb har skænket HSB arkiv- og bogmateriale.

Hjerting Lokalarliv

Jon & Dittes Hus, Gl. Guldagervej 12, 6710 Esbjerg V
Åbningstid: 2. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00
Leder: Grete Gregersen, Klipperen 10, 6710 Esbjerg V
Tlf.: 75 11 57 87. Mail: hjertinglokalarkiv@esenet.dk
Hjemmeside: www.hjerting.dk

Året 2007 begyndte med en efterlysning i Hjerting Posten vedr. et gammelt skolebillede fra 1930. Vi synes det kunne være spændende, om vi kunne få navnene på eleverne fra Vester Skole, også kaldet »Æ store Skole«. Det gav rigtigt mange henvendelser som resulterede i flere besøg ud af huset, og hvor vi også fik et skolebillede fra 1908. På skolebilledet fra 1930 fik vi oplyst alle navnene på eleverne fra den årgang.

Arkivet har fået en stor indlevering med mange gamle billeder. Dem har vi alle fået affotograferet, registreret og sat på plads. Vi har haft ti indrammede billeder udlånt til vores lokale damefrisør på Gl. Guldagervej. Hun fortalte, at der var mange, der viste interesse for billederne, og syntes det var spændende at se, hvordan her så ud tilbage til år 1910.

Den 13. april var vi på plejehjemmet Bytoften, hvor vi viste en billedserie på ca. 50 billeder. Det første var fra 1900 med et utroligt flot motiv bestående af Ho Bugt en sommerdag. Derefter fulgte en del billeder fra Hjerting Badehotel med de sommergæster, der nød at holde ferie ved vandet. Ligeledes vises billeder af de gamle badevogne og de yndige badenyfmer i deres flotte badedragter. Vi sluttede billedserien af med bl.a. at vise billeder fra den nye Strandpark, som på dette tidspunkt snart var færdigt. Den flotte strandpark slutter med en udsigtsbro ca. 50 meter ud i bugten, hvorfra man kan se øen Langli, Skallingen og Fanø.

Den 13. maj blev der afholdt Marbækdag på Myrthuegård, hvor der var 107 frivillige til at skabe en rigtig god dag under temaet »Børn og natur i bevægelse«. Vi havde lavet en udstilling med stormflodbilleder og en serie med gamle billeder fra Hjerting. Rigtig mange kiggede forbi, og vi havde en god dag – tak til Myrthuegård fordi vi måtte være med.

Den 26. september havde vi inviteret syv damer i alderen 80-100 år til lidt hygge på arkivet. De havde i årets løb doneret en del billeder og dokumenter til arkivet, som vi gerne ville sig tak for på denne måde, og til gengæld kunne de hjælpe os med at få sat navne på mange af billederne. Det var en dejlig eftermiddag til stor glæde for alle.

Traditionen tro blev der afholdt »Jul i Hjerting«, som foregik den 24. november. Vi havde lavet en udstilling med billeder og tegninger, som vi havde fået indleveret i årets løb, og vi havde mange besøg i arkivet. Ligeledes havde vi

en fotoudstilling af nyere dato med forskellige huse i Hjerding. Fotografen bag udstillingen er Anne Grønberg.

Den 4. december havde vi besøg i Jon og Dittes hus af kursusdeltagere fra Esbjerg Byhistoriske Arkiv, som var på »Kend din by-ekskursion«. De ville gerne besøge huset og høre om, hvad det bliver brugt til. Harald Andersen fortalte om huset, og arkivet kunne fortælle om arkivets historie. Ikke uden stolthed kunne vi berette, at arkivet i 2008 har 15 års fødselsdag. Bagefter var der rundvisning i arkivet, huset og biblioteket.

Til slut skal der lyde en stor tak til alle de, som har besøgt arkivet i årets løb, og en tak for alle indleveringer til arkivet. Der skal også være en tak til Skads Herreds Brandkasse for det årlige tilskud, som er til stor hjælp for arkivet.

Hjortlund Sognearkiv

Hjortlund Gl. Skole, Fårevej 16, 6771 Gredstedbro
 Åbningstid: Sidste fredag hver måned kl. 14.00-17.00
 samt efter aftale med lederen
 Leder: Lauritz, Lauritzen, Hjortlundvej 19,
 6771 Gredstedbro. Tlf.: 75 43 10 40
 Arkivets postadresse: Hjortlundvej 19, 6771 Gredstedbro
 Mail: lauritz.l@mail.dk

Sognearkivet har i løbet af 2007 fået færdiggjort arkivrummet og er begyndt at arkivere og sortere i de billeder, vi er i besiddelse af. Det går en stor del af vores tid med, men det var også et syndigt rod, vi overtog – der er skrevet på gamle konvolutter og bag på billeder. Et par stykker af os har været på kursus i registrering af billeder. Ligeledes lavede vi en udstilling i forbindelse med beboerforeningens dilettant. Desuden har vi modtaget gamle videobånd med optagelser af Ratør. Endelig har vi haft besøg af beboere fra sognet, der var på jagt efter gamle skolebilleder og efter slægtinge.

Hostrup Sognearkiv

Kokspang Fritidscenter, Kokspangvej 54, 6710 Esbjerg V
 Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 19.00-21.00
 samt efter aftale med lederen
 Leder: Elna Vogt, Kokspang Hedevej 5, 6710 Esbjerg V
 Tlf.: 75 26 91 65
 Arkivets postadresse: Kokspang Hedevej 5, 6710 Esbjerg V

2007 er gået stille og roligt, næsten som de foregående år. Alle gravsten på Hostrup Kirkegård er registreret med oplysninger om familieforhold og bopæl.

Vi deltog som sædvanlig i Myrthuedagen. Det var en god dag med mange besøgende. Vi regner med at blive tilsluttet e-mail og eventuelt få Arkibas4 i 2008.

Hunderup Sognearkiv

Kjærgårdvej 9, Hunderup, 6740 Bramming
 Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 19.30-21.30
 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli og august
 Leder: Niels Hansen, Birke Allé 8, 6740 Bramming
 Tlf.: 75 17 34 06
 Arkivets postadresse: Birke Allé 8 6740 Bramming

Der har i årets løb ikke været så mange afleveringer, men en del henvendelser mest vedr. slægtsforskning, men også vedr. gårde samt en enkelt henvendelse vedr. oplysninger om et skibsforlis. Ligesom i 2006 har vi haft besøg fra Amerika. Det var lidt sjovt, idet det viste sig at være en gren af den samme familie fra Amerika, som vi havde besøg af året tidligere. Der er nu etableret kontakt mellem de to familier i Amerika. Derudover har vi fundet materiale til brug for artikler i lokalårbogen.

2007 blev også året, hvor vi begyndte med Arkibas. Vi har haft store problemer med at finde rundt i programmet, så i november besluttede vi at stoppe med at bruge programmet og afvente Arkibas4, som vi forventer at få installeret i 2008. Vi må så håbe, der kommer nogle kurser, så vi kan komme ordentligt ind i systemet.

Hviding Sognearkiv

Egecenteret, Ribevej 2 B, Egebæk, 6760 Ribe
 Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 15.00-17.00
 samt efter aftale med lederen
 Leder: Anne Lorenzen, Hviding Kirkevej 22, 6760 Ribe
 Tlf.: 75 44 51 27
 Arkivets postadresse: Hviding Kirkevej 22, 6760 Ribe
 Mail: martin.bolmerod@mail.tele.dk
 Hjemmeside: www.hvidingsognearkiv.dk

*Hviding Hospital set fra luften, ca. 1960.
 Foto: Hviding Sognearkiv.*

Vi indledte arkivåret med et årsmøde i januar, som var vældig godt besøgt. Emnet var »Hospitalet og stationsbyen«, og det gav anledning til livlig debat om livet i Hviding i 1950'erne og 1960'erne. Alle havde en god og fornøjelig aften. Vi har i 2007 fået pænt med afleveringer, hvoraf et par stykker er ret omfattende, bl.a. fra Hviding Idrætsforening, så der foreligger nu et større sorterings- og registreringsarbejde. Der er bl.a. billeder, forhandlingsprotokoller og regnskabsbøger fra foreningens begyndelse, hvor et årsregnskab kunne stå på få sider i kassebogen, og meget omfattende, nyere regnskaber som fylder fire-fem store ringbind.

I forbindelse med nedlægning af Ribe Amt fik vi mulighed for at overtage nogle møbler fra Ribe Amtsgård. Vi har fået nye reoler, gode kontorstole samt edb-udstyr, samt hvad der betyder meget for os er, at vi har overtaget to rummelige sikkerhedsbokse. Vi har fået den ene boks indrettet med hængemapper, så alle vores billeder nu er opbevaret sikkert. Efterhånden har vi rigtig gode forhold i vores arkiv, vi har to arbejdspladser og en afdeling til gæster. Vi kan efterhånden mærke effekten af at have en fast åbningstid: Vi har ret ofte besøg og sammenlagt med, at der også af og til er forespørgsler om forskellige ting, synes vi, at interessen for arkivet er øget i lokalområdet. Også udefra kommer der forespørgsler, mest om slægtsforhold, og det er altid rart at kunne hjælpe.

Hviding Sognearkiv har i samarbejde med arkivet i Vester Vedsted foranlediget, at grænsesten nr. 1 er blevet opstillet på den (næsten) oprindelige plads ved Sprækgrøftens udløb i Vadehavet. Her stod stenen fra 1864 til 1920, da landegrænsen mellem Preussen og Danmark fulgte sognegrænsen mellem Hviding og Vester Vedsted. I 2007 færdiggjorde Digelaget for Chr. Xs dige et større forstærkningsarbejde af diget, og i den forbindelse påtog bestyrelsen for digelaget sig at afholde udgifterne for grænsestenens anbringelse. En oplysningstavle er under udarbejdelse og vil blive opsat. Det er absolut en udflugt værd at besøge stedet, for naturen er smuk, og samtidig kan man så dvæle lidt ved et kapitel i danmarkshistorien, som havde stor betydning for de mennesker, som boede herude – og som kun ligger et par generationer tilbage i tiden. Hviding Sognearkiv var i efteråret gæst ved en fernisering i Hviding Forsamlingshus. I forbindelse med afsløring af nye malerier til huset var vi blevet bedt om at komme med et indlæg om forsamlingshusets historie, og vi er altid glade for at komme ud og gøre reklame for arkivet.

Hviding Sognearkiv er nu også på vej ud i den digitale verden, idet vi er i gang med at lave en hjemmeside. Retigheder til vores domænenavn er på plads, og hjemmesiden bliver tilgængelig inden for overskuelig tid. Vi har

gennem de seneste par år haft mange hjælpere til at indskrive tekster på PC. Vores mål er at gøre disse tekster tilgængelig for et større publikum, så vi glæder os nu til at kunne offentliggøre teksterne m.m. digitalt. På hjemmesiden vil vi kunne lægge erindringer, folketællingslister, Hvidingbogen og meget mere.

Ellers har arkivåret været præget af, at vi nu er blevet en del af Esbjerg Kommune, hvilket for os betyder mulighed for et større økonomisk råderum fremover. Vi har længe ønsket os at få en Internetforbindelse og at kunne arbejde med Arkibas4. Det har vi ikke tidligere haft økonomisk mulighed for, men nu ser det ud til, at vi i løbet af ret kort tid kan få Arkibas4 installeret. Indtil nu har vi kun haft licens til én bruger af Arkibas, og vi ser det som en stor fordel, at vi fremover kan være flere, der arbejder samtidigt, og vi glæder os til at komme i gang.

Jernved Sognearkiv

Jernved Skole, Aktivitetshuset, Kirkebakken 33,

Jernved, 6771 Gredstedbro

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Ole Steinmeier, Valmuearken 3,

6771 Gredstedbro. Tlf.: 75 43 12 78

Arkivets postadresse: Valmuearken 3,

6771 Gredstedbro. Mail: ole@steinmeier.dk

Arkivet har i 2007 fået nogle ret omfattende afleveringer. En aflevering består mest af billeder, endda rigtig mange. Billederne er af privat karakter, men da familien, som det handler om, har været ret engageret i lokalsamfundet, er der mange kendte personer på billederne. Det er lykkedes at få rigtig mange navne på billederne, bl.a. med hjælp fra et par mennesker, som har kendt familien godt. En anden aflevering består af en del papirer fra den brugsuddele, som var med fra stiftelsen af brugsen i Gredstedbro. Fra en person, som er flyttet fra sognet, men stadig med liv og sjæl følger med i udviklingen her, har vi fået en del gode oplysninger om en nu ikke længere eksisterende gård i sognet og de mennesker, som har haft tilknytning til den.

I vores gamle sogn har vi to lokalblade, som udkommer fem-seks gange om året. I disse blade forsøger vi så ofte som muligt at gøre arkivet synligt, dels ved annoncer om åbningstid og kontaktmuligheder, men også ved at bringe lidt stof om sognets historie. Stof som tager udgangspunkt i lokalarkivets besiddelser. Gamle billeder med nogle få kommentarer er godt stof. F.eks. bragte vi en lille artikel om Jernved Skoles historie. Det var aktuelt netop i dette år, da Jernved Skole sammen med andre små skoler i den nye Esbjerg Kommune blev nedlagt. Men også

Jernved Skole med elever foran, ca. 1935.

Foto: Jernved Sognearkiv.

fordi skolen i år har haft besøg af et TV-hold fra DR i en hel uge. Anledningen var tre programmer om, hvordan skoleelever i forskellige skoler sammen med en indretningsarkitekt skulle gøre deres skole mere elevenlig eller til »deres egen skole«. Producenten kom simpelthen med en forespørgsel til sognearkivet om at levere gamle fotos og andet af historisk interesse til programmet om Jernved Skole. At han så ikke brugte det, er en anden historie, men nu var det jo skrevet og kunne så lige så godt komme beboerne i Jernved til gode.

Jernved Sognearkiv er så heldig at have til huse i Aktivitetshuset, hvor der også foregår mange andre ting, f.eks. et årligt loppemarked, som trækker folk af huse. Så hvad er mere naturligt end at holde arkivet åbent ved denne lejlighed? Det gjorde vi også og fik på den baggrund lidt reklame for, hvad det er, vi går og laver. Rigtig mange folk kiggede indenfor og fik en snak om løst og fast, men også lidt om arkivet, og hvad man kan bruge det til. Vi regner med at gøre det til en fast tradition hvert år at holde åbent hus i oktober sammen med dette marked.

Vi forsøger også at følge lidt med i, hvad der sker i samfundet og at bevare det for eftertiden. Det gør vi bl.a. ved at tage billeder. F.eks. har Gredstedbro Hotel gennemgået en fin renovering i dette år. Den udvendige facade har fået sig en opstrammer med omfattende isætning af nye vinduer og nye fuger, hvilket har pyntet gevaldigt på det gamle hotel, som blev bygget i 1905. Ved at tage billeder af dette arbejde har vi selv bidraget til historien om en central bygning og dens historie i vores samfund.

Arkivet har i år været så heldigt at modtage støtte fra Jernved Andelskasse. Det har vi søgt i adskillige år, men i år gav det altså bonus. Det er vi naturligvis glade for, og vi ved også, hvad penge skal bruges til. Vi regner nemlig med at skulle på Internettet i løbet af 2008, og det koster jo lidt ekstra at få etableret.

Kalvslund Sognearkiv

Kalvslund Skole, Koldingvej 115, Kalvslund, 6760 Ribe
Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00
samt efter aftale med lederen

Leder: Juhl Bojsen Kjær, Koldingvej 45, 6760 Ribe
Tlf.: 75 42 01 84

Arkivets postadresse: Koldingvej 45, 6760 Ribe

Det har igen været et roligt år i arkivet med et par afleveringer samt nogle besøg angående slægtsforskning. Endvidere har vi haft fornøjelsen af at medvirke med oplysninger og materialer til en bog skrevet af Antoinette Christine Meldgård fra Århus. Bogens titel er »Hjortenes Vadested – mit paradis«. Forfatteren er datter af lærer Christian Meldgård, der blev lærer i den nu nedlagte gamle skole i Hjortvad, Kalvslund Sogn i genforeningsåret 1920. Lærereparret var meget engageret i skoledistriktets forhold og hjalp beboerne, når de havde problemer ud over de faglige. Fru Meldgård, der var meget musikalsk, var kirkesanger og underviste i musik og sang samt oprettede kurser i folkedans. Bogen er en beskrivelse af et barns lykkelige opvækst i en landsby, hvor alle mennesker var gode, og hvor solen altid skinnede.

Ribe Byhistoriske Arkiv

Giørtz Plads, 6760 Ribe. Tlf.: 76 16 76 60. Fax: 76 16 39 10
Åbningstid: Tirsdag kl. 12.00-16.00 og torsdag
kl. 13.00-17.00

Leder: Karen Margrethe Melbye

Mail: ribebyarkiv@esbjergkommune.dk

Hjemmeside: www.rba.esbjergkommune.dk

2007 har været et spændende år med mange udfordringer. Nye tider kom til Ribe Byhistoriske Arkiv (RBA) den 1. januar 2007. Ved kommunalreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 blev RBA en filial af Esbjerg Byhistoriske Arkiv (EBA). Rent fysisk har RBA stadig til huse på Giørtz Plads i samme bygning, hvor også Ribe Bibliotek residerer. Her har det ligget siden sommeren 1984. De sidste »mange« år har arkivet haft to lokaler i stueetagen, med egen indgangsdør ud mod Giørtz Plads. Time-mæssigt er arkivlederen ansat 19 timer om ugen på arkivet, og desuden leverer EBA ca. 5 timer ugentligt til arkivet i Ribe. De ekstra timer går til Richard Bøllund, som er sparringspartner, idémænd og deltager i, hvad der planlægges og udføres af aktiviteter både inden for og uden for arkivets lokaler. Richard Bøllund afløser også i Ribe, når arkivlederen holder ferie m.v.

I løbet af 2007 har vi haft to aftener med fremvisning af fotos her i huset, en heldagstur til Sprogø og en heldagstur til den tyske ø Föhr. Det var nogle rigtig spændende

ture med lokale guider, som kunne fortælle om områdenes historie og seværdigheder. Derudover havde arkivet i maj måned besøg af et hold på 20 personer, der deltog i et ryste-sammen-arrangement for støttepædagogerne fra Esbjerg Kommunes Dagpasnings, hvor såvel Esbjerg som Bramming og Ribe blev besøgt. De fik en orientering om, hvad der foregår på RBA. Først i september var arkivet engageret til at vise billedserien »Fester og gæster i Ribe« på et af områdecentrene i Ribe. Fremvisningen var et indslag i stedets »højskoledage« for områdets beboere. Den første billedfremvisning her i huset fandt sted den 27. september. Der var mødt 15 personer op til fremvisningen af billedserien »Fester og gæster«. Stemningen var fin, og folk fik gode oplysninger med sig hjem. Til den næste billedaften, den 21. november, var der det maksimale antal, som det lånte lokale på biblioteket kunne huse, nemlig 30 deltagere. Vi viste billeder af uidentificerede personer og lokaliteter, og vi fik sat oplysninger på en del af billederne.

I det forgangne år har 252 personer besøgt arkivet og 85 kontakttet os telefonisk. Derudover har der været 30 forespørgsler pr. brev og 52 forespørgsler pr. e-mail. Arkivet modtog 77 afleveringer af blandet karakter: Dias af byens originaler, en CD-rom med luftfotos af Ribe, elevbilleder fra den nu nedlagte Øster Vedsted Skole og diverse arkivfonds. Søren Mulvad, leder af Historisk Arkiv i Seem Sogn, medvirkede til, at RBA i 2007 fik forbindelse med en svensk dame, der er indehaver af en del breve skrevet af en ripensisk kaptajn. Kaptajn J. F. Møller (1810-1862), der var født i Ribe, sejlede verdenshavene tynde og sendte mange breve hjem til familien i Ribe. Brevene findes nu hos føromtalt dame, som er slægtning til Møller. Arkivet fik lov til at låne brevene til kopiering, og Søren Mulvad har oversat kaptajnens gotiske håndskrift til latinske bogstaver, hvilket den svenske slægtning var meget begejstret for. Nu kunne hun endelig forstå indholdet af brevene.

RBA var medleverandør til en lille del af indholdet på DVD'en med De Nattergale kaldet The Boks, der udkom lige før jul 2007. Arkivet ligger inde med et videobånd fra Ribe-Revyen 1983, hvor De Nattergale optræder. En sekvens fra dette bånd er overspillet til DVD'en.

Historisk Arkiv i Seem Sogn

Seem-Varming Skole, Varmingvej 2, 6760 Ribe
 Åbningstid: Mandag-fredag kl. 9.30-11.30, dog med enkelte undtagelser
 Leder: Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe
 Tlf.: 75 44 11 77
 Arkivets postadresse: Varming Vesterby 9, 6760 Ribe
 Mail: sergeiradonetskij@yahoo.com

Historisk Arkiv i Seem Sogn har modtaget fire mindre afleveringer i årets løb, hovedsagelig fotos og personlige papirer. En består af billeder og avisudklip vedr. en af egnens kendte skikkelser »Hejse Skomager«, som boede i et ganske lille hus, næppe mere end 20 kvadratmeter stort, og som gik meget op i brevueflynning og fodbold. Hans erhverv var skomageriet, men han beskæftigede sig med mangeartede emner og var en kendt skikkelse i sognet.

Arkivet har været besøgt af otte forskellige hold personer, som alle har været på jagt efter forfædre. Samlingerne har været brugt af en lokalhistoriker, Helge Conradsen (»Hægge«), som har skrevet en beretning om det gamle Seem Andelsmejeri og om sognets frysehuse. Artiklerne har været offentliggjort i lokalbladet Byhornet, som udsendes fra arkivet fire gange årligt. Desuden har en mundtlig tradition dannet baggrund for en artikel i Fra Ribe Amt, nemlig beretningen om den seneste offentlige henrettelse i Ribe.

Arkivets samlinger er ved Seem Skoles lukning blevet hentet ud i lyset fra skunke, skabe og lofter og er nu placeret i et lyst og rummeligt lokale, hvor arkivaren er begyndt at indhente flere års forsømmelser med hensyn til registrering. Det er endnu uvist, om dette lokale fortsat kan danne ramme om arkivets aktiviteter.

Skads Sognearkiv

Aktivitetshuset, Sdr. Skadsvej 23, 6705 Esbjerg Ø
 Tlf.: 76 10 01 27
 Åbningstid: Mandag kl. 14.00-16.30 samt efter aftale med lederen
 Leder: Finn Ryneld, Majgårdsparken 23, Andrup, 6705 Esbjerg Ø. Tlf.: 75 16 00 48
 Mail: skadssognearkiv@mail.dk
 Arkivets postadresse: Majgårdsparken 23, Andrup, 6705 Esbjerg Ø

Etableringen af arkivet i lokaler placeret centralt i sognet har medført stigende interesse for det lokalhistoriske arbejde, hvilket har medført, at Skads Sognearkiv i 2007 har kunnet byde nye medarbejdere velkommen. Vi glæder os over den udvikling og håber, at de nye medarbejdere må føle sig velkomne i arbejdet med sognets historiske kilder.

Den store interesse for udstilling af skolebilleder i forbindelse med arkivets indvielse i 2006 har betydet, at der i 2007 er blevet arbejdet med at forberede en ny og større udstilling af billeder fra bl.a. amatørteaterforestillinger. En udstilling, som er planlagt til at åbne mandag den 7. april 2008. Derudover har året gået med at videreføre det igangværende arbejde med en fotoregi-

strering af sognet samt det langsigtede projekt med en gårdhistorie.

Blandt de nye medarbejdere er en særlig IT-kyndig, og da vi i forvejen råder over det nødvendige udstyr i form af telefon og bredbåndsforbindelse i arkivet, føler vi os godt rustet til fremtiden og ser derfor frem til forhåbentlig snart at kunne tage den nye Windows baserede Arkibas-version i brug med de mange nye muligheder, det indebærer.

Spandet Sognearkiv

Arnumvej 9, Spandet, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 19.00-20.00

Leder: Jesper Olsen, Skolevænge 6 A, Spandet,

6760 Ribe. Tlf.: 74 86 71 36

Arkivets postadresse: Skolevænge 6 A, Spandet,

6760 Ribe. Mail: jo-mo@mail.tele.dk

Spandet Sognearkiv har ikke foretaget de store epokegørende tiltag i 2007. Vi har så vidt muligt fulgt de aktiviteter, der har været fra Ribe Amts Lokalararkiver i løbet af året. Organisationsmæssigt er der ingen ændringer.

Sognevandringen blev lidt anderledes i 2007, da Spandet Kirke er under renovering. Det gav os en enestående mulighed for at komme højt til vejrs, så højt at kirkespiret var i knæhøjde. Det gav en formidabel udsigt – vi kunne se Vadehavet 25 km. væk. Samtidig kunne vi se hele sognet på en helt anden måde end ellers. Det var en god aften med 60 deltagere.

Vejrup Sognearkiv

Vejrup-Endrup Fritidscenter, Skolevænget 5, Vejrup,

6740 Bramming

Åbningstid: Tirsdag kl. 14.00-16.00 (juli og august lukket) samt efter aftale med lederen

Leder: Johannes Holm, Vibevej 11, Vejrup,

6740 Bramming. Tlf.: 75 19 03 35

Mail: holmvibevej@webspeed.dk

Hjemmeside: www.vejruparkiv.dk

Arkivets postadresse: Vibevej 11, Vejrup, 6740 Bramming

Året har været yderst interessant for arkivet bl.a. med udgivelse af Vejrup Bogen 2, der er et værk, der beretter om samtlige garde i sognet med en komplet ejerrækkefølge. Hvor det har været muligt, er familiernes børn medtaget, krydret med små oplysninger, om en tid der jo ikke er mere. Også et jubilæumsskrift for Vejrup Venstreforening, på ca. 40 sider, har set dagens lys og er udleveret i mere end 50 eksemplarer. Det skæppede lidt i kassen og gør livet lidt lettere i arkivet.

Besøgstallet i åbningstiden, hver tirsdag fra kl. 14 til 16, er nærmest forrygende. Der har været i alt 116 personer på besøg, der kom 47 indleveringer, store som små, og der var 42 direkte søgninger på personer og familier. Resten betegnes som almindelige besøg, dog alle med direkte ærinde på arkivet. Det beviser for os, at en ugentlig åbningstid er meget afgørende.

På hjemmesiden er besøgstallet også fint. Mod forventning har mere end 1.600 personer besøgt siden, som for os er meget opmuntrende. Flere vil givetvis komme til, da vi nu har renskrevet de tilgængelige kirkebøger og folketællinger, der også er lagt til beskuelse. Det var en meget tidskrævende opgave, og ca. 10% er udeladt, da det var komplet ulæseligt.

Registreringen er på plads, med sigte på at kunne benytte Arkibas4 fuldt ud. Dog er vi parate til at møde visse forhindringer, selv om meget er lagt ind på Arkibas3.

Foto: Ca. 1946. Vejrup Lokallistoriske Arkiv.

Mange indleveringer er fulgt af billeder, heldigvis, for det er den bedste dokumentation, der findes. Billedet ovenover er fra en mose ved Vejrup, hvor en transport er kørt fast og må hjælpes fri af en kranvogn fra Falck. Billedet er fra ca. 1946, og vi går ud fra, aktionen lykkedes, selv om størrelsesforholdet måske ikke peger i den retning.

Det daglige arbejde i arkivet kører efter planen. Alle fem medarbejdere har hver deres specifikke opgaver, som løses hen ad vejen: Flere tusinde avisclips er kommet på plads, og den endelige gennemgang af ca. 1.000 stk. dias er ved at være afsluttet. Vi har endvidere haft fornøjelsen af, at to kompetente medarbejdere har meldt sig, hvor der er lavet aftale med den ene, som kan afse fem til seks timer ugentlig. For god ordens skyld, bliver alle anvendte timer i 2008 registreret.

Det nye år er vi gået ind i med lige så store forventninger som hidtil, og hvor vi kan glæde os over, at det meste af »slavearbejdet« omkring det at opbygge et arkiv til at kunne omgås tidens krav er ved at være overstået.

Vester Nebel Sognearkiv

Sognehuset, Stokbrovej 18, 6715 Esbjerg N

Tlf.: 75 16 99 89

Åbningstid: Sidste torsdag hver måned kl. 18.30-20.30
samt efter aftale med lederenLeder: Henning Jørgensen, Lifstrup Hovedvej 54,
6715 Esbjerg N. Tlf.: 75 16 92 46Arkivets postadresse: Lifstrup Hovedvej 54, 6715 Esbjerg N
Mail: hj@vnasa.dk. Hjemmeside: www.vnasa.dk

2007 blev et godt og meget aktivt år for Vester Nebel Sognearkiv. Igennem året er der ført 20 indkomstjournaler. En stor del heraf var små afleveringer. Der var dog også større især i forbindelse med gravregistrering på Vester Nebel Kirkegård, så arkivet har forøget sin samling med 400 billeder i løbet af året. Ligesom sidste år har vi også modtaget flere slægtshistoriske optegnelser.

Igennem året har vi haft tre åbent-hus-arrangementer. Det første var i marts i forbindelse med Sognehusets ti års jubilæum, hvor vi havde en udstilling. I efterårsferien holdt vi foredraget Vester Nebel skolevæsen gennem tiderne, og endelig havde vi en udstilling om Vester Nebel Skoles historie i forbindelse med Åben Landsby i Vester Nebel sidst i oktober. Alle tre arrangementer var pænt besøgte.

Igennem året har arkivet haft ca. 80 besøgende og derudover ca. 20 telefoniske og skriftlige henvendelser. Henvendelserne har ofte drejet sig om slægtsforskning. Men som sædvanligt bruges vi også lokalt. På sidstnævnte front har det især drejet sig om indsamling af data til brug for argumenter til bevarelse af den lukningstruede Vester Nebel Skole.

I år blev det atter fastslået, at vores formidlingsmæssige vigtigste redskab er vores hjemmeside. Hjemmesiden www.vnasa.dk besøges af ca. 500 hver måned. Selv om siden kun er på dansk, er der besøg fra hele verden. Det viser blot, at sproget ikke er nogen hindring for amerikanere, som ønsker at opspøge deres danske rødder. Hjemmesiden er blevet udvidet kraftigt ved, at vi nu også har indtastet de nyere kirkebøger samt folketællingen 1925, og en stor del heraf er lagt ind på siden. Et andet projekt var gravminderegistrering på Vester Nebel Kirkegård. Projektet er mundet ud i, at der nu kan søges i såvel nuværende som sløjfede gravminer på siden.

2007 blev året, hvor vi fik konverteret vores Arkibas3 data til Arkibas4. Arkivet håber nu, at Arkibas.dk kommer på gaden inden for de nærmeste år, så det bliver muligt for alle at søge i arkivets gemmer over Internettet.

Kommunesammenlægningen fik følgen, at vi har fået langt flere medspillere inden for vores arkivsamvirke i Esbjerg Kommune. Dette samvirke deltager arkivet

naturligvis aktivt i, og de næste år vil sikkert vise sig, at samarbejdet mellem lokalarkiverne, Esbjerg Byhistoriske Arkiv samt Esbjerg Kommune vil blive meget spændende. Til slut vil vi takke Esbjerg Kommune og Skast m.fl. Herreders Brandkasses Fond for deres trofaste økonomiske tilskud til arkivet. Ligeledes takker vi VNI for logi i Sognehuset og naturligvis alle, som har afleveret materiale til arkivet.

Lokalhistorisk Arkiv for Vester Vedsted Sogn

Vester Vedsted Byvej 55, Vester Vedsted, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 19.30-21.30

Leder: Peter Billund, Vester Vedstedvej 38, 6760 Ribe

Tlf.: 75 44 51 79

Arkivets postadresse: Vester Vedstedvej 38, 6760 Ribe

2007 betød ingen større ændringer i lokalarkivets økonomiske situation, da ingen af de ansøgninger, vi indsendte til lokale fonde, gav resultat. Fornyerelser har der derfor været fa af, men vi har dog fået udskiftet stole og arbejdsborde med nyere inventar, som blev anskaffet for små midler.

Vi har modtaget fem afleveringer, som stadig registreres uden brug af Arkibas. Vi regner først med tilslutning i 2009. Bjarne Sørensen foretager en løbende opdatering af den CD-rom om sognets ejendoms historie, som han første gang udgav for seks år siden. Den er til stor nytte ved de forespørgsler, vi får i arkivet.

I forbindelse med afholdelse af årsmøde i april måned havde vi inviteret Aase Kjems til at holde foredrag om hendes oplevelse af den tyske besættelse i Vester Vedsted. For de 30 fremmødte blev det en interessant aften med det tætte indblik, hun gav os af de trange vilkår, folk levede under i landsbyen i de fem år. Store dele af sognet var afspærret og for Vester Vedsteds beboere specielt området op til diget og skolen, hvor de tyske soldater var indkvarteret. Det store antal soldater skyldtes betjenningen af tyskernes omfattende forsvarsanlæg langs Den Jyske Vestkyst. Ved krigens ophør blev dele af det store lager af ammunition, som var opmagasineret i betonbunkers, sprængt i luften ud for diget. Forholdet mellem danskerne og besættelsesmagten var køligt, men uoverensstemmelserne blev i reglen løst på fredelig vis.

Arkivet rummer en stor samling meget velbevarede fotos af professionel kvalitet fra begyndelsen af 1900-tallet. Desværre mangler der datering af billederne. Derfor har vi begyndt arbejdet med at tids- og stedsfæste dem. Hertil har vi fået hjælp fra nogle af de ældste beboere i sognet, der kan bidrage med nyttige oplysninger til de gamle billeder.

Vilslev Sognearkiv

Kongeådal Skole, Kongeådal 17, 6771 Gredstedbro
 Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 19.00-21.00
 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli
 Leder: Christian Nielsen, Væesvej 6, 6771 Gredstedbro
 Tlf.: 75 43 11 53
 Arkivets postadresse: Væesvej 6, 6771 Gredstedbro

Igen i år har aktiviteterne i arkivet været meget nedsat, idet vi stadig savner en kyndig medhjælper primært til indtastning på computeren. Det håber vi snart at finde en løsning på. Der har i årets løb været en del henvendelser og besøg af slægtsforskere, som har kigget i vores folketællingslister og kirkebøger, selvom disse også ligger på Internettet i dag. Arkivet har ikke fået nye indleveringer i 2007. Fremtiden for arkivet er noget usikker, idet skolen, hvor arkivet har til huse, nedlægges den 1. august 2008, og bygningerne formentligt sættes til salg.

Fanø Kommune

Sognearkivet i Nordby

Niels Engersvej 5, Nordby, 6720 Fanø. Tlf.: 75 16 62 60
 Åbningstid: Tirsdag kl. 10.00-12.00 samt onsdag kl. 19.00-21.00
 Leder: Linda Vesterbæk, Bavnebjerg 53, Nordby, 6720 Fanø. Tlf.: 75 16 35 95
 Mail: nordbyarkivet@fanonet.dk
 Arkivets postadresse: Bavnebjerg 53, Nordby, 6720 Fanø

Året 2007 er gået meget godt for Nordby Sognearkiv. Vi har fået Internetadgang, hvilket sikkert ikke vil give os mindre at lave. Der har været mange afleveringer, såsom forskellige protokoller og regnskabsbøger fra en del foreninger, bl.a. Rindby Strand Grundejerforening, Rindby Mølle, Nordby Mejeri, Nordby Turist og Erhverv m.v.

En stor del fotos og postkort er også kommet ind, og vi har været heldige at få Pastor Voldums samling af konfirmandbilleder fra 1937 til 1961, hvor nogle af os selv er på, så det har vi haft det lidt sjovt med. Dog er der desværre ikke navne på alle hovederne, men vi prøver at finde dem – det skal nok lykkes os! Vi er ligeledes godt på vej med digitalisering af vores gamle kasette- og VHS bånd, og det kører derudaf med Arkibas3, som vi er ved at rette til, så det kan konverteres til Arkibas4 engang i løbet af 2008. Så alt i alt et godt år, syntes vi.

Fanø Sparekasse har skiftet inventar ud, så vi har i arkivet fået »nye« skriveborde, borde og stole til vores læsesal. Nu fremstår lokalerne mere lyse og indbydende for vore besøgende. Nordby Sognearkiv vil gerne sige

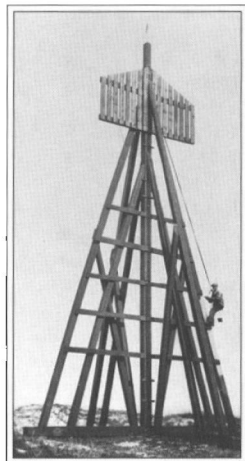
mange tak til Fanø Kommune, Fanø Sparekasse og Skads Herreds Brandkasse for velvillig økonomisk støtte. Ligeledes en tak til vore brugere og besøgende, som gør vores arbejde til en fornøjelse.

Sønderho-arkivet

Sognegården, Landevejen 41, 1., Sønderho, 6720 Fanø
 Åbningstid: Tirsdag kl. 16.00-18.00 samt efter aftale med lederen. Juni lukket
 Leder: Anker Jensen, Fregatvej 3, 6720 Fanø
 Tlf.: 75 16 24 41
 Arkivets postadresse: Fregatvej 3, 6720 Fanø
 Mail: sonderhoarkivet@nrdc.dk

År 2007 har været præget af arbejdet med indskrivning i Arkibas og forberedelse af overgangen til Arkibas4. 35 besøg og henvendelser er skrevet ind i vores »logbog«, og der er modtaget fem afleveringer. Den ene bestående af 41 digitaliserede fotos fra Fanø optaget på glasplader i perioden 1920-1935 af fotograf Hans Pors, Silkeborg. Det var en spændende aflevering.

Sønderhodansen og -musikken er genstand for stor interesse, og arkivet har lavet en speciel oversigt over arkivalier med tilknytning hertil. Det drejer sig om såvel fotos, skrevne kilder samt lydoptagelser. En lokal projektgruppe arbejder med genopstilling af et sømærke, en kåver, i klitterne syd for Sønderho. Arkivet har været behjælpelig med at finde tegninger og fotos af den oprindelige kåver, som arbejdsgruppen har efterspurgt i forbindelse med rekonstruktionsarbejdet. Arkivets opgave som formidler af lokalhistorien løses gennem artikler i borgerforeningens blad Sønderho-Nyt samt i Fanø Lokalhistoriske Forenings medlemsblad som vi laver i samarbejde med Nordby Sognearkiv.

*En af de omtalte kåvere.
 Foto: Sønderho-arkivet*

Varde Kommune*Alslev Sognekirke*

Bredgade 39, 1., Alslev, 6800 Varde

Åbningstid: Mandag kl. 19.30-21.30 samt efter aftale med lederen

Leder: Carsten Carstensen, Toftnæsvej 11, Toftnæs, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 91 83

Arkivets postadresse: Toftnæsvej 11, Toftnæs, 6800 Varde
Mail: folmerskilde@wanadoo.dk

I Alslev Sognekirke er vi i det forgangne år gået i gang med at registrere vores arkivalier på Arkibas. Vi har talt meget om det i flere år, men har gået rundt som katten om den varme grød. Vi var vist blevet lidt for gamle til alle de mærkelige ord og begreber, man skal bruge for at arbejde med en computer: Password, download og hvad det nu alt sammen hedder. Men så meldte en yngre bankmand sig frivilligt, så nu er det ham, som sidder ved PC'en, og med god hjælp og instruktion fra konsulenten er vi kommet godt i gang.

Derudover er året gået sin rolige gang med pænt besøg på arkivet, dog lidt færre afleveringer end de forrige år. Samtidig ser det ud til, at harmoniseringen af samtlige lokalarkiver i Varde Kommune nu er ved at være på plads, muligvis i en paraplyorganisation under Varde Museum.

Ansager Lokalhistoriske Arkiv

Områdecenret, Præstegårdsvej 5, 6823 Ansager

Tlf.: 75 29 62 29

Åbningstid: Onsdag kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Ove Nørager-Nielsen, Rødsandvej 2, 6823 Ansager. Tlf.: 75 29 71 88

Arkivets postadresse: Rødsandvej 2, 6823 Ansager

Mail: ansager-arkiv@mail.dk

Hjemmeside: www.ansager-arkiv.dk

Det forløbne år har været præget af en vis usikkerhed vedr. vores situation i den nye Varde Kommune. Vi arbejder fortsat koncentreret med Arkibas. Tre af vores medarbejdere har været på kursus i Vejle. Det går helt godt med registreringen af vore arkivalier. Vi har haft 32 besøgende og flere henvendelser, deraf en del via e-mail. Det er også blevet til en artikel i Ølgod Museums sidste årbog. Vi har flere projekter i gang, men der skal jo også være noget at skrive om næste år.

Billum Lokalhistoriske Arkiv

Billum Station, Kastanjevej 6, 6852 Billum. Tlf.: 75 22 14 48

Åbningstid: Torsdag kl. 9.00-12.00 (undtagen juli og helligdage) samt efter aftale med lederen

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum
Tlf.: 75 25 82 41

Arkivets postadresse: Kirkebyvej 17, 6852 Billum

Mail: arkibii@mail.dk

Det har været et dejligt og travlt år i arkivets nye lokaler. Der er noteret 60 besøgende i gæstebogen, og beholdningen er øget med 26 afleveringer. Arkivet har bl.a. modtaget de to seneste protokoller fra Billum Venstreforening, hvor vi i forvejen havde den ældste protokol fra starten i 1885, hvor praktiserende læge i Billum H. Stilhoff var igangsætter og den første formand. Vestreforeningens arkiv er nu komplet fra 1885 til 2007. Fra Billum Hallen har arkivet modtaget regnskabsarkivalier m.v. Hallen blev bygget på lokalt initiativ med frivillig arbejdskraft og økonomiske bidrag og blev indviet 1974.

Billum Brugsforening 1931 med uddelfamilien og personale: Fra venstre Frode Balle (i bilen) senere uddeler i Aabenraa, uddeler L. Brix og Birgitte Brix med datteren Asta, Peder Burgaard Sørensen, Heine Bruun senere købmand i Holsted, Signe Olsen, Ricard Kaul og Magna Nissen (pigen foran).

Der modtages mange henvendelser især pr. e-mail, men også telefoniske og enkelte pr. brev. Det er en bred vifte af oplysninger, der er blevet efterspurgt. Redaktøren af det lokale blad »Rundt om Billum«, der udkommer fire gange årligt, har besøgt arkivet med henblik på artikler og billeder i bladet. De har i 2007 bl.a. omhandlet jernbanen, telefoncentralen, teglværkerne m.m.

Der har i årets løb været to søndagsarrangementer – dels en større familiesammenkomst og det andet i forbindelse med et åbent-hus-arrangement. 2007 blev også året, hvor arkivet fik IT-udstyr på plads. Arkibas3 blev installe-

ret og taget i brug med god hjælp fra arkivkonsulenten. Alle arkivalierne bliver nu gennemgået og registreringsindtastet. Det er et større projekt, så arbejdsløshed indfinder sig ikke på arkivet mange år frem.

Også i år har vi fået gaver. Billum Andelskasse forærede en ny brandboks til arkivet, og Skads Herredes Brandkasse et legat. Begge dele er vi meget taknemmelige for. I skrivende stund kender vi ikke vores fremtid i det kommunale regi, men håbet er, at arbejdet i arkivet kan foregå som hidtil.

Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv

Sønder Allé 21, 6830 Nr. Nebel. Tlf.: 75 28 71 18
Åbningstid: Mandag kl. 8.30-11.30 og onsdag kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen
Leder: Inga Mulbjerg, Store Sandevej 8, Henneby, 6854 Henne. Tlf.: 75 25 40 01
Mail: lhablybjerg@forum.dk

Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv har i det forløbne år været sat på standby, idet vi det meste af året har ventet på installation og opgradering af IT. Vi har rettet Arkibas til, så det skulle være klar til at konvertere til Arkibas4. Mens computerne har stået stille m.h.t. arkivering har vi sorteret store afleveringer og haft god tid til gæster, telefonforespørgsler og hvad der ellers har været. Vi har haft ca. 151 besøgende, af disse 33 elever fra en 4. klasse samt to lærere. Det var en flok meget interesserede og lydhøre børn. En af eleverne kom igen om mandagen, hun ville gerne se, hvordan deres ejendom havde set ud tidligere.

Den 10. november var der Arkivernes Dag, og vi havde lavet en billedudstilling, fremviste gamle film og bød på kaffe. Tilslutningen var begrænset til ca. 20 deltagere, men vi fik til gengæld to gode afleveringer. Arkivet har i årets løb været i forbindelse med ca. 30 personer pr. telefon og brev. En del har besøgt arkivet for at finde ud af, hvordan deres ejendom oprindelig har set ud især med hensyn til vinduer og døre. Vi glæder os til at få noget kendskab til Arkibas4 og komme rigtig i gang igen.

Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl. Tlf.: 75 27 15 48
Åbningstid: Mandag-fredag kl. 9.00-11.00 er arkivet almindeligvis bemandet eller efter aftale med lederen
Lukket i juli måned
Leder: Anni Skov Christensen, Bøgevej 3, 6840 Oksbøl
Tlf.: 30 12 88 36
Mail: blaoks@mail.dk.
Hjemmeside: www.vardebib.dk/arkiv/blhuk

Arkivet har i det forløbne år modtaget ca. 45 afleveringer, hvoraf afleveringen fra den lokale afdeling af SID absolut var den største, men også afleveringerne fra Oksbøl Vindmøllelaug, Turistkontoret og Kunstudvalget i Blåvandshuk Kommune var fyldige. Desuden større og mindre afleveringer fra private.

Vi har haft mange besøgende, som stort set kan deles i to grupper: Folk der er interesseret i Anden Verdenskrig og Flygtningelejren samt slægtsforskere. Et stigende antal henvender sig pr. e-mail, men også telefonen har ringet jævnligt. Vi har i det forgangne år arbejdet på et jubilæumsskrift, i anledning af at arkivet har eksisteret i ca. 40 år. Vi har stillet vore samlinger om gruberne i Kjærgaard til rådighed for JydskeVestkysten forud for deres artikelserie om dette emne, og Danmarks Radio har fået oplysninger om minerydningen, men det blev nu ikke meget brugt, da det ikke passede ind i den opfattelse, som blev lagt til grund for den færdige udsendelse.

Arkivet har pr. 1. januar 2008 fået ny leder. Thomas Nielsen ønskede at blive fritaget for denne post, da han er optaget af meget andet foreningsarbejde, men han fortsætter som menigt medarbejder på arkivet, ligesom han fortsat præsenterer os i RALs bestyrelse. Ny leder er Anni Skov Christensen.

Helle Lokalarkiv

Møllevvej 1, Fåborg, 6818 Årre
Åbningstid: 1. tirsdag i måneden kl. 14.00-16.00
Leder: Leo Mathiasen, Pile Allé 3, 6753 Agerbæk
Tlf.: 75 19 61 66. Mail: mathiasen@os.dk
Arkivets postadresse: Pile Allé 3, 6753 Agerbæk

Arbejdet med arkiveringen på Arkibas4 går stille og rolig fremad. Afdelingerne i Arre, Fåborg og Agerbæk, har haft folk på et grundkursus og i et udvidet Arkibas-kursus. Starup og Øse forventer at blive koblet på Arkibas efter sommerferien. I årets løb er der afholdt to fællesmøder, hvor man drøfter det fælles arbejde og evt. nye ideer. Den 1. januar 2007 ophørte samarbejdet med Grimstrup Lokalhistoriske Arkiv, da det kom ind under Esbjerg Kommune. Arkivet har modtaget en del afleveringer, forespørgsler og personlig kontakter. Skolerne har også benyttet arkiverne en del, når de arbejder med byens historie, ellers er det mest slægtsforskere, der finder mange oplysninger hos os.

I forbindelse med Arkivernes Dag den 10. november havde mange af afdelingerne åbent hus, og kaffe på kanden, men der var ikke den store interesse fra befolkningen. Interessen er større når de møder arkiverne på stande/boder i forbindelse med byfester og forskellige messer. Det synes vi også giver en god reklame. Næs-

bjerg-afdelingen har brugt megen energi på udgivelsen af bogen om Næsbjerg Skole, men der var også tid til en sommerudflugt til Nørholm Gods, hvor godsejeren viste rundt. Årre-afdelingen har ud over arkiveringen, arrangeret vandre/cykeltur, med emnet »Hvad kan kirken og kirkegården fortælle«. Afdelingen i Øse havde besøg af en 7. klasse, som blev noget forbavset over at høre, at der for 30 år siden var der 23 butikker i byen. Nu er der næsten ingen tilbage. Deres udflugt gik til Sønderskov Teglværk (Wienerberger) med efterfølgende kaffe på kroen, hvor der var et indlæg om Karlsgårde Sø og Værk. Starup-afdelingen havde i år arrangeret udflugten sammen med pensionistforeningen. Fåborg-afdelingen forventer at flytte i det nye borgerhus inden sommerferien 2008. Deres udflugt var igen sammen med Agerbæk. Turen gik til Fyn, hvor man besøgte Tobaksfabrikken Orlik samt Katrine og Alfreds Tomater. Agerbæk-afdelingen havde i byfestugen arrangeret en byrundtur til det lokale dambrug, hvor fiskemesteren viste rundt og fortalte om dagligdagen på et dambrug. Derefter trakterede konen os med nyrøget ørred og et glas hvidvin.

Horne Sognearkiv

Horne Skole, Mælkevejen 1, Horne, 6800 Varde
 Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 14.00-17.00
 Juli lukket

Leder: Svend Aage Jensen, Klokkedøj 1, Horne,
 6800 Varde. Tlf.: 75 26 03 20

Arkivets postadresse: Klokkedøj 1, Horne, 6800 Varde
 Mail: B.andersen@nypost.dk

I Horne Sognearkiv har det været et stille år uden de store og interessante afleveringer. Dog har vi fra Poul Bødskov modtaget et meget spændende materiale, som belyser et skibsforslis i Nordsøen, hvor der omkom to fiskere, da deres kutter sank. Materialet giver et godt og fyldestgørende indblik i de store og vidtrækkende konsekvenser en sådan tragisk ulykke medfører for de implicerede personer. Derudover har vi modtaget et legitimationkort fra krigens tid, samt en vandrebog fra Borris Landbrugsskole. Bogen er interessant, fordi den skildrer ni elevers dagligdag efter skolen gennem ca. 10 år, og den omtaler priser på diverse landbrugsvarer, karle- og pigelønninger m.m. Et par billeder er det også blevet til, bl.a. et billede af en ejendom, som nedbrændte i 1957 samt et billede af Horne Foderstofforretning antagelig fra 1965.

Vi har gjort lidt reklame for vores arkiv, idet vi havde en stand på vores torvedag i august. Standen var velbesøgt, og mange stillede spørgsmål, men vi har ikke haft

sa mange besøg i arkivet, så vi forsøger igen til næste år. Det var vores håb, at vi i 2007 skulle få registreret en masse i Arkibas3, men da vi først kom på kursus i december måned, kom vi desværre ikke i gang med det. Vi håber, at vi i år kan komme i gang med Arkibas4.

Janderup Lokalhistoriske Arkiv

Aktivitetshuset, Nybrovej 32, 6851 Janderup
 Tlf.: 75 25 85 45

Åbningstid: Mandag kl. 9.00-12.00 (undtagen juli og august) samt efter aftale med lederen

Leder: Gregers Grau, Højen 4, 6851 Janderup
 Tlf.: 75 25 84 89

Arkivets postadresse: Højen 4, 6851 Janderup

Mail: g.grau@post.tele.dk

Hjemmeside: www.janderup.dk/historie

År 2007 har været et normalt år for arkivet. Arkiveringsprogrammet Arkibas4 fungerer tilfredsstillende. Der forestår endnu en hel del justeringer i arkivfonde og billedregistreringer efter konverteringen fra Arkibas3.

Arkivet har i 2007 modtaget 19 afleveringer, heraf en meget omfattende fra Hyllerslev nedlagte skole. Afleveringen omfattede blandt andet mange gamle skolebøger, der havde været benyttet i Hyllerslev, Vejers, Bordrup, Oksby og Ho, alle nu nedlagte skoler. De fleste bøger er sendt til Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv i Oksbøl. Der har i årets løb været 59 besøgende, der har søgt oplysninger af forskellig art. Vi har støttet med billedkopiering til brug ved receptionen i det nye Janderup Kulturmejeri. Medarbejderne har deltaget i eksterne kurser i billedbehandling og i at lave udstilling. Vi har solgt flere eksemplarer af sognebogen, Janderup Billum Sogne, bind I-III, og bortgivet mange slægtsbøger omhandlende Jagerslægten i Janderup til efterkommere af familien.

Det gamle mejeri i Janderup der skal være model for det nye »kulturmejeri« i Janderup. Foto: Janderup Lokalhistoriske Arkiv.

Som selvstændigt arkiv fremlægger vi vores årsberetning og årsregnskab på Janderup Sogneforenings ordinære generalforsamling. Vi har i år et regnskabsmæssigt underskud på ca. 1.800 kr. Igen i år vil vi takke alle vores donatorer, Skads m.fl. Herreders Brandkasse, Janderup Sogneforening, Folk og Kultur og alle, der har vist interesse for arkivet. Husk vi er sognets hukommelse.

Skovlund Sognearkiv

Vesterled, Borgergade 24, Skovlund, 6823 Ansager
 Åbningstid: Mandag kl. 14.00-17.00
 Leder: Niels Winther Christensen, Bjælkager 8, Skovlund, 6823 Ansager. Tlf.: 76 98 00 15
 Arkivets postadresse: Bjælkager 8, Skovlund, 6823 Ansager. Mail: sognearkivet@skovlundnet.dk
 Hjemmeside: www.skovlundsognearkiv.dk

Det gode arbejde, som var sat i gang i 2006 med registrering i Arkibas4, fortsatte i årets løb. Det bevirkede, at arkivet fik en henvendelse fra SLA, om vi evt. kunne være arkiverne i Lemvig Kommune behjælpelig med vejledning og hjælp, idet de stod overfor at skulle igangsætte Arkibas4 på alle arkiverne i kommunen. I juli måned var en del af arkivlederne fra Lemvig på et heldagsbesøg i Skovlund Sognearkiv, hvor de fik et minikursus i indkomstjournalisering, registrering af arkivfonde samt administration af Arkibas4. Det var så vellykket, at vores arkivleder blev hentet til at holde fire foredrag for SLA på Vingsted-centret. Efterfølgende har han udarbejdet tre Arkibas-kurser, som han jævnligt afholder i SLAs uddannelseslokale i Vejle.

Det forgangne år blev på mange måder et mærkeligt år, med megen frustration over den manglende afklaring omkring arkivernes situation såvel økonomisk som samarbejds-mæssigt med Varde Kommune. Skovlund Sognearkiv har intet hørt fra Varde Kommune, trods der verserer rygter om at »Vesterled«, hvor arkivet har til huse, vil blive nedlagt og bygningerne solgt til Skovlund Efterskole. Efter sidste år at have istandsat, malet og opsat nye gardiner er det ærgerligt, at vi nu formentlig må flytte til andre lokaler i 2008.

Arkivet blev tilbudt en meget stor samling slægtsbøger og stamtavler af familien til en af døde slægtsforskere, Aage Markussen, der oprindeligt kom fra Skovlund. Tilbuddet kom før vi anede noget om Varde Kommunes planer om at bortsælge »Vesterled«. Derfor er de ca. fem tons materiale, som blev afhentet på Samsø, opmagasineret hos Flensted i Skovlund. Forhåbentlig vil der hurtigt i 2008 blive fundet en løsning på arkivets genhusningsproblem, så samlingen kan få en plads sammen med arkivets øvrige materiale.

Thorstrup Sognearkiv

Omsorgscentret Birgittegården, Falkevej 4, Sig, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 47 08
 Åbningstid: Sidste tirsdag hver måned kl. 19.30-21.30 eller efter aftale
 Leder: Svenning Olesen, Ølgårdsvej 6, Sig, 6800 Varde Tlf.: 75 26 42 90
 Arkivets postadresse: Ølgårdsvej 6, Sig, 6800 Varde
 Mail: tsarkiv@hotmail.com

Med spænding har vi fulgt arkivudvalgets arbejde med at finde frem til en harmonisering af de mange lokalarkiver i Ny Varde Kommune. En aftale er endnu ikke på plads, så måske vil også 2008 blive videreført efter de oprindelige bestemmelser i de gamle kommuner.

Vi har netop investeret i EDB og regner med efter deltagelse i nogle Arkibas4-kurser at kunne påbegynde registrering af arkivalier på EDB i løbet af 2008, men forudsætningen for os er, at kommunen accepterer den fælles kommunelicens for brug af programmet.

Der er fortsat travlhed på vores lille arkiv, hvor vi i 2007 har modtaget 19 større og mindre afleveringer. Besøg og henvendelser sker i en jævn strøm, så vi har rigeligt at tage os til. I øjeblikket er vi i gang med forberedelse til at få sat en mindesten ved den nedlagte Fredensberg Mejeri, som kunne have haft 125 års jubilæum i 2008. I den forbindelse har en af vore medarbejdere travlt med at skrive teksten til et hæfte om mejeriet, hvilket dog har givet nogle problemer, da vi mangler mejeriets sidste protokol.

Også i år har vi fået fremstillet kalendere med arkivbilleder, og både postkort med billeder fra sognet samt luftfotos af Sig by er vi forhandlere af.

Tistrup-Hodde Lokalhistoriske Arkiv

Tistruplund Områdecener, Søndergade 38, 6862 Tistrup
 Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen
 Leder: Svend Svendsen, Elmevej 10, 6862 Tistrup
 Tlf.: 75 29 92 80. Mail: tistruparkiv@nrddc.dk

Vi begyndte året med at flytte ovenpå Tistruplund. Vi har der fået meget mere plads med kontor, arkivrum, arbejdsrum, depotrum og desuden toilet og køkken. Omkostningerne ved flytningen bestod i maling til lokalerne. Vi overtog en del inventar, der allerede stod i rummene. Indgangen til arkivet foregår ad samme hoveddør som hidtil.

I januar viste vi et billedforedrag om Storegade i Tistrup Voksenklub. I august var vi Varde Museum

behjælpelige med fotografier til industriudstillingen på Ølgod Museum. I forbindelse med Tistruplunds julemarked i november havde vi som sædvanligt åbent hus, og det var godt besøgt. Vi fik i februar en ny medarbejder, som nu er vores mand i Hodde. Vi har haft to medarbejdere på SLAs kursus i Arkibas4 (udvidet), så vi star nu godt rustet til at registrere i Arkibas, som vi nu er kommet godt i gang med.

I efteråret fremstillede vi en lille folder om arkivet, som vi har lagt ud flere steder i byen og deler ud til alle besøgende. Der har været 53 gæster på arkivet og derudover telefoniske henvendelser. Som de foregående år drejer henvendelserne sig mest om slægtsforskning, men også om oplysninger om huse i vores område. I forbindelse med besøgene får vi også en hel del oplysninger til brug for arkivet. Vi har i årets løb modtaget 19 afleveringer, hovedsagligt dokumenter, men også en hel del billeder. Vi vil gerne takke både for materialer, der er indleveret, og for besøgene. Ud over registreringen af indkomne materialer fortsætter vi gennemgangen af vores billeder med henblik på identifikation og beskrivelse af disse.

Varde Lokalhistoriske Arkiv

Rådhuset, Torvet 7 A, 6800 Varde. Tlf.: 75 22 37 74
 Åbningstid: Mandag, tirsdag og fredag kl. 9.00-12.00
 Leder: Jens Lindby. Tlf.: 97 37 62 87
 Mail: lokalarkiv@vardebib.dk
 Hjemmeside: www.varde.lokalarkiver.dk

Varde Lokalhistoriske Arkiv har atter haft et travlt og virksomt år med mange opgaver og mange udfordringer. Vi kan mærke, at der er brug for arkivet, og at vi opfylder et behov for indsamling, bevaring og formidling af den lokale hukommelse.

Der har i årets løb været 77 afleveringer, en stigning på fem i forhold til året før. Bl.a. har vi modtaget to album med fotos fra Danmark Tattoo 1995, regnskabsprotokoller fra isenkræmmer Østergaard og Damgaard's Skrædderi, ca. 100.000 negativer 1960-1990 fra Børge Kjær, bl.a. bragt i JydskeVestkysten og Ugeavisen, foreningsprotokoller fra Det Radikale Venstre og Ungdommens Røde Kors, scrapbøger fra Varde Motorclub og H. Palludan-Rasmussens negativer fra ca. 1900-1920.

Arkibas4 er vores daglige arbejdsredskab, og vi er blevet fortrolige med de fleste af programmets finesser. Som supplement til de almindelige regler i Arkibas har vi vedtaget nogle lokale tilføjelser, således at vi alle kan registrere på den samme måde. Lokalemæssigt er der fundet lidt ekstra plads i magasinerne, således der er

blevet plads til den fortsatte tilvækst. Detentionen, som arkivet fik overdraget til Hagemanns fotoarkiv, blev udlånt til lager for Turist- og Erhvervsrådet i forbindelse med flytning af erhvervsdelen for hele kommunen her til det gamle rådhus.

Arkivets officielle åbningstid er fortsat tirsdag kl. 9-12, men flere og flere er efterhånden klar over, at der er medarbejdere til stede så godt som hver formiddag, så i praksis har vi åbent alle formiddage. En af årets store begivenheder var Varde Lokalhistoriske Arkivs 50 års jubilæum. Vi markerede dagen med en reception, og vi havde forinden annonceret og mailet invitationer ud, så der mødte rigtig mange mennesker op. Der var mange gaver og gode ord, bl.a. betonedede kulturudvalgsformand Lisbet Rosendahl værdien af det store frivillige arbejde gennem alle de 50 år. Det var en festdag for arkivet, og fra SLA deltog sekretariatschefen, hvilket senere resulterede i artikel og fotos i SLAs medlemsblad Omslaget. Samme dag præsenterede vi årets julegavehit, nemlig bogen »Varde i 50'erne«, der i fotos og tekst fortæller om Varde i det årti, hvor nogle fremsynde ildsjæle oprettede Varde Lokalhistoriske Arkiv. Bogens billeder er udvalgt og kommenteret af Inge Gelsam Kjær, Preben Palle og Jens Lindby. Bogudgivelser er rigtig god formidling. I vore magasiner ligger enorme mængder af viden, der trænger til at blive gjort tilgængelig for befolkningen. Med vore bogudgivelser gør vi opmærksom på arkivet og er med til at fremme den lokalhistoriske interesse.

Sidste år afskaffede Statens Arkiver Varde-borgernes muligheder for at hjemlåne arkivalier og mikrofilm lokalt. Flere gange i årets løb har vi måttet henvise folk til at benytte de to godkendte hjemlanssteder i Esbjerg.

Et kommunalt tilskud på 36.000 kr. suppleres af egne indtægter på kopiering af især fotos på godt 7.000 kr. Det er således en meget stor del af arkivets samlede indtægter, som vi selv fremskaffer. Det var også i 2007 at Håndværker- og Industriforeningen sponsorerede nye fladskærme til alle vore pc'ere – samlet pris 20.000 kr. Denne støtte er vi meget taknemmelige for.

Arkivets dygtige personale gør et fantastisk stykke arbejde til glæde for Varde og for både nutidige og fremtidige brugere. I årets løb er Peder Løgstrup Bjerg flyttet til Askov, og arkivet mistede dermed en dygtig medarbejder med speciale i Varde Landsogn. Det er nødvendigt hele tiden at følge med tiden, og arkivets medarbejdere deltager da også i mange kurser, således at vore kompetencer hele tiden kan være på et højt niveau. Ligeledes er det nødvendigt at være med på den teknologiske front, og heldigvis har vi en meget interesseret IT-mand, så vi skal ikke være nervøse for at sække bagud på dette område.

Det er meget vigtigt at sørge for en ordentlig uddannelse af medarbejderne. Derfor er det godt, at SLA har oprettet en grunduddannelse for arkivmedarbejdere. To medarbejdere (Elly Jensen og Helge Borg) har nu afsluttet dette kursus, og de har nu bevis på, at de er uddannede arkivmedarbejdere. De næste to medarbejdere er i gang med uddannelsen. Inge Gelsam Kjær og Kurt Kristiansen har deltaget i tre ud af fire moduler. Hvert modul varer to dage. Endelig har Helge været på et udvidet Arkibas-kursus, ligesom arkivet har deltaget i enkelte seminarer og konferencer. I 2006 brugte arkivet 20.000 kr. på videre- og efteruddannelse, og i år har udgiften været 15.000 kr. Alle nye medarbejdere gennemgår SLAs grundkursus for arkivmedarbejdere. Efter at have gennemgået uddannelsen er medarbejderne rustet til at deltage i det daglige arbejde med at udvikle arkivet og dets virksomhed. Det er intentionen, at efteruddannelse af medarbejderne skal fortsætte, således at Varde Lokalhistoriske Arkiv fortsat kan være et af Vestjyllands største og bedste lokalhistoriske arkiver.

Arkivet har et godt samarbejde med mange mennesker og instanser i Varde og omegn. Det er en fornøjelse at være ansat et sted, hvor arkivets gode navn og rygte er med til at åbne mange døre. Jeg vil også her fremhæve det gode samarbejde, der er fremstået mellem arkiverne i Varde Kommune. Trods forskelligheder har vi været helt enige om, at det er sagen – lokalhistorien – der er det vigtigste. Der er nu 18 arkiver i den nye kommune. Allerede i maj 2005 var arkiverne på forkant, og var samlet til det første stormøde om den nære fremtid. Der har været afholdt flere stormøder, og der er blevet nedsat et arbejdsudvalg. Der har hele vejen igennem været bred enighed om, at der er behov for, at kommunen opretter et kommunalt arkiv/stadsarkiv, ligesom der er et stort behov for koordinering og rådgivning samt uddannelse indenfor kommunens arkivvæsen. Udvalget har afleveret en grundig beskrivelse af alle arkivers situation mht. økonomi, lokaler, struktur osv. til den kommunale administration. Endelig har arkivudvalget i slutningen af 2007 haft foretræde for det kommunale udvalg for kultur og fritid. Vi anbefalede at bevare arkivernes nuværende struktur for at holde fast i det gode samarbejde, der er opnået internt mellem arkiverne, og for at lade reelle behov være afgørende for en evt. ændring af strukturen.

1. januar 2007 opbrøgte desværre Varde Kommunes repræsentation i arkivets styrelse. Der blev derfor foretaget et par rettelser i vedtægterne (i tilfælde af stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende), således at styrelsen fortsat er funktionsdygtig. Der blev også valgt ny formand, Helge Bechsgaard. Alt i alt er der altså nok at tage fat på i Varde Lokalhistoriske Arkiv, og der bliver

ydnet en kæmpestor indsats af alle medarbejdere med det formål at servicere borgerne og gøre arkivet endnu bedre. Næste år skulle vi gerne have de mange negativsamlinger registreret og sat op på hylder. Det drejer sig såvel om avisfotografers som portrætfotograf Hagemanns arkiver. Digitalisering af lyd- og videobånd bliver også en af de kommende store opgaver, som en af arkivets medarbejdere i øvrigt allerede er i fuld gang med. I den forbindelse skal der anskaffes ekstra harddiske til lagring. Bevaring af lyd og video har hidtil bestået i at spole båndene med mellemrum, men alligevel er bevaring på disse medier en tvivlsom sag. Til gengæld skulle bevaringsaspektet så være løst med lagring dels på harddisk, dels på eksternt medie, ligesom de to medier skal opbevares på to forskellige lokaliteter. Samtidig vil digitaliseringen give helt nye muligheder for fremstilling af kopier.

Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5-7, 6870 Ølgod

Tlf.: 75 24 50 11, lok. 5

Åbningstid: Tirsdag kl. 14.00-17.00

Leder: Frede Møller Kristensen, Skrænten 29,

6870 Ølgod. Tlf.: 75 24 43 00

Mail: post@oelgodmuseum.dk

Et gammelt mundheld siger, at intet nyt er godt nyt. Men gælder det nu også stadigvæk? Samtidig siges det jo også, at stilstand er tilbagegang. Med hensyn til vort lokalarkiv kan man godt rent umiddelbart have den opfattelse, at der intet er sket i årets løb. Dette set i lyset af, at arkivet fortsat har til huse i utidssvarende lokaler. Arkivet har jo som bekendt været en del af Ølgod Museum, der pr. 1. januar 2007 er fusioneret med Varde Museum. For så vidt skulle alt være ved det gamle. Men i virkeligheden er den større afstand mellem arkiv og museums kontor blevet mærkbar. Det er naturligvis en af følgevirkningerne i den nye kommunalstruktur, som vi alle på et eller andet niveau skal indordne os under og leve med. Desuden er den overordnede organisation af lokalarkiverne i Varde Kommune endnu ikke på plads, hvilket selvfølgelig har betydet en del usikkerhed med hensyn til kompetence og økonomi. I skrivende stund må det indrømmes, at der endnu ikke er en afklaring.

På vort arkiv har vi altid haft et godt samarbejde med museet, og det er da også vor overordnede holdning, at vi fortsat ønsker at være tilknyttet museet, altså nu Varde Museum. På arkivet er vi nu kommet så langt, at Internetforbindelsen er etableret, hvilket er en forudsætning for at vi kan begynde at arbejde med arkiveringsprogrammet Arkibas. Samtidig hermed skal de personer, der skal forestå indtastningen af de mange arkivalier på

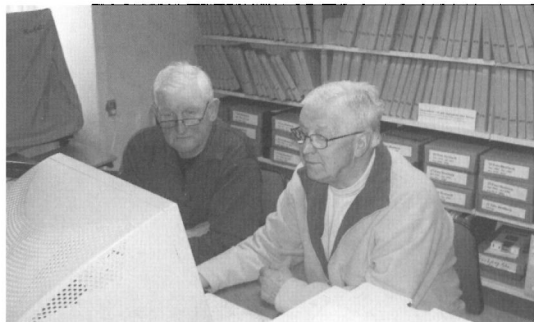

registreringsprogrammet, gennemgå et kursus i brugen af Arkibas.

Som følge af kommunalreformen er bibliotekets lokalhistoriske håndbogsamling, der hidtil har været placeret på arkivet nu blevet bragt i selve biblioteket, hvor vi selvfølgelig kan gøre brug af den. Kirkebøger, folketællingslister og andre opslagsværker med direkte relation til arkivet forefindes dog fortsat her.

Af bemærkelsesværdige aflevering kan nævnes alt materiale af lyd- og billedbånd fra den nu nedlagte TV-Ølgod. Materialet har stor historisk værdi. I det hele taget har vi i tidens løb fået en ganske betydelig samling af billedmaterialer, som vi har modtaget fra fotografer med forretning i Ølgod.

For de små lokalhistoriske arkiver er de frivillige arkivmedhjælpere af uvurderlig betydning. Tilsammen udgør de enorm lokalhistorisk indsigt og viden. De frivillige er Nich. Riis, Inger Jørgensen, Møller Bargisen, Gunnar Laustsen, Egon Thomsen, Peter Andersen, og Henry Buhl samt Frede Møller Kristensen. Med en stor tak for året 2007 er det vort håb, at vi fortsat må have mulighed for at drive vort lokalhistoriske arkiv til glæde og gavn for eftertiden.

Henry Buhl og Møller Bargisen beskæftiget ved computeren i Ølgod Lokalhistoriske Arkiv.

Vejen Kommune

Aastrup Sognearkiv

Borgergade 121, 6752 Glejbjerg, Tlf. 75 19 85 69

Åbningstid: 1. og 3. torsdag hver måned kl. 15.00-19.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Birthe E. Cramon, Ryttervænget 7, 6752 Glejbjerg
Tlf.: 75 19 83 87

Post til: Ryttervænget 7, 6752 Glejbjerg

Mail: Birthe.E.Cramon@skolekom.dk

Aastrup Sognearkiv har i 2007 været igennem den store omvæltning, at arkivet har fået ny leder pr. 1. april 2007 samt delvis ny bestyrelse. Som ny leder og bestyrelse tager det selvfølgelig tid at finde sine ben at stå på, og det er jo ikke ligefrem en nem opgave at skulle efterfølge Olga Pedersen som leder af arkivet. Derfor har vi i arkivets bestyrelse valgt at tage den tid, det tager, at sætte sig ordentligt ind i tingene og hjælpe hinanden med at udfylde arkivets opgaver. Vi er også så heldig stillet, at vi stadig kan kontakte Olga og bruge hendes viden og kompetencer.

Vi har som i de foregående år jævnt med besøgende på arkivet, og vi har også fået en del henvendelser pr. e-mail. Vi har også fået et par afleveringer. Bogen Aastrup Sogn i det 20. århundrede, som Olga Petersen var tekstforfatter til, og som blev udgivet i 2005, har stadig interesse, og vi har i 2007 solgt en del eksemplarer af den.

Noget af det der har fyldt en del på arkivet, er hvad der skulle ske med alle lokalarkiverne i forbindelse med kommunesammenlægningen. Vi har derfor været til et fællesmøde i Rødding, hvor vi drøftede, hvordan vi i de lokalhistoriske foreninger og arkiver kunne støtte og hjælpe hinanden gennem Arkivrådet med f.eks. en fælles kommunelicens til Arkibas, fælles indkøb osv. På mødet gennemgik vi vedtægterne for Arkivrådet i Vejen Kommune og besluttede også, at hvert arkiv skulle udarbejde en hvidbog, der beskriver hvert enkelt arkivs bygning, indhold, økonomisk støtte osv., som kan være med til at give et overblik over de forskellige lokalhistoriske foreninger og arkiver i Vejen Kommune.

Fremtiden er altid spændende og for os fyldt med udfordringer. Vi er fem frivillige medarbejdere beskæftiget på arkivet, og har et par ekstra frivillige hænder at trække på til forskellige opgaver. En af de store udfordringer i fremtiden bliver en omregistrering af alle arkivets arkivalier i Arkibas.

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup, Tlf.: 75 38 18 78
Åbningstid: Torsdag kl. 15.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Peter Christensen, Rahbæks Allé 24,
6650 Brørup, Tlf.: 75 38 42 81

Hjemmeside: www.broerup-lokalhistorie.dk

Mail: arkivet@broerup-lokalhistorie.dk

Det forløbne år er som sædvanligt gået med stor travlhed på arkivet. Omregistreringen af de gamle arkivalier er meget omstændelig og tidkrævende, men skrider dog planmæssigt fremad takket være en målrettet og stor indsats fra Ellen Sørensen og Inge Allesø. Der er en stor

tilfredsstillelse i at få alle de gamle sager ud på bordet og få dem registreret på en måde, så det i fremtiden bliver betydeligt lettere at finde rundt i, hvad der findes på arkivet. Vi er via arbejdet faldet over meget gamle dokumenter, som det har været nødvendigt at ofre tid på at transskribere for overhovedet at blive klar over, hvad det drejer sig om. Det drejer sig blandt andet om meget gamle dokumenter fra Hulkjær og Hulvad, som Gerda Philipp og Kaj Larsen har formået at gøre læselige. Anne Kirstine Nielsen er behjælpelig med renskrivning af andre, lettere læselige dokumenter, hvis indhold på den måde også bliver mere tilgængelige for interesserede, hvilket er til uvurderlig hjælp, når der skrives lokalhistorie. Inge Allesø og Karen Knudsen har deltaget i flere relevante kurser i arkivets interesse. Karl Johan Hamann yder fortsat en stor hjælp til arkivet med praktisk papirarbejde og salg af medlemskort.

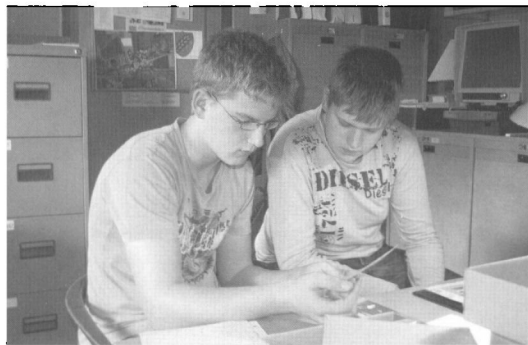
Arkivet har i efteråret fremvist gamle billeder fra Falding ved generalforsamlingen i Nørboelling Landsbyråd. Ved et formiddagsmøde på Fredenshjem i efteråret viste Holger Busch Nielsen en stor serie billeder fra egnens mindstedder og mindesten. Ved begge arrangementer vist stor interesse for det fremviste, og Fredenshjem traf på stedet aftale om et tilsvarende møde først i det nye år, hvor emnet så skulle være Brørup før og nu. Problemet med vores helt uholdbare pladsproblemer, som nu har stået på i ganske mange år, er vi nu omsider blevet stillet i udsigt vil blive løst i 2008 ved at sammenlægge arkivets nuværende trange rum med det halve af det tilstødende mødelokale.

Vi er indgået i et formelt samarbejde med de mange andre arkiver i Vejen Kommune, der er medlemmer af SLA. Det vil indebære en minimal ændring af vores vedtægter, idet vedtægterne i dette nye Arkivråd foreskriver, at et arkivs arkivalier ved en eventuel nedlæggelse af et arkiv skal tilgå de øvrige arkiver i kommunen. Det er vort håb, at det nye samarbejde betyder, at alle arkiverne kan komme med på en såkaldt kommunelicens til den nye moderne Windows baserede version af vores arkiveringsssystem Arkibas, så vi kan komme med helt i front. Ved det kommende arkivsamarbejde får vi mulighed for at deltage i samlede indkøb af arkiveringsmaterialer, som udgør en betragtelig post i arkivets økonomi. Derudover forventer vi, at et sådant arkivsamarbejde vil kunne udvirke en mere rimelig fordeling af kommunens tilskud til driften af de forskellige arkiver i kommunen.

Arkivets økonomi er stadig tilfredsstillende, takket være den seneste kontingentstigning til 75 kr. om året, som var blevet nødvendig, da vi som førudset blev gjort bekendt med, at vi ikke længere kunne forvente at få årsskriftet lavet pr. honnør på kommunekontoret. Der

er dog ret store omkostninger ved blot at følge nogenlunde med tiden. Den moderne form for arkivering medfører et stort forbrug af nye opbevaringsmaterialer, idet hvert enkelt billede skal opbevares særskilt, hvilket også indebærer, at arkivalierne fylder betragteligt mere end under den tidligere opbevaringsform, hvor en mængde billeder blot blev opbevaret i et læg, hvilket selvfølgelig ikke var optimalt, idet billederne i visse tilfælde klæbede sammen. Så selvom det fylder mere, er det det eneste rigtige. Vi har i det forløbne år anskaffet os en ny og bedre computer til arkivets almindelige daglige arbejde, og begge vore computere er nu forsynet med nye fladskærme. Vi har også anskaffet en ny scanner, som er særlig velegnet til scanning af alle vore gamle glasplader, negativer og vore gamle dias. Denne scanner er udlånt til vores mangeårige medlem Niels Kristian Nielsen, som har påtaget sig opgaven med at scanne de gamle glasplader. Denne store opgave skrider også planmæssigt fremad, hvilket arbejde vi er meget taknemmelige for at få udført.

Ved forrige årsskifte sikrede vi os i forbindelse med kommunesammenlægningen en del af kommunens overskydende kontormøbler, blandt andet et par gode hæve/sænke skriveborde, med henblik på at være nogenlunde forsynet, når vi som forventet får bedre lokaler stillet til rådighed i det nye år. Der vil dog utvivlsomt blive brug for en del af vores sparepenge til nyanskaffelser i denne forbindelse, hvis vi skal blive i stand til at indrette os på en måde, så vi kan være bekendt at invitere folk indenfor.

Unge fordybet i lokalhistorie på arkivet i Brørup.

Det er igen i år lykkedes os at samle materiale til et interessant årsskrift, og vi er allerede godt i gang med at indsamle indlæg til årsskriftet for 2009. Der er gode kræfter i gang med indsamling af materiale fra Brørup Sogns nordlige områder, som vi regner med, vil kunne få vores

særlige interesse i dette årsskrift. Der er jo emner nok at tage fat på, så vi regner med fortsat at kunne magte at levere et årsskrift hvert år fremover. Dette arbejde er helt afhængigt af Holger Busch Nielsens fremragende indsats, hvorfor vi skylder ham en særlig tak. Hermed en stor tak til alle, både bestyrelsen og de øvrige frivillige, for deres store indsats i det forløbne år, og til medlemmerne for deres støtte til foreningen.

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Vestergade 17, 1., 6670 Holsted. Tlf.: 75 39 20 10

Åbningstid: Onsdag kl. 14.00-18.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Klaus Hansen, Foldingbrovej 13, 6670 Holsted

Tlf.: 75 39 33 61. Mail: Holsted-Lokalarkiv@mail.dk

I 2007 har der, som sædvanligt, været travlhed på arkivet og antallet af besøgende har været lidt større end sidste år, nemlig 188 mod 163 henvendelser. Antallet af afleveringer er også steget noget, nemlig til i alt 91 registrerede afleveringer mod 79 registrerede afleveringer for 2006.

Vi har i det meste af 2007 haft travlt med registrering af arkivmateriale fra Tobøl Egnarkiv, som vi modtog i 2005 – i alt 15 flyttekasser med arkivalier. Vi er dog blevet så godt som færdige med at indlemme dette. Vi har endnu blot nogle billeder, som vi er i gang med at identificere. To af de tre store afleveringer, der blev omtalt i sidste års beretning, nemlig den fra Holsted Varmeværk og den fra SID, Holsted er vi blevet færdige med. Den tredje fra Holsted Erhvervs- og Turistråd, som er kolossal stor, er vi ikke færdige med endnu, men vi klør på, så godt vi kan.

Vi er kommet godt i gang med registreringsprogrammet Arkibas4, som vi fik opgraderet og først fik til at køre ved udgangen af 2005. Der er dog stadig nogle små fejl, som vi håber, vi får rettet i løbet af 2008. Vi har i løbet af året modtaget flere temmelig store afleveringer, blandt andet en flyttekasse med materiale om Føvling Kirke m.v. Disse store afleveringer vil vi i 2008 have rigtig travlt med at få registreret. Som sædvanlig har vi overtaget udklip af lokalt stof fra Lydavisen, dvs. godt 500 sider er det blevet til. En stor tak skal lyde til de frivillige personer, der klipper og klistrer.

Lokalarkivets arbejdsgruppe har i året, der er gået, afholdt otte møder. I februar måned deltog arkivet med to personer i et RAL-kursus på Esbjerg Byhistoriske Arkiv omkring håndtering af digitale billeder, og i marts måned med to personer på et billedregistreringskursus i Helle-hallen. Arkivet deltog desuden i RALS årsmøde på Askov Højskole den 8. marts 2007. Endeligt

har to personer fra arkivet deltaget på SLAs Arkibas4 kursus i tre moduler.

På et møde i februar måned blev en ændring til vores forretningsorden vedtaget. Ændringerne skyldes at Holsted Kommune ikke eksisterer mere. Navnet er ændret fra Lokalarkivet for Holsted Kommune til Lokalhistorisk Arkiv Holsted. Vi har i den forbindelse fået doneret et logo fra kunstneren Jørgen Steinicke. Logoet er en tegning af Bjøvlundtrolden med teksten Lokalhistorisk Arkiv Holsted i en cirkel rundt om tegningen. Bjøvlundtrolden er en udsmykning, der er indmuret i Holsted Kirke og stammer fra den gamle Holsted Kirke, der lå vest for byen ved kirkegården.

Lokalhistorisk Arkiv Holsteds nye logo der er designet og doneret af kunstneren Jørgen Steinicke fra Holsted.

Den 28. november deltog arkivet i julemarkedet i Føvling. I lighed med 2007, blev der fremstillet et antal kalendere for 2008 med gamle billeder. Der blev fremstillet to forskellige kalendere for 2007, den ene med gamle billeder fra Holsted og den anden med billeder fra Føvling, Stenderup og Tobøl. Ud over ovenstående har året budt på lidt af hvert.

Lokalarkivet har gennem mange år haft en del forretningsfaner til opbevaring. For at bevare disse så de ikke går til, arbejder vi i øjeblikket på en ordning så de kan konserveres og bevares for eftertiden. Måske er det nødvendigt at opbevare dem uden for lokalarkivets lokaler. Vi har ikke færdigforhandlet aftalen, men forventer at den falder på plads i 1. halvår af 2008.

Vi har i nogle tilfælde i løbet af året fået efterlyst nogle billeder i lokalavisen og har haft god respons på dette. Endelig må det nævnes, at arbejdet i lokalarkivet ikke kunne lade sig gøre uden at have en flok af gode entusiastiske hjælpere, hvad vi heldigvis har i lokalarkivets arbejdsgruppe.

Hovborg Lokalhistoriske Arkiv

Hovborg Skole, Lindevej 5, 6682 Hovborg

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00

Leder: Poul Hansen, Sandagervej 11, 6682 Hovborg

Tlf.: 75 39 61 70

Besøgstallet på arkivet er lidt mindre end sidste år grundet reduceringen af åbningstiden til 1. og 3. tirsdag i måneden – undtaget skoleferier, hvor arkivet holdet lukket. Efter 2003, hvor skolen havde 100-årsjubilæum, har der været mange henvendelser fra alle dele af Danmark. I september 2007 afholdtes »den store klassefest«, hvor arkivet bidrog dels ved ekstraordinær åbningstid dels gennem udstilling i forbindelse med »klassefesten«. Arkivet havde i den forbindelse usædvanligt mange besøgende.

Arkivet samler stadig billeder fra landsbyen og nærområdet. Det var egentlig besluttet, at alle huse indenfor bygrænsen skulle fotograferes i maj 2007, men dårligt vejr betød, at det blev udsat til senere. Der registreres indtil for nylig i Arkibas³, men da arkivet forventer at få Arkibas⁴ i løbet af 2008, er arkiveringens midlertidig sat på standby.

Arkivet har i det forløbne år samlet materiale fra Anden Verdenskrig, hvor skolen og bygningen, hvor arkivet ligger, var inddraget af tyskerne. Ældre borgere er blevet interviewet, og alle disse kilder vil blive sat på skrift og senere blive samlet i en lille bog, som efter planen skal sælges til interesserede.

Arkivet har arrangeret en meget vellykket arkivaften, hvor der vises gamle filmklip fra landsbyen – hovedsagelig fra 1950'erne og 1960'erne. Poul Hansen fra arkivet stod for gennemførelsen af arrangementet og krydrede på fortrinlig vis filmfremvisningen med anekdoter fra Hovborg. Der var så mange tilhørere, at det kneb med at finde plads til alle! Hovborg Lokalhistoriske Arkiv blev betænkt med et større beløb af et tidligere medlem af arkivets bestyrelse, Kristian Jakobsen. Han var i mange år et skattet medlem af bestyrelsen, og pengene bruges bl.a. til indkøb af nye reoler og nyt møblement samt køb af program og licens til Arkibas⁴. Arkivet retter en tak til de mennesker der uge efter uge kommer i arkivet, og er med til få tingene til at køre.

Vejen Lokalhistoriske Arkiv

Østergade 2, Postboks 186, 6600 Vejen. Tlf.: 79 96 52 75
 Åbningstid: Tirsdag og onsdag kl. 9.00-14.00, torsdag kl. 8.00-12.00 samt den første mandag hver måned kl. 17.00-20.00 i månederne oktober til april
 Leder: Linda Klitumøller
 Mail: lokalarkivet@vejenkom.dk

Med indgangen til 2007 ændrede Lokalhistorisk Arkiv for Vejen Kommune navn til Vejen Lokalhistoriske Arkiv. Navneskiftet var en konsekvens af kommunalreformen. Arkivet dækkede ikke længere hele Vejen Kommune, kun det nordøstlige hjørne af den nye Vejen Kommune.

Arkivet har i en årrække arbejdet på at få alle arkivalier og fotografier registeret i Arkibas. Det er et større projekt, som vi endnu ikke er blevet færdige med, men vi er nået et godt stykke vej. Alle større arkivfonde er blevet registreret i Arkibas og dertil kommer lidt over 7.000 fotografier. Indenfor overskuelig tid vil vi have konverteret alle arkivfonde registeret i det tidligere system til Arkibas, mens der stadig mangler mange fotografier. Arkivet råder over en usædvanlig stor fotosamling, især er vores negativsamling meget stor. Det vil tage år at få den samling registreret. Vejen Lokalhistoriske Arkiv er en del af Museet på Sønderkov, og da arkivets leder også er ansat som inspektør ved museet, har der i det forløbne år været et tæt samarbejde mellem museum og arkiv om et par større projekter.

Vejens største virksomhed gennem tiderne Phønix A/S blev i 1997 solgt til det norske firma Riber. Phønix havde i en årrække haft et mindre virksomhedsmuseum, men i 1997 var det nedtaget og pakket i en container sammen med dele af virksomhedens arkiv. Museet overtog i forbindelse med salget containerens indhold. Genstandene indgik som en del af museets samlinger, arkivalierne kom til Erhvervsarkivet i Århus, mens lokale fotos blev bevaret på Vejen Lokalhistoriske Arkiv. I 2007 havde Phønix 100-års jubilæum. Det blev fejret med åbent hus på virksomheden på dagen. Virksomhedsmuseet på Phønix genopstod for en stund. Museet på Sønderkov og Vejen Lokalhistoriske Arkiv havde i fællesskab arrangeret udstillingen, som blev besøgt af rigtig mange vejensere.

Industrikulturens År 2007 blev markeret over hele landet, også i Vejen med særudstillingen »Forskning for Folket, naturvidenskabelige pionerer i Malt Sogn«. Udstillingen blev arrangeret i et samarbejde mellem Museet på Sønderkov og Poul la Cour. Igen var Vejen Lokalhistoriske Arkiv en yderst aktiv medspiller. Udstillingen fortalte historien om Poul la Cour og dansk vindmølleindustri vugge, om Frederik Hansen og Askov Forsøgsstation for Planteavl og om Niels Pedersen og Ladelund Landbrugsskole. I forbindelse med udstillingen blev der bragt en serie artikler i Vejen Avis samt arrangeret rundvisninger og foredrag.

Besøgstallet i 2007 lå på omkring 300. Vi har besvaret knap 120 skriftlige eller telefoniske henvendelser og vi har haft 42 indleveringer. Blandt de større indleveringer var arkivet fra den nedlagte Veerst Brugsforening og en påbegyndte løbende indlevering af arkivet fra Husflidskolen i Askov og virksomheden Anders Lervad og Søn. Det er endvidere blevet til en enkelt byvandring og et par rundvisninger i Skibelund Krat.

Af Historisk Samfund For Ribe Amts tidligere udgivelser kan følgende stadig leveres:

Lille vejledning i læsning af gotisk skrift. Af H. K. Kristensen. 16 s. Kr. 20,00

Peder Hegelunds Almanakoptegnelser 1565-1614, bd. I-II. Af Bue Kaae. 180 s. Kr. 225,00

Fra kommis til museumsleder. Søren Manøes erindringer. 97 s. Kr. 70,00

De drog ud og kæmpede for friheden. To udvandrerrhistorier fra Den spanske borgerkrig og Anden Verdenskrig. Grete Jæger og Søren Manøe. 154 s. 165 kr. For medlemmer 125 kr.

Stavsbånd og Vestjylland – blev bonden fri? Af Jørgen Dieckmann Rasmussen. 33 s. Kr. 20,00

Ribe Domkirke, hæfte I-II og hæfte III-IV. Danmarks Kirker. Nationalmuseet. Kr. 50,00 pr. dobbelthæfte.

En landsbydreng blev læge. J. P. Karkovs erindringer. 66 s. Kr. 48,00

Besættelsestidshistorier fra Ribe Amt. Redigeret af Jørgen Dieckmann Rasmussen og Birgitte Herreborg Thomsen på grundlag af oplæg fra lokalarkiverne. Kr. 138,00

Bondegårde i Skads Herred 1636-1760 – deres byggemåde og indretning, af Henrik Vensild. 196 s. Udgivet i samarbejde med Landbohøistorsisk Selskab. Pris 249 kr. For medlemmer af Historisk Samfund 199 kr.

Seem Sogns Historie. Af Søren Mulvad. Kr. 150,00

En Esbjergdreng fortæller – om løse typer og aviser. Af Sigurd Broch. 68 s. Kr. 60,00

Register til Fra Ribe Amt 1902- 2002. Kr. 100,00.

Bidrag til landbrugets historie i Varde-egnen. Af Chr. Mathiesen 1881. Ny udgave 1982. 94 s. Kr. 50,00

Våben og gyldne kæder. Af Olga Pedersen og Søren Manøe. 48 s. 75,00 kr. Nye medlemmer får bogen gratis.

Historiske oplysninger om Slaugs Herred. Af Sognepræst John Møller. Genoptryk. 268 s. 100,00 kr.

Skoleliv i Vestjylland. Af Uwe Dall. 114 s. 125 kr.

Oluf Nielsens herredsbeskrivelser

- Slavs Herred 1868. Fotografisk optryk 1981. 62 s. Kr. 45,00
- Vester Horne Herred 1865-67. Fotografisk optryk 1984. 66 s. Kr. 75,00
- Skads Herred 1862. Fotografisk optryk 1985. 176 s. Kr. 75,00

Tilbud

De store skibe – deres ø og mennesker. Videofilm. Fanø omkring 1900. Af Hrolf Thorulf m. fl. Kr. 50,00

- Kjære Broder, breve fra Terkel Kristensen 1866-1918. Ved Flemming Just. 188 s. Kr. 50,00
- Breve fra Niels Kristensen 1865-1913 – et tidsbillede fra Aal sogn. Ved Frode Sørensen. 176 s. Kr. 50,00.
- Folk og Folkestyre i 150 år. Udg. Af Ribe Amts Lokalarkiver og Historisk Samfund for Ribe Amt. 116 s. Kr. 50,00.

Alle tre bøger for Kr. 100,00.

Ældre årgange af Fra Ribe Amt. Forespørg på ekspeditionen: Tværvej 10. Bække. Tlf. 75 38 97 06. e-mail: histsamfund@profibermail.dk

Historisk Samfund modtager gerne ældre årgange af Fra Ribe Amt.

INDHOLD

Høy-Nielsen, Aja: Hilsen fra Spangsberg Sanatorium	3
Mulvad, Søren: Den seneste offentlige henrettelse i Ribe	9
Manøe, Søren: H.C. Andersen og Ølgod Præstegard	27
Jensen, John V.: Købstadslatin eller nationalromantik	32
Eskildsen, Karsten: Valdemar Nielsen – den republikaner degn fra Bryndum	47
Pedersen, Olga: Afholdslogen »Støt os Vel« i Bramming	75
Frandsen, Johs. Nørregaard: Grimstrup om my mind	95
Mindeord	113
Generalforsamling	115
Bibliografi	121
Register	128